

71. 90

AZ
ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS
EGYHÁZMEGYE

1940 JANUÁR HÓ 30-ÁN SÁROSPATAKON TARTOTT
TANÁCSÜLÉSÉNEK, 1940 SZEPTEMBER HÓ 26-ÁN
SÁROSPATAKON TARTOTT RENDES ÜLÉSÉNEK ÉS
UGYANEKKOR TARTOTT TANÁCSÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVEI

SZERKESZTETTE :

JANKA PÉTER

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1 9 4 0

AZ
ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS
EGYHÁZMEGYE

1940. ÉVI JANUÁR HÓ 30-ÁN
SÁROSPATAKON TARTOTT
TANÁCSÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

CSATHÓ JÓZSEF

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI JEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDAJÁBAN
1 9 4 0

Felelős kiadó: az Alsózempléni Református Egyházmegye.

Nyomatott: R á c z I s t v á n könyvnyomdájában, Sárospatak. 1940.

AZ ALSÓZEMPLENI REF. EGYHÁZMEGYE
1940 JANUÁR HÓ 30-ÁN, SÁROSPATAKON TARTOTT
TANÁCSGYŰLÉSÉNEK

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E .

Jelen voltak :

Janka Károly és *dr. Kiss Sándor*
esperes gondnok-h.

elnöklete alatt :

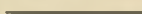
dr. Marton János
Virágh Béla
Máthé Miklós
Szundy Béla
Csathó József
lelkészi tagok, ez utóbbi,
mint lelkészi jegyző.

Bernáth Aladár
Hodossy Béla
Novák Sándor
dr. Janka Géza
világi tagok, ez utóbbi,
mint világi jegyző.

Benke Kálmán
Buttykay István
Győry Kálmán

Kovács László
Kiss Pál
Veress Imre

egyházmegyei számvevők,
mint előadók.

1. A XXXIV. zsoltár 1. versének eléneklése után *Janka Károly* esperes előfohászt mondott s fololvasta Jakab levele 5:7—11. verseit, majd a következő imádságban emelte lelkünket közelebb Istenünkhöz :

Felséges Isten! Az Úr Jézus Krisztusban mennyei édes Atyánk! Gyermeki szívvel adunk neked hálát ezen a reggelen.

Hálát a múlt éjjel velünk virrasztott őrizetédért, a pihentető álomért, az álomból való felfrissült ébredésért és hálát különösen is azért, hogy a Te Szent Fiad látható testének, az anyaszentegyháznak építő munkájára összevezéreltél bennünket.

A tél fagyában is adtál a szíveinkbe melegséget, amely szolgálatodra indított bennünket. A tél még jégkardjával sem állhatott buzgóságunk útjába, itt vagyunk valahányan, akikhez eljutott hívó szavad. Pedig mi olyan törekények vagyunk, tusakodók és nehézkesek, kis akadályok is sokszor visszatartanak szolgálatodtól bennünket. Légy áldott, hogy akarodat most bennünk megdicsőítetted.

Oda is ajánljuk magunkat mind lelkestől, mind testestől a Te szolgálatodra, hogy düljön bár felettünk és körülöttünk akár a zordon télnek, akár e világi szeretetlenségnek ádáz vihara, minket semmi ne tartson Tőled távol soha! Tudjunk érted tűrni, szenvedni havakat, hidegséget, jégbilincset, tudván, hogy semmi nem állhatja útját e világra kiáradó szerelmed melegének. Ebben a Te szerelmed melegében fűröszd meg most is a mi lelkeinket, éleszd a mi közönyünket a lelkesedés és buzgóság szíveinket perzselő lángjává, hogy a világ külső képei, megfélemlítő, ijesztő rémei se tántorítsanak el minket Tetőled!

Jövel Uram! Töltsd ki e végre reánk a Te Szent Lelkedet, hogy keblünk legyen a buzgóságban napról-napra izzóbb, melegebb, hogy se az elemek csatája, se a megváltottak testvérharca bennünk kifejezett céljaid beteljesülésének útját ne állja!

Használj fel bennünket ezúttal is eszközeid gyanánt, hogy ez az egyházmegyei tanács a Te tanácsod legyen, hogy határozataiban olyan fundamentum vettessék meg a gyülekezetekben, amelyen ég és föld ingása között is álljon szilárdan, rendíthetetlen!

Hallgasd meg a mi alázatos gyermeki esedezésünket az Úr Jézusért!
Ámen.

2. Elnöklő esperes rövid beszéddel megnyitja a tanácsgyűlést. Bejelenti, hogy az egyházmegye gondnokától távirati értesítést

kapott, melyben sajnálattal értesít arról, hogy betegsége miatt e gyűlésen részt nem vehet és nem elnökölhet. Helyettesítésére elnöklő esperes *dr. Kiss Sándor* korban első tanácsbíró-t kéri fel.

Elnöklő esperes hangsúlyozza e tanácsgyűlés fontosságát. A tanácsgyűlés legfontosabb feladata a vagyontörzskönyvek vizsgálata és elbírálása. Rámutat arra, milyen fontos feladat az anyagi rendezettség megteremtése. A kívánatos lelki munkához is elengedhetetlen fundamentum a pontos anyagi ügyvitel. Rámutat a vagyontörzskönyv fontosságára. Kell, hogy ez kifogástalan legyen. A helyes költségvetés is ebben talál alapot. A vagyontörzskönyv a gyülekezet anyagi bibliája. Emlékeztet az elhunyt nagy gondnokra: *Dókus Ernőre*, kinek gondnoki munkájában az egyetemes református egyházra kiterjedőleg is éppen ez a hűség-sáfárkodás volt irányadó elv, mit a vagyontörzskönyvek minden egyházköztség számára lehetővé akarnak tenni. A tanácsulást e gondolatokkal megnyitja.

Egyházmegyei tanácsülés hálás köszönetét nyilvánítja esperese megnyitó szavaiért, tanácskozásait ebben az értelemben kívánja folytatni.

Öszinte sajnálattal veszi egyházmegyei tanácsülés szeretett gondnokának távirati értesítését, mielőbbi felgyógyulásáért könyörög.

Dr. Kiss Sándor világi tanácsbíró, mint gondnok-h., a társelnöki széket elfoglalja.

3. Lelkészi jegyző felolvasván a gyűlést alkotó tagok névsorát,

gyűlés megalakul. A gyűlés alkotó tagjai teljes számban jelen vannak.

4. Lelkészi jegyző javaslatot tesz arra, hogy tanácsgyűlés a jelen alkalomra is erősítse meg ama már korábbi határozatát, mely szerint az egyhangulag elfogadott előadói javaslatok már az elfogadással, a módosítással elfogadott előadói javaslatok közvetlenül a gyűlés után hitelesíttessenek.

Egyházmegyei tanács a javaslatot egyhangulag elfogadván, azt határozati erőre emeli.

5. Elnökség a bíróságnak, mint időszakai tanácsnak az ülését a közgyűlési tárgyak letárgyalásának időpontjára, délután 5 órára tűzi ki.

Tudomásul szolgál.

6. Az egyházmegye számvevői jelentést tesznek az általuk átvizsgált vagyontörzskönyvekre vonatkozólag. Ezzel kapcsolatosan *Kiss Pál* számvevő beterjeszti a bodrogkereszturi lelkipásztor beadványát, melyben az egyházközség anyagi rendezetlenségére hivatkozván, a kívánatos vagyongazdálkodást lehetetlennek jelenti. Az ügyben vizsgálatot kér. Számvevők a vagyontörzskönyvekkel nincsenek megelégedve, azok összeállításában nem látnak egységet. Egységes átdolgozást javasolnak. Javasolják azt is, hogy az egyházközségek évvégi számadásaikhoz a jövőben csatolják a vagyontörzskönyvek évvégi összesítési adatait s az évvégi tőkekimutatás másolatot.

Egyházmegyei tanácsülés a vagyontörzskönyvek vezetésében a kívánatos egységet nem találván meg, megbízza az egyházmegye számvevőit, hogy eljárásukhoz egységes eljárást állapítsanak meg. Irányelvekül megállapítja a következőket: Földingatlanok értékéül a kataszteri tiszta jövedelem 10-szerese, földingatlanok jövedelméül a kataszteri tiszta jövedelem, épületek értékéül a házadóalap 15-szöröse, épületek jövedelméül a házadóalap jegyzendő be; templom és temető értéke becslés által állapíttassék meg; a vagyoneredet, — ahol csak erre lehetőség van, — feltüntetendő; a legelő hasznos jognak tekintendő s értékéül itt a tiszta jövedelem 20-szorosa veendő fel, jövedelméül a tiszta jövedelem, mit a legelőtársulat igazol. Felkéri a tanácsülés esperesét, hogy az egyes egyházközségek telekkönyvi betéti kivonatát és kataszteri birtokív másolatait, valamint a házadóalap és legelő tiszta-jövedelem igazolásait az egyházközségekkel szereztesse be. Felkéri tanácsülés esperesét, adjon lehetőséget arra, hogy egyházlátogatás alkalmával a számvevő

is meglátogathassa gyülekezetét, s a gyülekezet anyagi helyzetéről, sáfárkodásáról a helyszínen szerezzen meggyőződést. A legközelebbi egyházlátogatás alkalmával az egyházközségek számvevői a helyszínen eszközölhetik a vagyontörzskönyvek átdolgozását és elbírálását. A vagyontörzskönyvek felülvizsgálata egy későbbi tanácsülés feladatává tétetik.

Egyházmegyei tanácsülés kimondja, hogy jövőben az egyházközségek évvégi számadásaikhoz csatolni tartoznak a vagyontörzskönyvek évvégi összesítési adatait és az évvégi tőkekimutatás másolatát.

Egyházmegyei tanácsülés felhívja *Kiss Pál* számvevőt, hogy jelen határozat vételétől számított 15 napon belül a bodrogkereszturi egyházközségbe szálljon ki, ott az egyházközség anyagi állapotát vizsgálja meg, a helyzetet tisztázza s kiszállása idejére a volt bodrogkereszturi lelkipásztort is hívja meg.

7. Esperes jelenti, hogy a szerencsi kántortanítóválasztás ügyében hozott előbbi egyházmegyei közgyűlési határozat értelmében vett eljárásra hívta fel a szerencsi egyházközséget. A tanítói állásra jelöltek visszaléptek. Felhívta az egyházközséget, hogy időközi helyettesről gondoskodják. Az egyházközség presbitériuma f. év január hó 21-én tartott gyűlésén úgy határozott, hogy helyettesül továbbra is *Máthé László* tanítót alkalmazza. A kir. tanfelügyelőség az alkalmaztatás ellen nem emelt kifogást.

Egyházmegyei tanácsülés esperese jelentését megnyugvással veszi tudomásul s *Máthé László* szerencsi kántortanítót helyettes kántortanítói minőségben állásában megerősíti.

8. Elnöklő esperes jelenti, hogy a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés által megerősített módosított szabályrendelet értelmében egy harmadik ügyészi állás is szerveztetett, amelyet az egyh.-megyei őszi közgyűlés választás útján be is töltött,

amely állás azonban az egyh.-megyei szabályzat értelmében az egyházközségek szavazatai útján megejtendő választás által tölten-dő be szabályszerűen.

Egyházmegyei Tanács a téves közgyűlési határozat megsemmisítésével a harmadik egyh.-megyei ügyészi állásra a szavazást f. évi március hó 20.-i határidővel elrendeli, hogy így ez az állás az egyh.-megyei szabályzat rendelkezése szelle-mében töltsék be.

9. A mádi egyházközség presbitériuma beterjeszti 1939 de-cember hó 10-én tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyvének ki-vonatát, melyben teljesíti az egyházmegyei közgyűlés amaz utasítását, hogy megfontolás tárgyává tegye az 1 tanerős feleke-zeti iskola visszaállításának a kérdését s ha az egyházközség anyagi helyzete megengedi, érdemileg foglalkozzék vele. Pres-bitérium tudatában van a felekezeti iskolából származó előnyök-nek, de a súlyos jégverést átélt gyülekezet anyagi helyzetét nem tartja jelenleg alkalmasnak a kívánatos terv megvalósítására. A kérdést napirenden tartja s megoldása érdekében lépéseket tesz.

Egyházmegyei tanács a határozatot tudomásul veszi s a kérdés napirenden tartását a presbité-riumnak nyomatékosan ajánlja.

10. A nagyrozvágyi ref. egyház jóváhagyás végett felterjeszti az egyház presbitériumának és közgyűlésének 1939. november hó 10. napján és 1939. november hó 26. napján tartott gyűléseiben kelt határozatát, melyben a természetben teljesítendő egyházi közmunkáknak pénzben való megváltásáról rendelkezik. Ezen új alapokon történő rendezést az egyház közóhaján túl az a körülmény tette szükségessé, hogy az egyház javára teljesítendő köz-munkák rendszerint késedelmet szenvednek, mert egyes egyház-tagok a közmunkák alól magukat kivonni igyekeznek. A köz-munka szükséglet pénzbeli egyenértéke 300 pengőre tehető. En-nek figyelembe vételével a következő kulcs szerint történik a kivetés: A fogattal bírók közmunka váltsága 2 pengő 80 fillér, a gyalogosoké 1 pengő 40 fillér. Az özvegyek és vegyes vallá-suak ennek felét fizetik. Az ily módon előírányzott fedezet 302 pengő 40 fillért tesz ki. Amennyiben a viszonyok változnának és

a fuvar és napszámbérek emelkednének vagy csökkennének, úgy ennek megfelelően a közmunka váltság is emelhető vagy leszállítható. Változatlanul fennmarad annak lehetősége, hogy nagyobb építkezéseknél az egyháztagok közmunkákkal is megterhelhetők legyenek. A közmunka váltság az egyházi adóval szedetik be.

Egyházmegyei tanács a nagyrozványi ref. egyháznak a közmunkák megváltása tárgyában hozott határozatát jóváhagyólag megerősíti, mert az egyház közteherviselése ily módon jobban megvalósítható és minden egyházi munka idejében elvégezhető.

11. A tállyai ref. egyházközség jóváhagyás céljából felterjeszt 3 db adásvételi szerződést. Mindhárom szerződés felől az egyház presbitériuma és közgyűlése 1939 szeptember 17. és 1939 szeptember 24. napján szabályszerű, névszerű szavazással egyhangu helybenhagyó határozatot hozott.

I. A tállyai ref. egyház közjegyzői okirathoz foglalt s Debrecenben 1939 szeptember 30. napján kelt adásvételi szerződéssel eladta a debreceni 4671. sz. tkvi betétbe A. I. 1—3. sor, 1213, 1214. és 1215. hr. szám alatt jegyzett Szoboszlói-utca 6. szám alatt fekvő, 1139. és 6 tized □-öl területű ház és kert ingatlanát Dr. Almássy György klinikai sebész-szakorvos, debreceni lakosnak négyszögölenkénti 6 pengős egységár mellett 6834 pengő vételárért. A vevő a szerződés megkötésének napján birtokba lépett. 150 pengő vételár kifizetését a szerződés igazolja, ahol eladó az egész vételár felvételét nyugtázza. A vételár teljes kiegyenlítése ugyan igazolva nincs, mégis egyes körülményekből arra lehet következtetni, hogy vételár hátrálék nincs. Ezek a következtetési alapul szolgáló körülmények az adásvételi szerződéshez hiteles alakban fűzött, a tállyai egyház presbitériumának 1939 szeptember 29. napján kelt határozatának értelméből, valamint a másik két adásvételi szerződésben kikötött teljesítési határidőből erednek és abból, hogy a szerződések gazdasági értelemben összefüggenek és így egymást feltételezik.

A jegyzőkönyvi kivonatok nem említik, de a lelkész felterjesztő irata utal arra, hogy az adásvétel tárgyát képező,

jelentős értékű házingatlan jövedelmet nem hoz. Közokirattal igazolva van, hogy az 1938. évi nyers házbérjövedelem 200 Pengő volt és ugyancsak közokirattal igazolja, hogy a 10—14832/1939. főkönyvi tétel alatt előírt közadó tartozás Végrehajtási illetékekkel együtt 120 Pengőt tett ki. Ehhez járulnak még a lelkész szerint egyéb városi díjak és szolgáltatások, valamint az ellenőrzés költségei, úgy, hogy a nagyjértékű tőke jövedelmet nem hajt.

A becsatolt adó- és értékbizonyítvány az adásvétel tárgyát képező ingatlan forgalmi értékét becslés alapján 7099 P 60 fillérre teszi. A hatósági becslés alapján megállapított forgalmi érték és a ténylegesen elért vételár között 265 P 60 fill. különbözet mutatkozik az eladó egyház terhére. A lelkész felterjesztése megjegyzi, hogy a beruházási járulék megállapításánál ezen ingatlan négyszögölenként 7 P-vel lett értékelve. Eszerint az egyház terhére jelentkező különbözet 1143 P 20 fill. Felterjesztő egyház annak igazolására, hogy az elért vételár a forgalmi értékének megfelel, két vételi ajánlatot csatol, melyek egyike 5 P 50 fillért, a másika 6 Pengőt ajánlott meg 1938. március havában.

II—III. A tállyai ref. egyház Tállyán 1939 szeptember 23. napján kelt két rendbeli adásvételi szerződéssel megvásárolta egyfelől a vitéz *Dr Encsy Pál* m. kir. főtörzsorvos, budapesti lakos tulajdonát képező, tállyai 2378. számú betétben 2182/4. és 2183/4. hr. szám alatt jegyzett összesen 2115 □-öl területű szőlőingatlanát 3172 Pengő 50 fillér kialkudott vételárért, másfelől a *Dr Encsy Kálmán* kir. ügyészségi alelnök, budapesti lakos tulajdonát képező, tállyai 1741. számú tkvi betétben 2182/5. és 2183/5. hr. szám alatt jegyzett, összesen 2115 □-öl területű szőlőingatlanát 3172 Pengő 50 fillér kialkudott vételárért. Eladók szavatolnak a tehermentességért. A helyesnek elfogadott telekkönyvi szemlék igazolása szerint mindkét ingatlant a kir. kincstár javára bekebelezett 402 Pengő 78 fillér szőlőkölcsön terheli, amely tartozás a szerződés szerint a vételárból rendezendő.

Egyházmegyei tanács mindhárom szerződést jóváhagyja és további jóváhagyás végett a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökséghez felterjeszteni rendeli. Az érintett hiányosságok

mellett is így kellett határozni, mert a kis jövedelmű házingatlan vételára köztudomás szerint nagyobb jövedelmű ingatlanokba fordított, amelyeknek kezelése, hasznosítása és ellenőrzése már helyi fekvésük miatt is költségmentesen eszközölhető.

12. A szerencsi ref. egyházközség jóváhagyás céljából felterjeszti Szerencs politikai község, mint ajándékozó és a Szerencsi Ref. Egyház, mint megajándékozott között Szerencsen, 1939 június hó 16. napján megkötött ajándékozási szerződést, melyet Zemplén vármegye törvényhatóságának kisgyűlése 1939 augusztus 17. napján 7201/1939. szám alatt jóváhagyott.

A szerződés és annak kiegészítő részét képező vázrajz szerint Szerencs politikai község ajándékba adja a tulajdonát képező 823. hr. számmal jelölt, telekkönyvezetlen köztér ingatlanból a 823/1. hr. számú 1068 □-öl területű ingatlant oly feltételekkel, hogy egyrészt az ajándékozott területet a szerződés megkötésétől számított egy éven belül a megajándékozott Ref. Egyház befásítani, parkirozni és úgy elrendezni köteles, hogy az a műemléket képező templomnak díszes környezetévé legyen, másrészt a Szerencsi Református Egyház tulajdonát képező, 280 □-öl területű 740. hr. számú ingatlanból, az utca rendezés vonalába eső 740/1. hr. számú, 12 □-öl területrészletet ellenszolgáltatás nélkül Szerencs politikai községnek átengedni és az ajándékozó politikai községgel egyházhatósági jóváhagyással ellátott ajándékozási szerződést kötni.

A megajándékozott Egyház a kisgyűlés jóváhagyó határozatával birtokba lépett.

A jogügylet tárgyában az egyház presbitériuma 1939 szeptember 10-én és 1939 december 10-én szabályszerű, névszerinti szavazással egyhangu jóváhagyó határozatot hozott és ugyanilyen módon határozott az egyházközség 1939 december 24-én tartott közgyűlése is.

Egyházmegyei Tanács a Szerencs politikai község, mint ajándékozó és a Szerencsi Ref. Egyház, mint megajándékozott között Szerencsen, 1939 július 16. napján megkötött és Zemplén vármegye

törvényhatóságának kisgyűlése által 7201/1939. szám alatt jóváhagyott és záradékolt ajándékozási szerződést jóváhagyja, a szerződésre a jóváhagyási záradék rávezetését elrendeli és további jóváhagyás céljából a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűléshez felterjeszteni rendeli. Az ajándékozó politikai községet illetően e helyen is hivatkozik az 1939. évi november hó 17. napján tartott őszi egyházmegyei közgyűlés 41. számú határozatában foglaltakra és a nemes célt szolgáló ajándékozásért itt is köszönetét fejezi ki.

Figyelemmel azonban arra, hogy a vázrajz a szerződés kiegészítő részét képezi, ezért utasítja a kérelmező Ref. Egyházat, hogy a jóváhagyások után a vázrajz szabályszerű keltezéséről, elfogadási és megosztási nyilalkozat rávezetéséről, valamint a szerződő felek képviselői útján történő aláírásáról és az ingatlan telekkönyvezéséről haladéktalanul gondoskodjon és erről az egyházmegye espereséhez jelentést tegyen.

13. *Hodossy Béla* ny. tanítóképző-intézeti igazgató, világi tanácsbíró beadvánnyal fordul az egyházmegyéhez, melyben az E. T. II. tc. 20. §-ra utalván, nehézményezi, hogy az egyházlátogatóság szokásos évi vizsgálata és jelentése a gyülekezeti éneklés kérdésével nem foglalkozik kellőleg. Indítványozza, hogy rendelje el az egyházmegye közgyűlése a jövőre e hiány pótlását. A szokásos évenkénti egyház és iskolalátogatás alkalmával a következő kérdésekre keressen a bizottság megnyugtató feleletet: 1. A nép éneklése nem túl erős, kiabáló-e? 2. Mérsékelt tempóban énekel-e a gyülekezet? 3. Nincs-e szokásban a cikornyás, kanyargató éneklés? 4. A templomi énekeskönyv lejegyzett dallamai használatnak-e?

Egyházmegyei tanács a javaslatot határozati erőre emeli, a javaslatért beadványt tevőnek hálas köszönetét nyilvánítja. Az egyházmegye területére, esperese útján, az egyház- és iskolalátogatóság feladatává teszi a gyülekezeti éneklésnek a fenti szempontok szerint ellenőrzését. Mint álta-

lános érdekü és kívánatos határozatot, javaslatként a Főtiszteletü Egyházkerületi közgyűléshez is átteszi.

14. A szerencsi egyházközség beterjeszti az 1936. esztendőben alakult Bethlen Kata leány- és ugyancsak 1936 esztendőben alakult Bocskay István Ifjúsági egyesületének 2 példányban megalkotott alapszabályait, ezek tárgyalását és jóváhagyását kérelmezi. Az alapszabályok 20 §-ban szabályozzák az egyesületek életét. Az egyesületek székhelye, működési területe, célkitűzése, tagjai, intéző szervei, gyűlései, munkarendje, a felügyeleti s ellenőrzési jog gyakorlása tekintetében szükséges kötelező megállapításokat tartalmazza az alapszabály. Az alapszabály a presbitérium által 1939 december hó 3.-án tárgyalatott és jóváhagyatott.

Egyházmegyei tanács a szerencsi egyházközség által felterjesztett ifjúsági- és leányegyesületének életét szabályozó alapszabályokat, az E. T. I. tc. 13. §. és I. tc. 112. §. r. pont alapján jóváhagyja. Az egyesületek munkálkodására Isten áldását kéri.

15. A tanácsgyűlés jegyzőkönyvét

mivel az előadói javaslatok egyhangulag fogadtattak el, előbbi határozata alapján a tanácsülés hitelesítettnek jelenti ki.

16. A tárgysorozat kimerítettén, elnöklő esperes buzgó imádságával köszöni meg Isten kegyelmét. Köszönetet mond az előadók fáradozásáért, az alkotó tagok megjelenéséért s munkájáért s

a gyűlést berekeszti.

Janka Károly s. k.
esperes.

dr. Kiss Sándor s. k.
világi tanácsbíró,
gondnok h.

dr. Janka Géza s. k.
Csathó József s. k.
egyházmegyei jegyzők.

II. Bírósági ügyek :

1. A tokaji egyház adókivetése ellen Gyöngyössy Lajos tokaji nyug. vezető-jegyző panaszát képező felebbviteli ügyben, mint közigazgatási bírósági ügyben, a bíróság a panaszt elutasította s a tokaji egyház adókivetését helybenhagyta. Az ítélet jogerős.

2. Bíróság lelkeszi elnökének előzetes bejelentése Hamar Gyula királyhelmei igazgató-kántortanítónak állásától történt elnökségi felfüggesztése tárgyában, pusztán tudomásul vétel céljából.

Tárgymutató.

1. Esperes imája, biblia olvasása.
2. Elnöki megnyitó.
3. Alakulás.
4. A jegyzőkönyv hitelesítésének módja.
5. Bírósági ülés idejének kitűzése.
6. Számvevői előterjesztés a vagyontörzskönyvek ügyében.
7. Máthé László h.-tanító alkalmazása a szerencsi ref. egyházban.
8. Harmadik e.-m.-i ügyésziállásra szavazás elrendelése.
9. Mád jelentése felekezeti iskolája visszaállítása ügyében.
10. Nagyrozvágy kérelme egyházi közmunkák megváltása iránt.
11. Tállya adás-vételi szerződésai.
12. Szerencs ajándékozási szerződése.
13. Gyülekezeti éneklés ellenőrzése.
14. Szerencsi „Bethlen Kata“ leány- és „Bocskay István“ ifjúsági egyesületek alapszabályainak jóváhagyása.
15. A jegyzőkönyv hitelesítése.
16. Ülés berekesztése.

Bírósági ügyek :

1. Gyöngyössi Lajos tokaji egyháztág adófellebbezése.
2. Hamar Gyula királyhelmeci kántor-tanító felfüggesztése.

AZ
ALSÓZEMPLÉNI REFORMÁTUS
EGYHÁZMEGYE

1940 SZEPTEMBER HÓ 26-ÁN
SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDES GYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

JANKA PÉTER

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

SÁROSPATAK
NYOMATOTT RÁCZ ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1 9 4 0

Felelős kiadó: az Alsózempléni Református Egyházmege.

Nyomatott: R á c z I s t v á n könyvnyomdájában, Sárospatak. 1940.

AZ ALSÓZEMPLÉNI REF. EGYHÁZMEGYE
1940 SZEPT. 26-ÁN, SÁROSPATAKON TARTOTT
RENDES GYŰLÉSÉNEK

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E .

Jelen voltak:

Janka Károly
esperes

dr gróf Bethlen Pál
gondnok

elnöklete alatt:

Hegedüs László
Kun Zoltán
Dr Marton János
Rozgonyi Sándor
Kósa Szabó Pál
Tantó János
Verebélyi Dezső
Virágh Béla

Asztalos Gyula
Dr Asztalos Kálmán
Bernáth Aladár
Cziganyi Géza
Hodossy Béla
Dr Kérészy Sándor
Dr Meczner Tibor
Radácsy György
Zombory Géza
világi

lelkészi

tanácsbírák:

Janka Péter
Csathó József
Keresztury László
lelkészi

Dr Szabó Sándor
vitész Nyitray Károly
Cziganyi György
világi

jegyzők.

Dr Isépy Tihamér e.-m.-i ügyész, Pataki Sándor tanügyi biz. lelkészi elnök, Novák Sándor tanügyi biz. világi elnök, Gecse Lajos e.-m.-i pénztárnok, Főző László e.-m.-i missziói előadó, Kántor Mihály, Károlyi János, Kocsár István, Pongrácz Sámuel, Fe-

késházy János e.-m.-i tanítóképviselők, Bódy Dénes főgimn.-i vallástanár.

Adorjáni Győző, Bagócsy Lajos, Bakos Zoltán, Balázs Csaba, Benke Kálmán, Bernáth István, Bodnár Ferenc, Buttykai István, Darányi Lajos, Faragó György, Fiedler István, Göndöcz István, Gööz Ferenc, Győry Kálmán, Horkay Barna, Horváth István, Izsák József, Karászy Dezső, Kiss Pál, Kovács Lajos, Kovács László, Körössy György, Makó Dezső, Máthé Miklós, Molnár Ferenc, Molnár László, Nemcsik Endre, Pógyor Lajos, Sarkadi Nagy József, Soltész Kálmán, Szendi Pál, Szundy Béla, Takács Béla, Tariska Gábor, Tóth Albert, Verebélyi Barna, Veres Lajos, Varga János, Vitkai Bertalan lelkipásztorok, Kocsis János hitoktató-lelkész, Ónodi Imre gondnok a tolcsvai, Szabó Béla gondnok a vissi egyház képviselőjében.

1. A 63. dicséret első versének eléneklése után *Janka Károly* esperes előfohászt mondott s felolvasta Ezékiel könyve XXXVI. r. 6–11 verseit, majd a következő imádsággal emelte a gyűlésen megjelentek lelkét az Örökkévaló Istenhez:

„Kegyelem és igazság van Te Nálad felséges Isten; felújjong a hála a Te jóságodra a mi méltatlan szíveinkben, az öröm könnye pedig szemünkben felragyog.

Mint a hajnali harmatcseppben az őszi virágot és a sárguló levelet, úgy tisztítsd meg a hála könnyeiben a szíveinket, hogy szégyenkezés nélkül tudjunk társalogni Te veled! Ébressz Atyánk magasabb rendeltetésünk tudatára, hogy minden érzésünk, gondolatunk és cselekedetünk a Te szent akaratodat szolgálja!

Uram! Sokat és nagyokat cselekedtél érettünk, pedig mi ellened sokat és nagyokat vétettünk. Még anyaszentegyházad földi képe sem olyan, hogy megegyező lenne a Te szentséges gondolataiddal. Gyarlóságaink egész szent helyeid küszöbéig elérnek s bizony megreszket és inog kezünkben a mérleg, amikor azon lemérni akarjuk magunkat.

Igazságos Isten! Tárd fel előttünk tisztán a multat, hogy tudjunk tanulni, okulni belőle, hogy elhatározásainkban szebbé és jobbá formálódjék a Te anyaszentegyházad és a mi nemzetünk jövője! Ha Te jóságodból földi hazánk határait újból kiszélesítetted, mi bővítsük meg a hitet és szélesítsük ki határokon túlra az Irántad és az emberek iránti szeretetet. Több legyen ajkunkon az ének és ima, kevesebb dolgainkban a tévelygés és hiba, hogy egész lélekkel hivatásunk dolgaiban merüljünk el! Ne e világ és annak hiábavaló kívánsága legyen az életünk célja, hanem a Te atyai helybenhagyásod megnyerése! Ezuttal is tanácskozásainknak ez legyen az első célja, mindnyájuknak fő-fő törekvése, hogy nyilvánvaló legyen minden mi dolgainkban a Te neved dicsősége!“ Ámen.

2. *Dr gróf Bethlen Pál* egyházmegyei gondnok a következő, nagy érdeklődéssel hallgatott beszéddel nyitotta meg egyházmegyei gyűlést:

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Első szavunk a hála szava, a háláé az isteni Gondviselés iránt, amely megengedte nekünk, hogy Erdély északi részének az országhoz visszacsatolása által nemzeti egységünkhöz visszavezető úton egy újabb hatalmas lépést tehetünk.

Csak nemrég öleltük magunkhoz visszatérő felvidéki testvéreinket és már is megengedte a jó Isten kegyelme Erdély ősi földje egy részének vérontás nélkül való szerencsés visszatérését.

A történelmi esemény nekünk magyar reformátusoknak sokat, nagyon sokat jelent. Jelenti református egyházunknak mintegy 560 ezer lélekkel való meggazdagodását.

Hálatelt szívvel szállanak a mi gondolataink az első magyar ember felé, akinek immár húsz esztendőös bölcs országálása elvezette nemzetünket a Kárpátok koszorújáig.

Hálatelt szívvel szállanak gondolataink az ő volt és jelenlegi tanácsadóihoz, akik trianoni megcsonkításunk óta sohasem szüntek meg a nagy történelmi fordulatot szolgálni, előkészíteni, útját egyengetni.

Hálatelt szívvel szállanak a mi gondolataink azokhoz a férfiakhoz, akik odaát a Királyhágón túl 22 évig kitar-
tottak és útát mutattak az ő őrhelyeiken.

Hálatelt szívvel gondolunk hatalmas barátainkra, szövetségeseinkre. De hálatelt szívvel kell gondolnunk ebben az ünnepélyes órában a mi büszkeségünkre, a magyar honvédségre, a honvédekre, akik elsőnek tűzték fel a Kárpátok gerincére a magyar zászlót és akik új őrhelyeikről ott öröködnék a legkisebb fatornyos falunak az álma felett és azok felett a sok kicsi magyar bölcsők felett, amelyekben ott szunnyad, ott dereng a magyar jövőendő.

De nemcsak területben és lélekszámban gyarapodott az ország; gazdagabbak lettünk lelkiekben, történelmi tanulságokban is.

Már a mult esztendőben, felvidéki testvéreink visszatérése alkalmából volt alkalmunk Isten dicsőségére megállapítani, hogy a húsz éves cseh elnyomatás idején magyar papok és magyar iskolamesterek voltak azok, akik soha meg nem szüntek népünkben a feltámadás hitének tüztét, reménységét ébren tartani.

Most, Erdély visszatérése alkalmából, szeptember 15.-én Kolozsvár piacán az arra legilletékesebb férfiúnak, Főtiszteletű Vásárhelyi János református püspök úrnak a szájából ugyanaz a bizonyoságtétel hangzott el.

A Főtiszteletű Püspök Úr tanusította, hogy: *„Nehéz idők próbája között megtartott minket a templom és az iskola.”*

Valóban, Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés, megisméltódott az, ami a Felvidéken is történt, hogy most is Erdélyben is magyar papoké, magyar tanítóké az érdem nagy része, hogy megtartattunk.

Ők voltak azok, akik egy 22 esztendeig tartó sötét éjszakában a magyar lélek fáklyáját a kezükben tartották.

Az ő érdemük, hogy 22 évig tartó szenvedés elteltével egy új magyar nemzedék ajkáról — amely nemzedék nem is emlékezhetett Nagymagyarországra, hiszen Trianon után született, — mondom egy új erdélyi magyar nemzedék ajkáról a legfélreesőbb kicsi fatornyos faluban is felcsendülhetett a magyar Himnusz és az ő érdemük, hogy az utolsó

oláh járőrök kivonulása után egy szempillantás alatt előkerülhettek a büntetés elől rejtegetett drága magyar nemzeti színek.

Akármilyen nehezen küzdött is a szegénységgel a mi Csonkaországunk népe, az erdélyi magyar papnak és tanítónak nyomorúságával és önfeláldozó harcával a mi szenvedésünket nem lehet összehasonlítani.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A visszatérés örömeiből és tanuságából vonjuk le mi is azt a bűzdító példát, hogy fogódzkodjunk mi is hívó szeretettel a mi papjainknak a palástjába, látogassuk és vegyük körül mi is hitbuzgó szeretettel templomunkat, iskolánkat, erősítsük, gyámolítsuk, gyarapítsuk az Egyházat, papjaink, tanítóink tekintélyét az iskolát, mert ezek az Istentől rendelt intézmények, — amint azt az erdélyi példa is tanúsítja — a mi fennmaradásunkat, a mi megtartásunkat szolgálják.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A hálatalt öröm érzése után szálljon kegyeletes megemlékezésünk egyházmegyénknek elköltözött tiszteletbeli főgondnoka, az én szeretvetisztelt és nagyrabecsült gondnoktársam, Kiss Sándor emlékéhez. Azon rövid idő alatt, amely alatt szerencsém volt övele együtt egyházmegyénket szolgálni, megtanultam őt nagyrabecsülni, tisztelni és szeretni.

Elköltözésével egy munkában gazdag földi élet tért pihenőre. Kiss Sándorral egy keménygerincű, szókimondó magyar ember távozott, akinek élete a közügyekért, Isten dicsőségéért való szakadatlan munkában telt el.

Anyaszentegyházunk, Egyházmegyénk bátor szószólóját, példaadó zászlóvivőjét, hú fiát veszítette el benne. Áldott legyen az ő emlékezete!

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk óta napról-napra fokozódó hevességgel tomból világtörténelmünk legnagyobb küzdelme.

A harc anyagaiban ki sem fejezhető értékeknek a pusztulásával jár.

Istennek legyen hála, hogy eddig megkímélte országunkat a háború borzalmaitól.

Mennél tovább tart a küzdelem, annál inkább egy új világrend van kibontakozóban. Más országok példáján okulva, semmi okunk sincsen arra, hogy nemzetfenntartó hagyományainkat, szokásainkat és értékeinket megtagadjuk, sőt a példák arra intenek, hogy minden értékünkre, minden egyes jó magyar emberre nagy szüksége van az országnak.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk óta törvényhozásunk hatalmas lépést tett a magyar nép lelki és szellemi művelődése terén, a 8 osztályos népiskoláról szóló törvény megalkotásával.

A törvény bevezető szakasza annyira szépen és annyira világosan fejezi ki a magyar törvényhozás szándékát, hogy lehetetlen azt ne szószerint idézni:

„A népiskola feladata,“ — így szól a törvény bevezető része, — „hogy a gyermeket vallásos és erkölcsös állampolgárrá nevelje, a nemzeti művelődés szellemének megfelelő általános és gyakorlati irányú alpműveltséghez juttassa és ezáltal az életben való helytállásra és további tanulmányokra is képessé tegye. Ezért minden gyermek gondviselőjének (atyjának, gyámjának, gazdájának) gondoskodnia kell arról, hogy a gondviselése alatt álló gyermek népiskolai oktatásban és nevelésben részesüljön.“

A népiskolának 8 osztálya van.

A népiskola két tagozatra oszlik.

Az alsó tagozat az első, második, harmadik és negyedik, a felső tagozat pedig — falusi és városi népiskolák számára külön-külön tanítástervvel — az ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik osztályokat foglalja magában.

A törvényjavaslat indokolása szerint:

„Nem elég állampolgári jogokat adni, megfelelő műveltség is kell hozzá, hogy a nemzet javára élni tudjanak vele. Nem elég jólétet, munkát, hivatalt követelni és adni; mindehhez értelemre és erkölcsre, ismeretekre és ítélőképességre, kötelességérzetre és hivatástudásra van szükség. Nem elég munkalehetőségeket biztosítanunk és földet adnunk, szakértelem és megfelelő készség nélkül. Tudatosan kell a magyar nép oktatásával és nevelésével, a legszéle-

sebb értelemben vett népnevelés színvonalának emelésével előmozdítanunk, hogy ezen a földön ne legyen műveletlen, vagy fonák műveltségű magyar ember.“

„A népnevelés korszerűbbé tételére és kimélyítésére irányuló komoly törekvés kétségkívül legfontosabb követelménye, de egyben alapja is annak a keresztyén szellemű népi politikának, amelyet ma követünk. Amit ez a politika eddig megteremtett és ezután még alkotni kíván, az mind a magyar nép erkölcsi erején, lelki neveltségén, szellemi pallérozottságán épül.“

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ennek a törvénynek a megalkotása mindenképpen csak örvendetes dolog lehet számunkra, mert a magyar nép műveltségének, a műveltség általános színvonalának az emelése terén *olyan előnyöket jelent, amely előnyök busásan meg fogják fizetni azokat a költségeket*, amelyekben az elemi iskolának nyolc osztályúvá való kiegészítése éveken át kerülni fog.

Főtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Legyen szabad megemlékeznem a visszacsatolt és visszatérő egyházakkal való kapcsolataink ápolásának szükségességéről, továbbá arról, hogy Erdély egy részének visszatérése következtében előreláthatólag össze fog ülni rendkívüli ülésszakra református egyházunknak legfelsőbb törvényhozó testülete — a zsinat.

Egyházmegyei gyűlés hálás köszönettel adózik Gondnok Úrnak az időszerű kérdéseket felölő gyűlést megnyitó beszédéért, azt egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja s hozzáfűzöttén a következő határozatokat hozza:

a) Mélységes hálával köszöni meg egyházmegyei gyűlésünk a Mindenható Istennek azt a jószágát, mely Kelet-Magyarország, Észak-Erdély és a Székelyföld visszaadásával határainkat az Ő kiválasztott, vezetésre hívott eszközei által kibővítette s az isteni igazságszolgáltatásba bizó hitünket megerősítette. Szive egész melegével köszönti az ősi otthonba visszatérő édes véreinket, akik a keserves

rabság és elnyomatás ellenére is hiven megtartották magyarságukat és tisztán megőrizték kálvinista hitüket. Az Örökkévaló Isten áldja meg ezt az újraegyesülést s drága magyar hazánk és szeretett ref. anyaszentegyházunk ölelje boldogan keblére sokat szenvedett gyermekeit!

b) Egyházmegyei gyűlés kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyve lapjain Dr. Kiss Sándor tb. e.-m.-i. gondnok, világi tanácsbíró emlékét és érdemeit s Isten iránti háládatossággal tesz bizonysgot arról, hogy a megboldogult ref. anyaszentegyházunknak lankadatlan kitartással és fáradhatatlan kötelességteljesítéssel szolgáló hű fia volt. Ahol egyházmegyénk ügyeinek a rendezésénél szolgálatkészségre, az igazság keresésénél becsületes őszinteségre, ref. népünk és gyülekezeteink bajainak és gondjainak a rendezésénél az emberi szív résztvevő jóságára volt szükség: ott mindig bizalommal lehetett rá számítani és támaszkodni. Halálával egy nemes, szerénységében is világító, meleg sugaru életláng aludt ki, benne a helyes utat mindig bölcsen mutató vezetőt veszített el egyházmegyénk.

Legyen áldott az Úr, aki Őt nekünk adta s legyen közöttünk áldásában emlékezete!

Egyházmegyei gyűlés ezen határozata utján fejezi ki részvétét a gyászoló családnak.

3. Lelkészi főjegyző felolvasván a gyűlést alkotó tagok névsorát, az megalakul. Éles István, Kenyeressy Károly, Szabó Sándor lekipásztorok, Kató János e.-m.-i. tanítóképviselő, alkotó tagok elmaradását igazolja. Az indokaik előzetes bejelentése nélkül elmaradt tagokat: Bakcsi Gyula, Osváth József, Szakolczay Bertalan, Szilva István lekipásztorokat és Martin Miklós hitoktató-lelkészt pedig felhívja, hogy elmaradásukat jelen határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül Esperes Úrnál igazolják.

4. Mult gyűlésünkről való elmaradásukat részint betegség, részint más irányu halaszthatatlan elfoglaltság miatt igazolták:

Bakcsi Gyula szentesi, Faragó György golopi és Tariska Gábor pácini lelkipásztorok; elmaradását nem igazolta Osváth József tállyai lelkipásztor.

Egyházmegyei gyűlés Bakcsi Gyula szentesi, Faragó György golopi és Tariska Gábor pácini lelkipásztorok elmaradását igazoltnak veszi. Az igazolatlanul elmaradt Osvát József tállyai lelkipásztort pedig 5 P bírság fizetésére kötelezi s a bírság beszedésére egyházmegyei pénztárnokát utasítja.

5. Szavazatbontó bizottság beterjeszti 1940 január 3-án, Sárospatakon tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyvét, mely szerint a múlt év november 17-én tartott egyházmegyei gyűlés 17. sz. határozatával betölteni rendelt 3 lelkészi, 2 világi tanácsbírói, 1 lelkészi aljegyzői, 1 világi aljegyzői és 6 egyházmegyei tanítóképviselői tisztségre, a december 31-iki határidővel elrendelt szavazásra beadta 59 egyházközség a szavazatát.

Továbbá beterjeszti a f. évi április 15-én Sárospatakon tartott gyűlésében felvett jegyzőkönyvét is, mely szerint a f. évi január 30-án tartott egyházmegyei tanácsülés 8. sz. határozatával betölteni rendelt 3-ik egyházmegyei ügyészi tisztségre a március 20-iki határidővel elrendelt szavazásra beadta 58 egyházközség a szavazatát.

A beadott szavazatok felbontatván, megállapított, hogy a dec. 31-iki határidős szavazásnál mind az 59 egyházközség szavazata érvényes és azok 113 szavazati számértéket képviselnek. A március 20-iki határidővel elrendelt szavazásnál az idejében beadott 58 egyházközség érvényes szavazata pedig 112 számértéket képvisel.

A beadott szavazatok a következőképp oszlottak meg:

3 lelkészi tanácsbírói tisztnél: Virágh Béla 110, Rozgonyi Sándor 109, Kósa Szabó Pál 109. A többi szavazat 4 egyén között oszlott meg. (Adorjáni Győző 6, Horkay Barna 3, Máthé Miklós 2, Janka Péter 2.)

2 világi tanácsbírói tisztnél: Cziganyi Géza 113, Zombori Géza 111 és Dr Nagy Dezső 2 szavazat.

A lelkészi aljegyzői tisztnél: Kereszturi László 111, Molnár Ferenc 2.

A világi aljegyzői tisztnél: Cziganyi György 107 szavazat, a többi szavazat 2 egyén között oszlott meg. (Dr Turi Nagy András 4, Dr Katona György 2.)

A 6 egyházmegyei tanítói képviselő tisztnél: Kató János 111, Kántor Mihály 111, Pongrácz Sámuel 111, Fekésházi János 109, Kocsár István 106, Károlyi János 99, a többi 19 szavazat 9 egyén között oszlott meg. (Gönczy Sándor 4, Péter Imre 2, Arday Béla 2, Gönczy Bertalan 2, vitéz Puskás Lajos 2, Hadnagy János 2, Szathmáry Lajos 2, Dudás István 2, vitéz Nyitray Károly 1 szavazat.)

Az egyházmegyei ügyészi tisztnél mind a 112 szavazat Dr Kiss László királyhelmei ügyvédre esett.

Megállapítottatott továbbá, hogy a dec. 31-iki határidővel elrendelt szavazásnál Nagykövesd egyházközség nem szavazott, Bacska szavazata jan. 4-én, Kisgéres szavazata jan. 10-én, vagyis elkésve érkezett az esperesi hivatalhoz. Báj, Berzék, Gesztely, Hernádnémeti és Szerencs 6 tanítóképviselő helyett 5 tanítóképviselőre szavazott, Nagygéres pedig 3 lelkészi tanácsbíró helyett csak 2-re, 6 tanítóképviselő helyett csak 5-re adott szavazatot. A március 20-iki határidővel elrendelt szavazásnál: Báj, Nagykövesd, Pácín és Tállya szavazata elkéssetten érkezett ez esperesi hivatalba.

Ezek után javasolja szavazatható bizottság, hogy egyházmegyei gyűlés: *Virágh Béla, Rozgonyi Sándor, Kósa Szabó Pál* lelkipásztorokat megválasztott lelkészi tanácsbíróknak, *Cziganyi Géza, Zombory Géza* urakat megválasztott világi tanácsbíróknak, *Keresztury László* lelkipásztort megválasztott lelkészi aljegyzőnek, *Cziganyi György* urat megválasztott világi aljegyzőnek, *Kató János, Kántor Mihály, Pongrácz Sámuel, Fekésházi János, Kocsár István és Károlyi János* tanítókat megválasztott egyházmegyei tanítóképviselőknak és *Dr Kiss László* ügyvéd urat megválasztott egyházmegyei ügyésznek jelentse ki.

Javasolja továbbá, hogy az első szavazás alkalmával szavazatot nem adott nagykövesdi egyházközség és a szavazatot elkésve küldött bacskaí és kisgéresi egyházközségek lelkipásztorait 5—5 P bírság, a hiányosan szavazott: Báj, Berzék, Gesztely, Hernádnémeti, Nagygéres egyházközségek lelkipásztorait 2—2 P bírság fizetésére kötelezze. A második szavazásnál elkésve szavazott Nagykövesd, Pácín, Tállya egyházközségek lelkipásztorait 5—5 P bírság fizetésében marasztalja el. Szilva István báji lelkipásztort pedig — mivel bizottság tudomása szerint — nevezett

állandó gyógykezelés alatt álló súlyos beteg, egyházmegyei gyűlés igazolásra hívja fel.

Javasolja, hogy a befolyt bírságok egyenlő arányban a Kálvineumok és a lelkészözvegyek segélyezésére fordíttassanak.

Egyházmegyei gyűlés szavazatbontó bizottság jelentése alapján Virágh Béla, Rozgonyi Sándor, Kósa Szabó Pál lelkipásztorokat megválasztott lelkészi tanácsbíráknak, Zombory Géza, Cziganyi Géza urakat megválasztott világi tanácsbíráknak, Keresztury László lelkipásztort megválasztott lelkészi aljegyzőnek, Cziganyi György urat megválasztott világi aljegyzőnek, Kató János, Kántor Mihály, Pongrácz Sámuel, Kocsár István, Károlyi János és Fekésházi János tanítókat megválasztott egyházmegyei tanítóképviselőknek és Dr. Kiss László ügyvédet megválasztott egyházmegyei ügyésznek jelenti ki, őket tanácskozó asztalunknál szeretettel köszönti, munkálkodásukra Isten áldását kéri s a választás eredményét a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlésnek bejelenti.

A még esküt nem tett Virágh Béla, Rozgonyi Sándor, Kósa Szabó Pál lelkészi tanácsbíráktól, Zombory Géza, Cziganyi Géza világi tanácsbíráktól, Keresztury László lelkészi aljegyzőtől, Cziganyi György világi aljegyzőtől, Fekéskázi János tanítóképviselőtől, továbbá a már előbb választott Dávid Zoltán egyházmegyei számvevőszéki tagtól az E.-T.-ben előírt hivatalos esküt kiveszi, a jelen nem levő Dr. Kiss László egyházmegyei ügyészt pedig felhívja az eskünek legközelebbi gyűlésünkön való letételére.

Az első szavazás alkalmával szavazatot nem adott nagykövesdi egyházközség és az elkésetten szavazott bacskai és kisdécsi egyházközségek lelkipásztorait 5—5 P bírság, a hiányosan szavazott Báj, Berzék, Gesztely, Hernádnémeti és Nagydécsi egyházközségek lelkipásztorait pedig 2—2 P bírság fizetésére kötelezi. A második szavazásnál szavazataikat elkésve adott Nagykövesd, Pácín és Tállya egyházközségek lelkipásztorait egyházmegyei gyű-

lés szintén 5—5 P bírság fizetésére kötelezi. Szilva István állandó gyógykezelés alatt álló báji lelkipásztort pedig igazolásra hívja fel.

A bírságok beszedésére, azoknak a Kálvineumok és lelkészözvegyek javára egyenlő arányban való fordítására egyházmegyei pénztárnokát utasítja.

6. Máthé László szerencsi és Nemes Lajos tiszaladányi megválasztott segédtanítók kéri állásukba való beerősítését.

Egyházmegyei gyűlés Máthé László szerencsi és Nemes Lajos tiszaladányi segédtanítókat állásukba beerősíti, tőlük az E. T.-ben előírt hivatalos esküt kiveszi és munkálkodásukra Isten áldását kéri.

7. Harangi László okl. református lelkipásztor, sárospataki gimnáziumi segélydíjas tanár, Balogh Dániel tokaji lakású segédlelkipásztor és Bertalan Imre főiskolai senior, segédlelkipásztor az egyházmegyébe való bekebelezésüket kéri.

Egyházmegyei közgyűlés Harangi László okl. református lelkipásztor, sárospataki gimnáziumi segélydíjas tanár, Balogh Dániel tokaji lakású segédlelkipásztor és Bertalan Imre főiskolai senior, segédlelkipásztor bekebelezés iránti kérelmének helyt ad, őket segédlelkipásztori jellegű tagjai sorában szeretettel köszönti, az esperesi hivatal útján törzskönyvi lapjaik benyújtására hívja fel s életükre és munkásságukra Isten áldó kegyelmét kéri.

Ugyanakkor felhívja a közgyűlés mindazokat a segédlelkipásztorokat, akik az egyházmegye területén laknak, de segédlelkipásztori szolgálatot nem teljesítenek, hogy bekebelezés iránti kérelmüket a legközelebbi közgyűlés elé terjesszék.

8/a. Éles István lelkészi tanácsbíró egészségi állapotára, Kósa Szabó Pál pedig arra való hivatkozással, hogy lelkészi tanácsbíróvá választatott, bejelentik lelkészi tanácsbírói, illetve lelkészi aljegyzői tisztükről való lemondásukat.

Üresedésben van továbbá Szabó Andor elhalálozása folytán 1 lelkészi és Dr Kiss Sándor elhalálozása folytán 1 világi tanácsbírói állás.

Egyházmegyei gyűlés sajnálattal értesül Éles István lelkészi tanácsbíró kedvezőtlen egészségi állapotáról, mely nem teszi lehetővé számára, hogy tisztével járó feladatait betöltse. Meghajolva a felhozott, kényszerítő okok előtt, lemondását tudomásul veszi s egyben hálás köszönetét és elismerését fejezi ki azokért az értékes szolgálatokért, melyeket nevezett — míg egészségi állapota lehetővé tette — tanácsbírói tisztében mindenkor örömmel és hűséggel végzett.

Tudomásul veszi Kósa Szabó Pálnak lelkészi aljegyzői tisztségéről való lemondását is, neki is köszönettel és elismeréssel adózván eddigi lelkes és buzgó szolgálataiért.

Egyházmegyei gyűlés a lemondások és elhalálozások folytán megüresedett 2 lelkészi tanácsbírói, 1 világi tanácsbírói és 1 lelkészi aljegyzői tisztségekre a szavazást elrendeli s a szavazatok beadásának határidejét november 15.-ében állapítja meg.

8/b. Molnár László alsóbereckii lekipásztor, nagyrozvági köri számvevő, számvevői tisztségéről megromlott egészségi állapotára hivatkozással lemond s kéri ennek elfogadását, üresedésbe került helye betöltését.

Egyházmegyei közgyűlés, mikor hálásan emlékezik meg Molnár László alsóbereckii lekipásztor, nagyrozvági köri számvevői munkájáról, alapos indokainál fogva, lemondását elfogadja, lelkiismeretes munkájáért köszönetet mond. A nagyrozvági kör számvevőjévé Veress Lajos karcsai lekipásztort választja meg, tőle a szokásos hivatali esküt kiveszi s életére és munkásságára Isten áldó kegyelmét kéri.

9. Az ungi testvéregyházmegye f. évi július 6-án, Ungváron tartott gyűlésének 6. sz. határozata útján hálás köszönetét tolmácsolja egyházmegyénknek azért a részvétért és együttérzésért, amelyet néhai Szüics István esperese elhalálózása alkalmával kifejezésre juttatott.

Tudomásul szolgál.

10. Olvastatott a következő nagy érdeklődéssel hallgatott esperesi jelentés.

Méltóságos Egyházmegyei Gondnok Úr!

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Történelmi időket élünk. Az események úgy csábítanak, hogy legalább egy futó szemlét tartsak felettük, de számolnom kell nemcsak a rendelkezésemre álló idővel, de azzal is, hogy az esperesi jelentés csak annyi helyet foglaljon el a kinyomtatásra kerülő jegyzőkönyvben, amennyi éppen elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az egyházmegye életének hű tükrét adja, de terjedelmével a jegyzőkönyv kinyomtatását ne drágítsa, hogy ez is előmozdítsa és lehetővé tegye a jegyzőkönyv nyomtatásban való megjelenését. Valom ugyanis, hogy erre szükség van — szemben azzal a felfogással — mely az egyházi hatóságok jegyzőkönyveinek nyomtatásban történő megjelentetése felett tör pácát. A nyomtatott jegyzőkönyvek nemcsak felettébb megkönnyítik az egyházak kormányzatát, de egyidejűleg a történelem számára is jobban és maradandóbban őrzik meg a tényeket.

A napi eseményekkel szemben csupán arra kívánok szorítkozni, hogy mélységes hálámot fejezem ki azért az isteni kegyelemért, amely vér nélkül visszaadta számunkra a Királyhágón innen elrablott északi országrészt és mindnyájunk édes álmát és forró vágyát képező drága Erdélynek legalább egy töredékét. Áldott legyen érte a szabadító Isten! A továbbiakban tekintetem úgy csügg a véres világtörténeti eseményeken, mint amelyek nemcsak földrajzi és hatalmi eltolódásokhoz fognak vezetni, hanem mint amelyeknek izzó kohójában eddigi világszemléletek értéküket veszttet salakjai fognak elégni s egy új társadalmi rend fog meg-

alapozódni. Mindezekkel szemben nem lehetünk érzéketlenek. Jézus Krisztus, aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz, noha Úr ezek felett az események felett, de mivel az Ő földi anyaszentegyháza bele van ágyazva ebbe a látható világba, e világi eseményekkel számolnia kell az anyaszentegyháznak, nem azért, hogy az egyetlen alapról letérjen, hanem azért, hogy a megváltozott világot is az evangyéliummal áthassa és azzal átítassa egész lényegében.

Az egyháznak erre a munkára már is fel kell készülnie úgy vezetőiben, mint tagjaiban. Elsősorban nekünk, lelkipásztoroknak kell vigyázóbbaknak, munkásabbaknak lennünk és bővülődőbbeknek az isteni tudományban. Mélyen érezzük a szükségét annak, mit egy idő óta olyan sokan sürgetnek, hogy fel kell frissíteni tudásunkat, teológiai ismereteinket. A teológiai tudomány az utolsó két évtized alatt nagy fejlődést vett, amelynek ismeretében elmélyíthetnők bibliai ismereteinket, hatékonyabbá tehetnők az igehirdetést, intenzívebbé a lelkigondozást s az erkölcsi életre is elhatározóbb befolyást gyakorolhatnánk. Mindezt kívánatosnak látnám, hogy egyházmegyénk kifejezné a Főtiszteletű Egyházkerület előtt azt az óhaját, hogy szervezze meg sürgősen kötelező erővel a Lelkipásztorok pár hetes továbbképző tanfolyamát. Hogy pedig ez az óhaj a legilletékesebb helyről a lelkészértekezletből hangozhassék el, méltóztassék ezt a kérdést vélemény nyilvánítás céljából az egyházmegyei lelkészi értekezlethez letenni és attól a lelkészek kötelező továbbképzésének ideje, tartama, kiviteli és anyagi megoldása tekintetében javaslatot kérni, mert az egyháznak a születendő új világrendet új tartalommal kell megtölteni.

Az egyháznak így választottaiban az új idők követelményeihez történő igazodásával egyidőben kell végbemenni a tagjaiban előkészítendő megújulásnak is. Közegyházunk elevenen érzi ezt a szükségét és új eszközökkel kíván gondoskodni arról, hogy egy hitében erősebb és öntudatosabb nemzedék nőjön fel, ami nyilvánvalóvá válik azokban az egyházhatósági intézkedésekben, amelyek féltő szeretettel irányulnak egyfelől az iskolai vallásoktatásnak minnél eredményesebbé tételére, másfelől annak a lehető leghatékonyabb ellenőrzésére. Ennek az érdekében minél használhatóbb vallástani kézikönyveket kíván adni a tanulók kezébe, intéz-

ményesen kívánja ellenőrizni és ellenőriztetni a vallásoktatást, szervesen kívánja összefogni az ifjúságnak a lelkigondozás körében folyó munkáját. Reá mutat ezekre a törekvésekre az Egyetemes Konventnek egyházmegyénkhez is leküldött három rendbeli határozata, melyek egyike véleményét kíván a vallástani kézikönyvek használhatóságáról, másika szakszerűvé és szervezetté kívánja tenni a nem református elemi iskolákban tanuló református iskolakötelesek vallásoktatásának ellenőrzését, szakember kezébe kívánván letenni a vallásoktatás egyházmegyei felügyeletét; a harmadika pedig ifjúsági felügyelők és körzetgazdák állítását ajánlja az ifjúsági egyesületekben folyó ifjúsági lelkigondozás irányítására.

Nem akarok elébe vágni az e tárgyakban teendő javaslatoknak, csak azok fontosságára óhajtottam ezek kiemelésével a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés figyelmét már is rá irányítani.

Méltóztassék azonban megengedni, hogy a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlést arra kérjem, hogy a nem református iskolákban tanuló református tankötelesek vallásoktatásának ellenőrzése tárgyában hozott azt a határozatát, hogy az ellenőrzést Tanügyi Bizottsága által gyakorolja, tegye újabb megfontolás tárgyává. Annyi érdek fűződik ehez, hogy azt szavakkal kifejezni alig lehet. Egyházmegyénk területén összesen 41 nem református felekezeti iskolában tanulnak gyermekeink, a rendelkezésre álló adatok szerint összesen 1605 mindennapi református tanuló legtöbbször oly helyeken, ahová az egyházmegye tekintete nehezebben ér el. Egyházunk itt, ezekben veszít a legtöbbet. Egyetlen komoly és célravezető megoldás az volna, ha egy vallásoktató, mint egyházmegyei felügyelő végezné az ellenőrzés munkáját. Addig is, míg egyházmegyénk anyagi helyzete megengedi, legalább megközelítőleg elfogadhatóan kell keresni a megoldást.

Ezt vette célba az az intézkedésem is, hogy a vallástani tananyagbeosztást és tanmenetet mindazoktól bekértem, akik vallástanítással foglalkoznak, hogy azok alapján gyakorolni lehessen az ellenőrzést azoknak, akik arra megbízást kapnak.

Éppen a jövőnek az ifjúságban növekvő egyháza megkívánja, hogy minden figyelmünket és gondoskodásunkat oda fordítsuk az iskolára. Meglevő iskoláinknál is jelentkezik a fenntartás sok-sok nehézsége, pedig a küszöbön van minden iskolafenntartó egyházra nézve iskolájának VII. és VIII. osztályúvá fejlesztése. Alig tudom elgondolni, hogy ezt egyházközségeink további anyagi áldozathozatal nélkül megoldhatnák, éppen azért minden egyház Presbitériumának komolyan kell mérlegelnie, hogy megvan-e a kellő anyagi ereje iskolájának fejlesztésére. A maga összeroppanásának árán ezt egyetlen egyház sem vállalhatja, de viszont jaj lesz nekünk, ha egyetlen egyház is iskoláját, vagy annak fejlesztését könnyelműen feladja, vagy elmulasztja.

Felhívandóknak tartom iskolafenntartó egyházainkat, hogy iskoláik 8 osztályúvá fejlesztéséről záros határidőben nyilatkozzanak. Mutassák ki azokat a fenntartási terheket, amelyek ebből folyólag jelentkeznek, akár új tantermek építése, akár új tanítói állás szervezése szempontjából, felszámolva a dologi kiadásokat is, egyidejűleg kimutatva a fedezetet, amelyből kielégíthetni gondolják az így előálló iskolai szükségletet. Ha már a háborús bonyodalmak miatt ennek a kérdésnek a rendezése egyetemlegesen nem következett be, a rendezést elő kell készítenünk legalább az 1941—42. iskolai évre. Nem szabad háttérbe kerülni ezen a ponton annak a református egyháznak, amelyik kezdettől fogva dédelgető édesanyja volt az iskolának. De viszont egyetlen egyháznak sem szabad összeomlani az elviselhetetlen iskolai teher miatt. Ezért egyidejűleg gondoskodnia kell egyházmegyénknek, hogy az egyházaktól beérkező nyilatkozatok körütekintő és szigorú felülvizsgálaton menjenek át. Az látszik célszerűnek, hogy a számvevők hatáskörükben a helyszínen folytassák le a Presbitériumokkal a tárgyalást és annak alapján tegyék meg mindenre kiterjedőleg javaslataikat, amelyek felett vagy az egyházmegyei közgyűlés, vagy az egyházmegyei tanács volna hivatott dönteni.

Mert még az iskola iránti rajongó szeretetünk mellett is a gyülekezet belső békességét és egységét minden erőnkkel fenn kell tartani és túladóztatásból származó elégedet-

lenségből, vagy éppen az egyházzal való meghasonlástól meg kell egyházainkat oltalmazni.

Sőt ennek az egységnek a megoltalmazása után szinte a riadó hangján kiált ez a mi nem egy ponton meghasonlással tépázott nemzeti életünk is. Nekünk, mint egyháznak egy olyan ponton kell sürgetni egy ilyen, a nemzeti egység kiteljesülését meggátló oknak a kiküszöbölését, amely éppen a vallás részéről veszélyezteti azt és támaszt meghasonlást. A reverzalistörvényre és annak eltörlésére gondolok. Olyan méreg ez, amely megmérgezi a nemzet testét. E törvény következményeként ma már öngyilkossá lettek halottsárga arca, a református közügyért egy életen át küzdött, vezetőállásba feljutott egyének életének tragikus fordulata is, miszerint egyik leszármazottjának hitbéli elernyedtsége egész addigi életének minden gyümölcsét férgessé tette, mutatja, hogy a reverzalistörvény és az azt sötét árnyék-ként kísérő lelkiismereti kényszer, minő pusztítást és rombolást visznek végbe a nemzet testében.

Vajha a területben és népességben meggyarapodott ország vezetői belátnák, hogy a magyar nép szent családját ezzel a törvénnyel megosztani tovább nem szabad és megragadnák az események által adott drága alkalmat ennek a mérgező anyagnak a nemzet testéből való kiküszöbölésére! Vajha törvényhozóink ráeszmélnének az ez iránti kezdeményezésre! Soha nem kínálkoznék erre jobb alkalom, mint az, amelyet erre nézve annak az Erdélynek a visszatérte ad, ahol a különféle felekezetek a magyarságban szétéphetetlenül összeforrtak. Milyen csalódás várhat itt azokra a magyar testvérekre, akik ebben a szellemben felnövekedve egy vegyes házasságbeli családalapításnál jutnak el arra a szomorú tapasztalatra, hogy itt egy olyan törvény nehezedik a lélekre, amely az ott megélt zavartalan egységet itt könnyörtelenül széttépi és megbomlasztja.

Talán kitűzött céloommal ellentétben tovább is időztem a jelen helyzetünknel a jövő érdekében, méltóztassanak ezt nekem kegyesen elnézni, a továbbiakban igyekezni fogok az időt kimélni, mikor tulajdonképeni feladatomra, egyházmegyénk mult, 1939. évi állapotáról szóló jelentésem megtételére rátérek. Kerülni fogom ennél az aprólékosságot és

felesleges részleteket, csak azokat a mozzanatokat emelve ki, amelyek a jövő számára is tanulságul önként jelentkeznek.

Mielőtt azonban jelentésemhez hozzákezdenék, a munkatárs és testvér hálával megtelt szívével mondok köszönetet még mindazoknak, akik jelentésemhez az anyagot összehordták, egyház- és iskolalátogató társaimnak, kik felkérésre helyettem annyi hűséggel, példás pontossággal, nagy ügyesszeretettel és Istennek gazdag áldásával végezték ezt a munkát. Mint a munkájuk áldássá lett az anyaszentegyházra, úgy rajtuk is legyen megérdemelt és rászolgált jutalmuk gyanánt Istennek legnagyobb jutalma, munkájuk helybenahagyása. Hangozzék közülök kihez-kihez a jutalmazó Isten szentesítő szózata: „Jól vagyon, jó és hű szolgám, hű voltál a kevesen, többre bízlak meg ezután!”

Az esperesi látogatást személyesen az egyházmegye visszatért egyházközségeiben, a szomatori és királyhelmei látogató járásban végeztem az egyházmegyei lelkészi főjegyző, a tanügyi bizottsági előadó és az illetékes számvevő urak kíséretében, akikhez ugyanazzal a hálás köszönettel fordulok, mint a látogatásban engem helyettesített egyház és iskolalátogató testvéreimhez fordultam, mert könnyűvé tették feladatomat szakavatott és mindig a dolgok mélyét és érdemét kereső munkájukkal és fáradhatatlanságukkal. Nem csak a reggeltől késő estig tartó naponkénti törődést, de az első találkozás tiszta és boldogító örömét is készséggel osztották meg velem. Mert boldogan tudok róla vallást tenni, hogy két évtized múltán a magukhoz ölelt gyülekezetekkel való találkozásnak meg voltak a tiszta örömei. Tudva azt, hogy ebben az örömben a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés is szívesen fog osztozni, ám jöjjenek vissza az erről szóló emlékezésnek áldott pillanatai. Hitében és magyarságában érintetlen testvérek, csaknem kivétel nélkül mindenütt belső és külső rendezett viszonyok vártak és fogadtak bennünket. Lélekben buzgó, áldozathozatalban gazdag, a templomokat megtöltő gyülekezetekkel volt mindenütt áldott találkozásunk. Királyhelmei vagy Nagygéres éppen úgy tartogatták számunkra ezt a szívet megremegtető jelentéset, mint Ágcsernyő, Véke vagy Lelesz, mert a lélek megnyilatkozó erőiben sehol sem találtunk különbséget. Áldott legyen az Isten érte, hogy gondja volt erre a drága népre,

hogy a megpróbáltatások idején lépteit mindig angyali őrizete kísérte. És áldottak legyenek azok a Lelkipásztorok, Tanítók, Gondnokok és Presbiterek, akik alkották 20 éven át ezt az angyali kíséretet! Többnyire megújított teplomokon, renovált iskolákon, jó karban tartott tanítói és lelkészlakokon pihenhetett meg a tekintetünk. Egyháziatlanságnak sehol semmi nyoma. E mellett szólnak: a templomok látogatottsága, az Urvacsorával élők nagy száma, amely a lélekszám kétszereséig emelkedik, az önkéntes adományok tekintélyes összege, a gyülekezetek békessége, több egyháznak (Királyhelmece, Bodrogmező, Szolnocska, Perbenyik, Bodrogszentese a szektáktól való mentessége, másutt a térhódításuk megállása, vagy éppen visszatérésük az egyházba (Kisgéres, Lelesz, Szomotor-Bodrogvécs). Erre azonban utóbb ki fogok térni. Fejlesztendő azonban a gyülekezeti gondozás és az egyesületi munka, a vasárnapi iskola, a gyermekek és házi istentiszteletek tartása. Hozzá kell idomulniok ezeknek az egyházközségeknek az anyaországi rendtartáshoz, a népiskolai, főleg vallásitanítási tantervhez, az anyagi ügyvezetésben, az itt gyakorlatban lévő eljáráshoz és kivitelhez. Erre több egyházközség már is berendezkedett.

Tőlünk kitérő nem volt egyik járásban sem, ellenben hozzánkterő volt a szomotori járásban 3 fi, 5 nő; a királyhelmeceiben 8 fi, 6 nő. Ezek nagy része a visszatérő szektáriusokból került ki. Hogy ez a kép fedi-e a valóságot teljesen, azért nem teszem tűzbe a kezemet, mert ezzel szemben a bodrogi járás éber Főszolgabírája, egyházmegyénk lelkes világi tanácsbírája azt állapította meg, hogy a járás területén a szektáriusok újra mozgolódnak kezdnek. Nagy hálára kötelezett el az e tárgyban folyó évi augusztus hó 7-én kelt iratában tett figyelmeztetéssel, amelyben tudtul adta, hogy azt tapasztalta, hogy a szektáriusok ismétellen hozzákezdtek romboló munkájukhoz. Semjén, Ricse és Zétény községeket külön is megnevezte, mint olyan községeket, amelyekben komoly formában jelentkeznek és nem szórványosan ezek a tünetek,

A járási Főszolgabíró úrnak ez a megdöbbentő közlése indított az egész egyházmegyéhez intézett körlevél ama pontjának közzétételére is, amelyik a szekta-mozgalomról jelentésételre szólította fel lelkésztestvéreimet. 30 egyház-

község, amint azt magával hozza a kívánatos rend, külön jelentést tett, a többiek beletuszkolták ezt is az egyéb jelentenivaló közé, ami aztán az ellenőrzést megnehezíti, majdnem lehetetlenné teszi.

Mikor szokjuk már meg, hogy egy ügyiraton csak egy ügyet közöljünk, vagy jelentést csak egy ügyről tegyünk és az ügyeket össze-vissza ne keverjük. Még azok sem tudják a jó rendet megszokni, akiket ebben a részben már ismételten komolyan figyelmeztettem. El sem tudják gondolni, hogy ezzel az eljárásukkal akaratlanul is mennyi nehézséget szoktak okozni.

Ismételten kérek e helyről is minden érdekeltet, hogy szívleljék meg ezt, ebbeli takarékoságukkal ne szerezzenek munkatöbbletet. Hanem szívleljék meg a latin közmondást: „Qui paracet papiro, paracet ingenio“, meggondolva ebből, hogy az ilyen takarékoskodók a lelkiszegénység határait súrolják.

Különben érdemben a jelentések általában megnyugtatók, sőt örvendetesek. Egyházmegyénk egyházai nagy többségükben szektamentesek, ahol vannak is ilyenek, ott is már elszigetelten élnek. Számolni kell azonban a hamu alatt parázsló tüzfészkekekkel, nem felejtve azt sem, hogy ezek a mozgalmak többnyire nem a hitélet köréből sarjadtak, hanem a bolsevizmus táplálja azokat.

A bodroγκözi járás Főszolgabírája készséggel áll az egyházi hatóságok segítségére e súlyos kinövések letörésére s bizonyára az egész vármegyei közigazgatási hatóság s ha olyan mederbe terelődik a mozgalom, melyből nyilván meg lehet állapítani annak a társadalomra nézve veszélyes voltát, nemzeti életünk alapjainak aláásását, siessenek lelkésztestvéreim a felajánlott segítséget igénybe venni, ellenben ha a mozgalomról azt állapítják meg, hogy az hitbéli, akkor ne késsenek ezeket a megtévesztett beteg lelkeket gyógyítani, az ilyen esetekben csak egyetlen hatalmat hozva mozgásba, a Krisztus evangéliumát.

Ha már a bajoknál tartunk, méltóztassék megengedni, hogy terjedelmesebben is feltárjam az egyházmegyénknek nem csak az anyaszentegyházat, de az egész nemzeti életünket is fenyegető súlyos baját.

A baj még kezdetleges, de rettenetes, mert nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy „A fejsze a fának gyökerére

vettetett“. Úgy látszik, hogy az egykétől már egyházmegyénk sem vészmentes. Istennek hála, a baj még nem egyetemes, csak szórványos, de éberségre figyelmeztet. 5 olyan egyházunk van, ahol nem szaporodott, hanem fogyott a gyülekezet. Bélyben, Bodrogmezőn 2—2-vel, Visszen 3-al, Sajóhídvégen 4-el, Perbenyikben 8-al, összesen 19-el kevesebb a szülöttek, mint a halottak száma. Az elhalálozási arány ezt nem magyarázza, mert abból a pusztító járványra következtetést tenni nem lehet, tehát csak egy magyarázat van hátra, hogy ezeken a helyeken az anyák nem akarnak több gyermeket. Sem nem szaporodott, sem nem fogyott Bodrogolaszi, Gesztely, Tokaj.

Ha számbavesszük, hogy egyházmegyénk népessége 65.906, a szülöttek száma pedig 1.444, nem kellene tragikusnak ítélni a helyzetet, mert 1.000 lélekre 21-9 születés esett, ami magasan felette van az országos eredménynek, azonban ne hunyjunk szemet az egyes esetek felett, mert sokszor egy szikra elég ahoz, hogy felperzseljen egy egész községet. Tapossuk el a szikrát, amíg a tűznek a vihar tápot nem ad. Védjük ki a magyar törzsre felemelt fejszecsapást, hogy lombosodjék az ezer év viharát kiállt cédrus, hogy legyen ellenálló ereje, ha a vihar rajta újra keresztül zúg.

Hogy ezt elhanyagolni nem lehet, ébredjünk ennek tudatára idején, mint tudatára ébredtem én s éppen a múlt heti lelkeszképesítő vizsgálatok alatt kifejeztem a bizottság több tagja előtt borús aggodalmamat, melyet az ébresztett fel lelkemben, hogy éppen a visszatért egyházak népesedési viszonyait vizsgálódásom tárgyává tettem azzal, hogy az 1914—15. évi névkönyv alapján ezeknek az egyházaknak 1910. évi népességét az 1939. évi népszámlálásuk eredményével összehasonlítottam s a következő szomorú eredményre jutottam: 1939-ben kevesebb a református lélekszám a következő egyházközségekben, amelyeknek a nevét és a fogyás számát ezekben jegyzem fel: Fogyott Bacska 13, Bély 62, Lelesz 28, Véke 38, Boly 2, Rad 1, Szinyér 21, Zétény 29, Bodrogmező 6, Szolnocska 3, Kisgéres 28, Nagytárkány 90, Szomotor—Bodrogvécs 28, tehát 13 egyház 345 református lélekkal. Elszorult a szívem, mikor erre az eredményre rádöbbsentem. Hát éppen legtörzsökösebb fiadban pusztít a féreg én édes, drága nemzetem!

Nem ismeretlen előttem a nagytárkányi nagy fogyás indító oka, amely miatt több nemes család egyházunkat elhagyta, de ha még ezt a tekintélyes számot is más tétel terhére írtam, akkor sem tudtam menekedni a gondolattól, hogy itt gyökeres baj van, hogy ezt az állapotot nem lehet csak szektáriusok számlájára jegyezni.

Bocsánatot kérek, hogy ennél a tárgynál tovább időztem, de jól esett kiönteni a lelkemet és ha csak egy pusztuló magyart menthetnék is meg nemzetemnek, már ebben is megtalálnám a ráfordított időért és fáradtságért elégtelemet.

Egyébként a születéseket a halálozásokkal egybevetve, egyházmegyénk 558 lélekkel szaporodott, ami 0.84 %-nak felel meg. Szaporítsa Isten ref. fiaiban jövődre bőségesebb áldással a magyar nemzetet!!!

Az újszülött gyermekek közül 117 volt a törvénytelen származású, házasságon kívüli született gyermek. Sajnos, ezen a téren Cigánd vezet a maga 16 törvénytelen szülöttjével. A közel 300 lelket számláló cigánytelepet a fokozottabb lelkigondozással sem lehet megnyerni a konsolidált életnek. A korábbi törvénytelen származással szemben valamelyest itt is javult a helyzet.

Összesen 517 házasságot kötöttek ref. híveink. Ebből 165 esett a vegyesházasságra, amelyeknél 134 esetben történt megegyezés a születendő gyermekek vallására nézve és pedig 91 esetben javunkra, 43 esetben kárunkra. Ha helytálló ez a statisztika, azt mutatja, hogy egyházunk vezetői helytállanak. Legyünk is éberek s amíg a reverzális törvényre ki nem mondják a halálos ítéletet, legyünk szigorúak, tegyünk eleget az egyházi törvény újabb rendelkezésének, gyakoroljuk szigorúan a fegyelmet, csak ne legyünk könyörtelenek, hanem bocsássunk meg a megtérőnek, sőt a közeledni látszó felé nyújtsuk is oda támogatásra kezünket. Érdekes megemlíteni, hogy a szomatori járás egyházaiban egy reverzális sem adatott kárunkra, annál keményebb a munka Sárospatakon, ahol a lelkipásztor felbecsülhetetlen buzgalma hitét és őrállását győzelmesen viszi bele a harcba, amint azt az egymással szemben álló esetek mutatják, miszerint 12 veszteséggel szemben 22 nyereséggel, tehát 10 pontszámmal zárta le az 1939. évi döntő tusát. Ugyanígy védte ki egyházunk

javára az át- és kitérés eseteit. Ebben a részben egyházmegyénk gyarapodásáról számolhatok be, mert 58 hozzánkértettel szemben mindössze 20 volt a tőlünk kitérték száma. Indítson ez az igazaink mellett bizonyoságot tevő adat a még több munkára, magunk megszentelésére, életünkben a bizonyoságtevésre és példaadásra!

A konfirmáció nagyon csekély kivétellel, ezek is átmeneti állapotot képeznek, 14 éves korban történik. A konfirmáltak emléklapot mindenütt kaptak, sok egyházban e mellett bibliát és imakönyvet. Ezen a ponton különösen tekintsük fontosnak őrhelyünket, lelkészek, tanítók és presbiterek mindent elkövessenek, hogy ifjaink hitben erős, lélekben buzgó egyháztagokká neveltessenek!

84.600 lélek élt urvacsorával, ami megnyugtató arra nézve, hogy a hit elernyedése távol van gyülekezeteinktől. Ugyanerre mutat a templomlátogatók száma is. Hívőink úgy a vásár- és ünnepnap, mint a köznap istentiszteletet buzgósággal gyakorolják. Mind általánosabb lesz a gyermekistentisztelet tartása, az iskolai tanulók vasárnapi iskolába való gyűjtése, amit méltóztassék kötelezőleg újból elrendelni.

Nem hagyható figyelmen kívül az egyesületi munka, amely örömdetesesen folyik az ifjúsági- és leányegyesületekben, énekkarokban, asszonykörökben, szeretetszövetségben.

Tanítóink, -nőink sokoldalú igénybevettsége és elfoglaltsága sem volt akadály annak, hogy fáradságukkal egy-egy téglát, a szegletköre, az Úr Jézusra épített hit templomára szeretettel, hűséggel és buzgósággal hordjanak. Isten áldása kísérije lépteiket.

Közelebbi kifejléséről ennek a munkának a missziói jelentések kapcsán a missziói előadó Úr fog számot adni, az erre való kitéréssel csupán arra kívántam alkalmat szerezni, hogy erről a helyről is bizonyoságot tegyek, hogy nem alusznak anyaszentegyházunknak elhívott munkásai.

A gyülekezeti gondozás körében sok sebet bekötözött és sok fájdalmat megnyihített a szeretetmunka, amelybe a gyámoltásra szoruló szegényeket, különösen a ruhátlan iskolásgyermeket bevonták, a gyermekek barátja: az Úr Jézus nevében felruházták őket. Sárospatak 1.200 P körüli összeget fordított a szegények segélyezésére. Kesznyéten Hejőpápa 120, Cigánd Erdőbényére mintegy 60 P értékben küld-

tek az árvák részére természetbeni adományt. Voltak Lelkipásztorok, akiknek gondja a kórházban ápolt betegekre is kiterjedt, a vigasztalás Igéjével vagy csak megjelenésükkel is erősítették lelkeiket.

Nem hagyhatom szó nélkül a Presbiterok építő munkáját sem, amellyel a lelki gondozásban résztvettek, kiterjedtebb értelmezést adva ezzel presbiteri tisztüknek.

A kegyes adományok összege közel 38.000 P tett ki, tehát egy negyed részét annak az összegnek, melyet az egyházi adózók rendes és rendkívüli egyházi adó fejében befizettek. Legkisebb az áldozatkészség, ahol egy lélekre 12 fillér esik.

Eljön-e az ideális kor, amikor az egyházfenntartást az ilyen Istennek tetsző, önkéntes adományokra lehet fektetni?! Nincs ebben lehetetlenség, csak egy új nemzedéket kell erre ránevelni. Akkor zavartalanabb lesz a gyülekezetnek az Anyaszentegyházzal való viszonya, míg így a kényszeradózás sok alkalmat szolgáltat az elhidegülésre és meghasonlásra. Pedig a hívek ebbeli áldozatkészségét az egyház nem nélkülözheti. Állandósultak, legjobb esetben az egyházaknak egyház- és iskola- fenntartási alapjai, akár az ingatlanokat, akár a pénzbeli alapokat vesszük számba.

Az egyházközségeknek éppen közgyűlésünk által megerősítendő vagyontörzskönyve fog pontosan reávilágítani egyházaink anyagi ügyeire, azért az egyházlátogatóság által gyűjtött adatokat azokból helyesbítve és kiegészítve fogok kimutatást közölni a kinyomatandó jegyzőkönyvünkben, amelyre engedélyt is kérek, hogy számoljon már eleve is közgyűlésünk a jegyzőkönyv kinyomtatásának ebből származó nagyobb költségével. A köz és nyilvánosság számára kerül így a táblázat ellenőrzésre.

Ezuttal csak annyit kívánok megjegyezni, hogy szertelen az adózási alap, sajnos, az adókiivetés címlapján a legritkább esetben van feltüntetve az adókulcs, ami megnehezíti az adózás áttekintését. Méltóztassék elrendelni az adókulcs feltüntetését. A hátralék tetemes, 52%-a nem folyik be a kivetésnek. Ez pedig baj, mert egyik év terhét soha sem tanácsos átadni a másik esztendőnek. Simán egyenesen megdöbbentő a hátralék nagysága, 10-szerese az évi adónak. Félek tőle, hogy ebben az évben csak romlani fog a hely-

zet. A sok csapás által terméketlenné tett földek elmaradt hozama kedvezőtlenül fog kihatni az adózás szempontjából egyházainkra. Bár számolni kell ezzel a helyzettel, méltóztassék elrendelni, hogy az egyházi adó beszedését minden presbitérium kellő időben szorgalmazza s a hátralékosokat az esperesnek november 1 re mutassa ki. Egyetlen hátralékmentes egyház Láca, viszont a bodroghalomi hátralék az évi egyházi adónak 3-szorosa.

Az egyházközségek kihelyezett tőkái biztosítva vannak, kamatai befolyanak, viszont az egyházközségek is iparkodnak eleget tenni köztartozásaiknak. Így is több egyház jelentékeny kö zadóval hátralékban van. Legszembetűnőbb az erdőbényei egyháznak e nembeli 1370 pengő hátraléka.

A presbitériumok mindenütt szabályszerűen vannak szervezve, a kisorsolás megtörténik, a presbiterek kötelességüket híven teljesítik, a presbiteri jegyzőkönyvek rendesen vezetnek, nemkülönb az anyakönyvek, iktató- és postakönyv. A visszatért egyházközségek egyike-másika utasított, hogy a konfirmáltak, áttértek és kitértek anyakönyve szereztessek be. Méltóztassék általános utasítást adni a lelkészi napló vezetésére, mivel hasznos ellenőrző az magának a napló vezetőjének. Az egyházak könyvtárai, irattárai rendben vannak, keresztelési, úrvacsorai edényei leltárba bejegyezve többnyire a lelkész lakon őriztetnek, ugyanigy a egyház régi anyakönyvei, gondnoki számadásai és történelmi becsü okiratai. Az egyházak mult évi számadása a számvevőszék felülvizsgálata tárgyát képezi s a tárgysorozat egyik pontjában fog szólni arról a számvevőszék jelentése.

Az egyházi épületek csekély kivétellel türhető állapotban vannak, azok a szükséghez képest javíttatnak. Láca templomát 8.386 P-vel újította, Hernádnémeti 3.000 P költséggel gyülekezeti házat építtetett, Mezőzomboron a lelkész a saját költségén alakíttatta át a lelkész lakást, Kisgéres iskolai melléképületekre 608 P, Királyhelmece a lelkész lak át alakítására 2.415 P-t, Bacska, Battyán iskola, tanítói és lelkész lakás javítására 525 P-t, Bodrogkeresztur lelkész lak és melléképületek renoválására 907 P-t, Tokaj az iskola kőkerítésére 814 P-t, Tarcal javításokra 1.005 P-t, Vajdácska tanítói lakásjavításra és egy iskolai melléképület létesítésére 958 P-t, Karcsa iskolaépítésre és templomjavításra 12.400 P-t, Semjén

templomfedés, lelkészlak javítás és temetőkerítésre 4.385 P-t, Erdőbénye új tanterem építésére 819 P-t, Golop vegyes javításokra 726 P-t, Mád harangbeszerzésre és harangállvány szerelésre 2.084 P-t, Mezőzombor templomkerítésre 845 P-t, Gesztely a templomi villanyvilágítás bevezetésére és épületjavításokra 2.092 P-t, Hernádnémeti templom- és bérházjavításra és az említett gyülekezeti ház építésére 3.393 P-t, Cigánd épületjavításokra és egy tanterem padlózására 2.993 P-t, Ricse melléképületekre 1.319 P-t, Tiszakarád templom, lelkészlak és tanítói lakás renoválására 1.368 P-t fordított, hogy csak az 500 P-ön felüli e nemű nagyobb kiadásokat említsem meg, különben az épületek fenntartására fordított összeg 52.100 P.

Az egyházi épületek biztosítva vannak, a tűzbiztosítási díjakat az egyházközségek kifizették. Kivánatos volna az értékelődások miatt a tűzbiztosítási értékeknek bizonyos százalékos arányban való emelése. A visszatért egyházközségek épületei és ingóságai a Providentia Rt.-nál vannak biztosítva. Gondoskodniok kell arról, hogy a Gazdák Biztosító Szövetkezetével kötött szerződések lejárta idejére ezek a biztosítások a Providentiánál felmondassanak, hogy annak idején a többi egyházközségekkel együtt tehessék meg a biztosításra ajánlataikat.

Meg kell említenem özv. Argyelán Dezsőné úrnőnek a tállyai egyház javára tett 1.000 P-ös adományát; dr Zsiros József theol. igazgatónak a szegilongi szórványra kiterjesztett gondoskodását és Kolláth József s.-lelkész, humáninternátusi felügyelő ott végzett áldásos és önzetlen munkáját, a vámosujfalusi gyülekezetnek azt a tehervállalását, amellyel egy nyomorék gyermeket gondoztatott a tiszafüredi szeretet-házban.

Két vallássérelmi esetről kell megemlékezni, mindkettőt a levante-oktatás köréből emelve ki. Bacskában a levante parancsnokság nem engedte meg a leventéknek az ifjúsági egyesületbe való belépését; Bodroghalmon pedig a levante-oktató vezényelte ki az István-napi körmenetre a református levanteifjakat is és azokat hitükkel ellenkező gyakorlatra, térdelésre kényszerítette. Mind a két eset a felettes egyházi hatósághoz tett jelentés alakjában felterjesz-

tés tárgyát képezte. Különböen normálisnak mondható a felekezetek közötti viszony és békességnek.

Mult évi őszi közgyűlésünk határozataira való hivatkozással a következőket jelentem:

a 4/a. pont f. és a 4/c. pont szám alattiakra, hogy a visszatért egyházmegyei rész 1937. év előtti ügyiratainak az egyházmegyei levéltár részére szóló átadása Virág Béla tb. esperes úr elfoglaltsága miatt még nem történt meg. Annak idején az átadásról, illetőleg átvételről megteendém jelentésemet;

a 4/c. pont b. szám alattiakra, hogy a Máthé Ilona királyhalmeci tanítónő fegyelmi ügyében az egyházmegyei elnökség ügyészi indítványra vétség hiányában, az eljárást megszüntette; Hamar Gyula királyhalmeci kántortanító fegyelmi ügye pedig folyamatban van, az az egyházmegyei bíróságot ezuttal is foglalkoztatni fogja;

a 4/c. f. és 4/c. pont d. szám alatt nyert utasításra, hogy a hátrálékok befizetését szorgalmaztam, egy esetben egy hátrálékosnak havi részletekben való törlesztésre engedélyt adtam s a befizetés az egyházmegyei pénztárba folyamatban van. Az ügy lebonyolítására, mint a dolgok legjobb ismerőjét, Keresztury László volt pénztárnok testvérünket is felkértem, hogy főként az egyházmegyei résszel szemben támasztható követelések felderítésében legyen segítségünkre.

Mihelyt a be- és kifizetések megtörténnek, a számvevőszéken keresztül fogjuk megtenni jelentésünket, hogy az egyházmegyei közgyűlés a visszatért egyházmegyei résznek a vagyionkezelés tekintetében hozott rendelkezéséhez képest és annak szellemében kiállíthassa az alapító levelet;

a 4/a. pont 1. és a 4/c. pont f. számú határozattal kapcsolatban, hogy: a határozat kelte óta hirtelen elhunyt Pecsénye András nyugdíjügye, majd özvegyének ellátása ideiglenes rendezést nyert, ugyancsak özv. Nagy Károlyné és özv. Pál Bertalanné lelkészözvegyek évjáradék ügye, a végleges rendezés pedig úgy a visszatért lelkészeknek a lelkész nyugdíjintézetbe való felvétele, mint a lelkészözvegyek és árvák ellátásának a magyar állam által történő végleges átvétele most van folyamatban, nemkülönböen a visszatérést megelőzőleg 40 éves szolgálatukat betöltött, vagy 70 éves

életkorukat elért lelkészeknek az állampénztár terhére való nyugdíjazása is, ami nem érinti egyházmegyénket, mert noha Horkay Barna kistárkányi lelkészhez abban az irányban, hogy nyugdíjazását kérje, felhívást intézett. Ő nem esik e rendelkezés hatálya alá, mivel a visszatérés idején rendes lelkészi szolgálatának 40. évét még nem érte el és még ma sincs 70 éves. A kérdés csak az, amit nem volt módomban még ellenőrizni, hogy kápláni szolgálata idejét annak idején a nyugdíjintézetbe való felvételénél nem számította-e be?!

a 4/a. pont g. számú rendeletre, hogy a visszatért egyházközségek érvényben levő lelkészi és tanítói díjleveleiket beküldték, azt a boldog emlékü tb. egyházmegyei gondnok urral felülvizsgáltuk és azokat a törvényszerűség szempontjából elfogadhatóknak találtuk ;

a 4/a. pont h.-ra nézve, hogy az egyházközségek a megszállás alatt lévő pecséteiket csaknem kivétel nélkül elküldték s azokat a főiskolai érem- és régiséggyűjteményben leendő elhelyezés és megőrzés végett a főiskolai Közigazgató úrnak átadtam ;

a 4/a. pont i. számra nézve, hogy az Egyetemes Konvent a bacsikai és bodrogszentesi missziói egyházak káplántartási jogát érvényben tartotta, illetményeiket a V. K. Miniszter úr által adott külön pótdíjjal együtt 102 P összegben folyósította ; ugyanebben az összegben a királyhalmeci segédlelkészt is külön államsegély alakjában, amivel azonban a királyhalmeci káplántartási jogosultság végleges elintézését nem nyert, mert a Konvent azt nem ismerte el, mintahogy Kistárkányt is elutasította az állandó káplántartó egyházközségek sorába szóló felvétele iránti kérelmével. A királyhalmeci egyház most újból kéri a káplántartás iránti jogosultságának elismertetését, amint azzal a gyűlés tárgysorozatában lesz is módjában egyházmegyénk közgyűlésének foglalkozni ;

a 4/a. pont j. számra, hogy a visszatért egyházközségek lelkészi és tanítói állásaik számát, lelkészeik, tanítóik, gondnokaik, főgondnokaik nevét, presbitériumaik létszámát bejelentették, választói névjegyzékeiket, költségelőirányzataikat elkészítették ; vagyontörzskönyveik most kerülnek megerősítésre ;

a 4/a. pont k. számra vonatkozólag, hogy a költségvetések elkészítéséhez a visszatért egyházközségek számára az általuk fizetendő különböző járulékok összegét annak aránylagos és a közalapi járuléknál a lélekszám alapján közöltem ;

a 4/a. pont l. számra, hogy az abban kifejezett kívánság teljesülőben van úgy a lelkészek, mint a tanítók állami fizetéskiegészítése, mint a lelkészek nyugdíjügye és a lelkészek özvegyeinek és árváinak ellátása tekintetében, amint erről az utóbbiról már az imént is megemlékeztem.

A mult évi őszi közgyűlésünk 5. sz. határozatával kapcsolatban meg kell említenem, hogy az emlékszázlók átadása ünnepélyes keretekben a felsőzempléni egyházmegye közgyűlése alkalmával, — megtörtént; azokat egyfelől a sátoraljaújhelyi egyház vezetősége, másfelől a felsőzempléni egyházmegyei tanítóegyesület elnöke a vezetésem alatt megjelent népes bizottságtól átvették, ami a kölcsönös szeretetnyilatkozatokra adott kedves alkalmat.

Őszi közgyűlésünk 19. sz. határozata értelmében a visszatért egyházközségek a következőkben jelentik presbitereik létszámát: Bacska anyaegyház 12, Battyán t.-e. 3, Bély fiók-e. 5, egypénztárnok és 2 póttag, Nagygéres 13, Kistárkány 8, Nagytárkány 3, Ágcsernyő 6, Királyhelme 16, a lelkész, kántortanító, főgondnok és gondnok beszámításával, Bodrogmező-Szolnocska 11, a lelkész, tanító és gondnok hozzászámításával, Bodrogszentés 12 és 2 póttag, Véke 12, Lelesz 4, Nagykövesd 12 és a gondnok, Kiskövesd 12 és két pótpresbiter, Örös 8, Perbenyik 8, Szomotor-Bodrogvécs 10, Kisgéres 12 és 4 pótpresbiter. A presbiterek jelenlegi számának fenntartása iránti óhaját egyedül a bacsikai miszsiói egyházhoz tartozó anya-, társ-, fiók- és leányegyházakra nézve fejezte ki az egyházközség lelkésze. Méltóztassék a bejelentéseket a lelkészi főjegyző úrnak felülvizsgálatra kiadni, annak megállapítása végett, hogy a presbiterek között száma megfelel-e az E. T. I. tc. 46. sz.-ban foglalt rendelkezésének.

Ugyancsak az őszi közgyűlés 24. sz. határozata értelmében beküldték az egyházközségek a szervezetükről szóló jelentést is, azonban az anya-, leány- és fiókegyházközségek egymásközötti jogviszonyát tárgyazó egyességet az egyházközségek nem terjesztettek be, csupán a Bacska és Bély

közötti jogviszony rendezése során bekövetkezett felebbezés az, amelyről e részben számolni lehet, mint olyan ügyről, amely közigazgatási bírósági döntés lesz. A lelkipásztor Úr azonban csak felhívásra és oly elkéssetten küldte be az idevonatkozó jegyzőkönyveket, hogy ezt az ügyet bírói tárgyalásra kitűzni nem lehetett. Újítsa meg az egyházmegyei közgyűlés őszi közgyűlésének 24. sz. határozatát, azzal a felhívással, hogy egyezség nemlétében is nemleges jelentéseiket tegyék meg az egyházközségek.

Körlevélben kértem be a visszatért egyházközségek lelkeszi, tanítói állásának számára gondnokok, főgondnokok, énekvezérekre, az egyházközség anyagi viszonyaira vonatkozó adatokat, az egyházközségeket terhelő adósságok kimutatását s ez utóbbiból örvendetesen állapítottam meg, hogy a 11 anya-, 4 leány- és egy fiókegyházközségnek az összes adóssága alig haladja meg a 10.000 P-öt, ami kétségtelenül ezeknek az egyházközségeknek meglehetősen rendezett anyagi viszonyaira mutatnak, míg ezzel szemben az enyaegyházak részéről kimutatott adósság 249.408 P, ami egy egyházközségre átszámítva 3.464.00 P átalányösszeget ad ki, a visszatért egyházaké pedig körülbelül 750 P-öt.

Iskoláinkról a tanügyi bizottság fogja megtenni szokásos jelentését. Ebbe a jelentésbe ott kívánok belekapcsolódni, ahol a tanítóink, tanítónőink működését bírálva, ismét egy hervadhatatlan babért fűz az elismerés koszorújába. Egyházmegyénk Tanítótestülete mind az egyházi, mind a világi tanügyi hatóság elismerése szerint évről-évre állja a a nemes versenyt a nemzetnevelés nagy munkájában és évről-évre gazdagítja az eredményt.

Az élet sok követelménnyel lép fel velük szemben iskolai és iskolán kívüli munkakörben, sokszor az ember rádöbben, mikor számon veszi egy hivatásának élő tanító elfoglaltatását, aki, noha kora reggel munkába állt, a késő esti órákban is fogyasztja testi erőit és égeti el az oltáron lelke legjavát. És ami még ennél is örvendetesebb, lelkipásztorok és tanítók ebben az áldozatos munkában osztozó testvérek. A kanapét kitették, mint ócska lomot, por lepi. Ma az elsőséget lelkipásztor és tanító a szolgálatban keresi. Ennek az együttes szolgálatnak az eredménye az oltár két szarvánál álló sáfárkodók egymás iránti becsülése, szeretete

és egymás közötti békessége. Így is kell ennek lenni. Éle-
tünkkel kell magyar népünknek példát adni, a testvériségre
minden ékesen szólásnál érthetőbben tanítani. Aki ez ellen
vét, vét a szeretet és vét a fegyelem ellen s azért kijelen-
tem, hogy lelkipásztor és tanító között nemcsak az ellensé-
geskedést nem tűröm meg, de még a lágy-meleg viszonyt
se szívlelem, Istennek hála! — erről beszélni is alig lehet,
de ha felmerül mégis ilyen eset, vegyék tudomásul állás-
pontomat az illetékesek. Aki istenországi szolgálatukban is
megbizonyítják összeférhetlenségüket és ezzel rossz példát
adnak a népnek, azok álljanak félre és a hivatásuknak nem
élők is hasonlóképpen, mert a mi magyar életünk, egyházi
érdekünk fél embert nem ismer, fél szolgálattal nem éri be.
Itt van az ideje, hogy az ilyen válasszon más munkakört,
képeztesse át magát, érvényesítse más helyen a tudását és
szorgalmát. Szolgáljon ez intésem némelyekhez figyelmez-
tetéssel!

Mélységese részvétellel kell megemlékeznem *Kántor Lajos*
révleányvári előkönyörgő testvérünkről, aki hosszú, súlyos
betegség gyötrődései után távozott el az élők közül s aki-
nek halála sötét gyászt borított szereteteire. Hű sáfár, becsü-
letes munkás volt.

Álljunk meg lélekben ravatalánál s kívánjunk számára
csendes éjt és boldog álmodást.

Egyben kérek utasítást Révleányváron lelkész-tanítóság
szervezésére. Révleányváron a második tanítói állás betöl-
tése is esedékes, mivel Fülöp Zsófia tanítónőt a V. K. Minisz-
ter úr szeptember 30-iki határidővel végelelés alá
vonta. A révleányvári egyházat ez nehéz helyzet elé állítja,
mert a tanítónő tetemes fizetési hátralékának kifizetését most
már tovább odázni nem lehet.

Kísérje a tanítónőt minden jó kívánságunk, Őt tőlünk
elvezető útjára!

Mint ahogy kísérje áldó emlékezetünk azokat, akik
körünkből az örök nyugalomba eltávoztak.

Pecsenye András, nyugalmazott volt kispécsi lelkész
nyitotta meg ezek sorát, múlt év decemker 6-án váratlanul
bekövetkezett halálával. Egy nem mindennapi tehetség tört
benne ketté, életének még delelőjén. Szeretet, méltóság,
szellemesség jellemezte, jó volt a szíve, aranyló, de meg-

csapdosta a Sátán és csak erős nemzeti érzése, a megszállás alatt önérzetét ébresztető és fenntartó törhetetlen magyarsága, mellette őrangyalként álló hitvese volt az, aki a Sátán tetszése szerinti mélyresülyedéstől megmentette. Sok nélkülözésben volt osztályrésze. 1923-ban csekély nyugdíjának felvételi lehetőségétől a megszállás végleg megfosztotta, felesége némi vagyonkájára és az Országos Alapból ott nyújtott segélyre kellett támaszkodnia. Most szenvedése, nélkülözése, önmagával való birkózása véget ért, őrizzük meg tanulságként is az emlékét, elárvult családjával pedig közölje közgyűlésünk őszinte részvétét.

Időrendben őt a minden élők útján egyházmegyéneknek egyik oszlopos tagja, *Szabó Andor* taktakenézi lelkipásztor, egházmegyei lelkészi tanácsbíró követte. Egy kivételes egyéniség volt, komoly arca, meleg a szíve, minden jóért hevülő a keble és egy eldugult kráter volt a szeretete. Mint Őt magát a külső csiny, úgy a lelkét a hajszálig menő pontosság jellemezte. Kiválóságait egyházmegyénk korán felfedezte s előbb a papi jegyzői tollat adta kezébe, majd birói asztalához ültette. Innen került az örök bíró elébe, hogy osztályrészét, a hiven küzdők jutalmát elvegye. Legyen áldott szép emléke!

Veszteségeink közzé kell sorozni a *Dr Csikesz Sándor* debreceni egyetemi tanár kora elhunytát is. Rész szerint volt a miénk, mégis az egyetemes egyházé. Izzó lelke, forró szenvedélye, mint valami égi tűz hevitette, égette, hogy minden lángolásával az anyaszentegyház üdvének, boldogságának a gyümölcseit érlelje. Központja, mozgatója volt mindazoknak a megindulásoknak, amelyek a lelkészek, az anyaszentegyház sorsára kihatottak. Legyen siri álma édes, lássa mindannak mielőbbi megvalósulását, amiért szóval, tollal, vasakarattal síkra szállt!

Ugyancsak egy rajtunk kívül álló, de sorsunkban osztozó, érettünk dolgozó barátunknak, Egerházy Lajos lelkipásztor, Orjó igazgatónak megsebzett atyai szívéhez kell vinnünk balzsamot. Tisztes ősz fejét gyász borítja, mert váratlan szerencsétlenség szomorú áldozata lett hason nevű tűzérönkéntes fia. Az édesapát, ki gyűléseinket anyiszor felkereste, most mi keressük fel veszteségében osztozó vele együtt érzésünkkel.

Legyen itt is feljegyezve *Dr Kiss Sándornak*, egyházmegyénk tiszteletbeli gondnokának, több mint két évtizeden át buzgó, szolgálatokban előljáró világi tanácsbírájának a neve és sziveinkbe zárva kitörölhetetlenül az Ő drága emlékezete!

Még egy felejthetetlen halottunk, *Göndöcz Piroska* frissen hantolt sírjára tegyünk egy virágszálat! Virág volt Ő maga, virágos a lelke; virágos tavasza környezetére egy egész rózsaaágy tiszta, finom illatát lehelte. Ezt a lelki tiszta illatot önzetlenül adta át a gondozásában tartott hernádnámetii gyermekeknek, akik között hivatásszerűleg s áldott kihatással vasárnapi iskolát vezetett. Most már örök Mestere előtt áll, előttünk pedig úgy, mint egy nem mindennapi lelki-ideál. Körülöleljük érte a vesztes családot s mélységes fájdalomkra Isten Szent Lelkének vigasztaló kegyelmét kívánjuk.

Most pedig az élőkhöz visszatérve, Istennek olyan gazdag áldását kérem a lelkészi szolgálata 25. éves fordulóját élő *Verebélyi Dezső* lelkészi tanácsbíránk fejére, mint amilyen gazdag volt építő munkában, gyülekezete gondozásában, az áldozatkészség megmutatásában és a baráti szeretet ápolásában az egész élete. Őrizze meg az Isten az újabb évtizedekre!

Ezzel végzem is jelentésemet, amelynek megtételénél éreznem kell, hogy bizony az sok fogyatkozással teljes, amelyért szíves elnézést kérek. Hova-tovább be kell látnom, hogy vezéri ütemü nem lehet a szolgálatom. „A lélek kész, de a test erőtelen.“ Az elmúlt 1939. évben közel 1900 ügyet intéztem el, 34-szer voltam útban egyházmegyei ügyben.

Közel az idő, amikor le kell számolnom erőtlenségemmel. A Zsinati törvény értelmében, mint kiegészült egyházmegyének, két éven belül kell megtartani az általános tisztújítást, addig Isten kegyelméből és segedelmével próbálom tartani az órállást, s akkor pedig és ha úgy végezte, jöjjön előbb is az őrsgváltás!

Addig pedig ajánlom magamat és tiszteletteljes jelentésemet a Méltóságos és Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóakaratu elnézésébe s Elnöktársamnak és munkatársaimnak, azok között hűséggel szolgáló titkárainak mindenkor hálával tapasztalt támogató szeretetébe.

Egyházmegyei gyűlés esperesének jelentését, mely a bölcs kormányos éleslátásával s az atyai szív szeretetével és aggodásával vetíti elénk egyházmegyénk életének hű képét s mutat rá úgy az örvendetes, mint az elszomorító jelenségekre, hálás köszönettel fogadja, azt egész terjedelmében jegyzőkönyvében kinyomatja s hozzáfűzötten a következő határozatokat hozza :

a) Egyházmegyei gyűlés megkeresi lelkes-értekezletét, hogy foglalkozék a lelkipásztorok kötelező továbbképző tanfolyamának a kérdésével s annak ideje, tartama, kivitele és anyagi megoldása tekintetében terjesszen legközelebbi egyházmegyei gyűlés elé javaslatot.

b) Megnyugvással és helyesléssel veszi tudomásul esperesének azon rendelkezését, hogy a nem ref. iskolába járó gyermekek vallás- és énektanítási tananyagbeosztását és tanmenetét az illetékesekkel elkészítette s az ellenőrzés kérdésének a fontosságát esperesi jelentésében is oly erősen kihangsúlyozta. A maga részéről is utasítja a vallástanítással foglalkozókat, hogy egyrészt a tananyagbeosztás és tanmenet lelkiismeretes keresztülvitelével, másrészt evangéliumi lelkiülettől áthatott nevelési módszerrel igyekezzenek minél öntudatosabb és szilárdabb hitű nemzedéket felnevelni, mert ezek képezik anyaszentegyházunk erősségét s ilyenek biztosítják annak jövő fennmaradását.

c) Utasítja egyházmegyei gyűlés ref. felekezeti iskolát fenntartó egyházközségeit, hogy iskoláik 8 osztályúvá fejlesztésének a kérdésével foglalkozzanak. Vegyék számításba a fenntartási terheket (új tantermek építése, új tanítói állás szervezése stb.), a dologi kiadásokat, mutassanak rá a fedezetre, melyből a megnövekedő szükségletet biztosítani óhajtják s vonatkozó nyilatkozataikat és adatszolgáltatásaikat az esperesi hivatalhoz 1941 január 31-ig terjesszék be, hogy az illető számve-

vők javaslatai után a legközelebbi egyházmegyei tanácsülés ezzel a kérdéssel érdemben is foglalkozhassék.

Az olyan egyházközségekben, ahol semmi megterhelést nem jelent a fejlesztés, kívánatosnak tartja a 7-ik osztálynak már a f. iskolai évben való megnyitását.

d) Boldog örömmel értesül azokról a dícséretre méltó és felemelő eredményekről, melyeket az esperesi látogatás az egyházmegye visszatért gyülekezeteiben tapasztalt. Kéri a Gondviselést, hogy hitben, buzgóságban és áldozatkészségben növelje és gyarapítsa továbbra is ezeket a gyülekezeteket!

e) Köszönettel adózik a bodroγκözi járás főszolgabírájának, egyházmegyénk lelkes világi tanácsbírájának, aki a szektáriusok egyes gyülekezeteinkben való mozgolódására, megújuló, romboló munkájára ráirányította esperesünk figyelmét. Helyesléssel veszi tudomásul esperesének tett intézkedéseit s a maga részéről is éber vigyázásra, hűséges őrállásra és szeretetteljes pásztori munkára hívja fel az érdekelt gyülekezetek lelkipásztoraikat és perespitériumait.

f) Mélységes szomorúsággal hallja, hogy a nemzeti létünket fenyegető egyke egyházmegyénk egyes gyülekezeteiben is megkezdte romboló és sorvasztó munkáját. Éppen ezért szükségesnek tartja, hogy a lelkipásztorok fokozott éberséggel és figyelemmel kísérjék gyülekezeteik népmozgalmi adatait s az egyke veszély által fenyegetett gyülekezetek vezetői minden lehető kövessenek el arra nézve, hogy ennek a pusztító veszedelemnek gátat vessenek. Megkeresi lelkészi értekezletét és egyházmegyei tanító-egyesületét, hogy a legközelebbi gyűléseik tárgysorozatára tűzzék ki az egyke elleni védekezés kérdését.

g) Elismerését nyilvánítja Darányi Lajos sárospataki lelkipásztornak azért a hűséges és példaadó munkáért, melynek nyomán a sárospataki gyüle-

kezetben a javunkra kötött reverzálisok és a hozzánk áttérők száma tekintetében olyan örvedes eredmény tapasztalható.

h) Egyházmegyei gyűlés újlag elkötelezi a kebelbeli gyülekezetek lelkipásztorait és tanítóit, hogy a gyermekistentiszteleti és vasárnapi iskolai missziói munkát a jövőben is teljes odaadással és buzgósággal végezzék.

i) Egyházmegyei gyűlés készséggel adja hozzájárulását, hogy az egyházközségek anyagi ügyei a jóváhagyandó vagyontörzskönyv alapján helyesbített és kiegészített adatok alapján kerüljenek bele a kinyomatandó jegyzőkönyvbe.

j) Utasítja az egyházközségeket, hogy a jóváhagyás végett beterjesztendő egyházi adófőkönyv címlapján tüntessék fel a kivetés alapját képező adókulcsot. A presbitériumokat pedig elkötelezi, hogy kellő időben szorgalmazzák az egyházi adóhátralékok beszedését s a hátralékok kimutatását behajtás végett legkésőbb november 1-ig terjesszék be esperesi hivatalhoz.

k) Egyházmegyei gyűlés elkötelezi lelkipásztorokat lelkészi szolgálati napló vezetésére.

l) Utasítja presbitériumokat, hogy — az előállott értékeltolódásokra való tekintettel — a tűzbiztosítási értékelést vegyék revízió alá s a szükségesnek mutakozó emelést a tűzbiztosítási kötvényeken vezetessék keresztül.

m) A maga részéről is hálás köszönetét nyilvánítja özv. Argyelán Dezsőné úrnőnek a tállyai egyház javára tett 1.000 P-ös adományáért; dr Zsirus József theol. igazgatónak és Kolláth József humáninternátusi felügyelő, s.-lelkésznek pedig azért a példaadó, nemes cselekedetért, hogy a szegilongi szórvány lelkigondozását az elmúlt munkaévben is önzetlenül végezték.

n) Jóváhagyással veszi tudomásul esperesének a visszakerült egyházmegyei rész közgazgatási, anyagi, fegyelmi, nyugdíj, díjlevél, pecsét, káplántartási ügyeiben tett jelentését. A presbiteri

létszám megállapításával kapcsolatban tett bejelentéseket az E. T. I. tc. 46. §-a rendelkezése szerinti felülvizsgálatra kiadja egyházmegyei lelkészi főjegyzőnek, utasítván Őt a vonatkozó módosított egyházmegyei szabályrendeletnek a legközelebbi egyházmegyei gyűlés elé való terjesztésére.

o) Elkötelezi ismételten a visszatért egyházmegyei rész érdekelt egyházközségeit, hogy 1941 január 31-ig terjesszék be esperesi hivatalhoz a vonatkozó egyházkerületi szabályrendelet rendelkezéseinek tekintetbe vételével elkészített és letárgyalt azt a szabályrendeletet, mely az anya-, társ-, leány- és fiókegyházközségek egymásközli jogviszonyát szabályozza.

p) Fájó érzésekkel vesz tudomást Kántor Lajos révleányvári előkönyörgő tanítónak a tegnapi nap folyamán történt elhunytáról, a hű munkás ravatalára ráhelyezi gondolatban a kegyelet kuszoruját s gyászban és árván maradt szeretteihez pedig eljuttatja mélységes részvétét. Egyben átásítja esperesét, hogy a megüresedett előkönyörgői tanítói állásnak lelkész-tanítói állássá való átszervezésére nézve a szükséges intézkedéseket tegye meg.

r) Fülep Zsófia révleányvári nyugdíjazott tanítónőt azzal a kívánsággal bocsátja el szolgálattából, hogy a kegyelem Istene tegye számára boldoggá és számossá a nyugalom éveit.

s) Egyházmegyei gyűlés kegyelettel emlékezik meg Pecsénye András ny. lelkipásztor elhunytáról s nyugalmat és békét kíván a küzdelmes életben elfáradtnak.

t) Fájó érzésekkel gondol ref. anyaszentegyházunk nagy halottjára, Dr Csikesz Sándor egyetemi tanárra, aki Istentől kapott sokoldalú képességeit nemcsak az egyetemi katedrán kamatoztatta, hanem mindig készséggel állította azt ref. Sionunk szolgálatába. Ebben a szolgálatban nem kímélte erejét, lobogott, égett, mint a fáklya s nagy messzeségekre világított. A kialudt élet hanvaira

kegyelettel teszi le egyházmegyénk a megbecsülő szeretetnek és emlékezésnek virágait.

u) Mélységes fájdalommal vesz búcsút Szabó Andrástól, a taktakenézi gyülekezet volt lelkipásztortól, egyházmegyénk tanácsbírájától, aki mindazokon a helyeken, ahová Őt az isteni gondviselés állította, példaadó hűséggel forgolódott. Minden munkáját az alaposág jellemezte, közöttünk a pontosság, a rendszeret megtestesítője volt. Az égi kegyelem sok mindent megtagadott tőle; sziklához csapkodott élethajóját tépett reményekkel sülyesztette el az Örökkévalóság vizein. Legyen álma csendes s az örök kegyelem kárpótolja azért, mit tőle ez a földi élet megtagadott.

v) Ószinte részvétellel osztozik abban a súlyos gyászban és fájó veszteségben, mely Göndöcz István lelkipásztor-testvérünket viruló, szép, a boldogság révpartja felé evező evangéliumi lelkületű leányának időelőtti, váratlan elhunytával érte, továbbá abban a veszteségben is, mely Egerházy Lajos ORJÓ igazgatót szép reményekre jogosító fiának tragikus halálával érte.

Egyházmegyei gyűlés ezen határozatai útján fejezi ki mélységes részvétét és testvéri együttérzését a veszteséggel sújtott családok előtt.

z) Szeretettel köszönti lelkészi szolgálata 25 éves határkövénél Verebélyi Dezső semjéni lelkipásztor, lelkészi tanácsbíró testvérünket s további életére és munkájára az örökkévaló Isten gazdag áldásáért könyörög.

11. Esperes jelenti, hogy a bírósági ülés délutáni 3 órakor lesz. A bíróság 2 tanácsban fog ülésezni. Az I. sz. tanács a tanácssteremben, a II. sz. tanács pedig a theológiai tanári teremben fogja ülését tartani.

Tudomásul szolgál.

12. Egyházmegyei közgyűlés egyházkerületi képviselőktől a legközelebbi gyűlésünkig terjedő hatállyal kiküldi:

Elnökség mellett lelkészi részről: Hegedüs László, Verebélyi Dezső és Rozgonyi Sándor tanácsbírákat rendes-, Tahtó János tanácsbíró póttagul. Világi részről: Zombory Géza tb. gondnok, dr Kérészy Sándor és Hodossy Béla tanácsbírákat rendes- és Asztalos Gyula tanácsbíró póttagul.

13. Egyházmegyei közgyűlés egy esztendei hatállyal a lelkipásztorjelölő bizottságba beválasztja :

Esperes elnökle mellett: Kósa Szabó Pál tanácsbíró rendes- és Virágh Béla tanácsbíró póttagul, világi részről dr Kérészy Sándor tanácsbíró rendes- és dr Asztalos Kálmán tanácsbíró póttagul.

14. Az E. T. I. tc. 114. §-a értelmében évenként újjáalakítandó egyházmegyei tanács tagjaiul

egyházmegyei gyűlés 1 évi időtartamra — elnökségen kívül — megválasztja lelkészi részről: Hegedüs László, Rozgonyi Sándor, Pataki Sándor, Darányi Lajos és Janka Péter alkotó tagokat; világi részről: Dr Kérészy Sándor, Dr Meczner Tibor, Zombory Géza, Asztalos Gyula és vitéz Nyitray Károly alkotó tagokat.

15. Dr Kiss Sándor tb. e.-m.-i gondnok világi tanácsbíró halálával üresedésbe került egy közalapi-, egy lelkészi nyugdíj bizottsági és egy egyházmegyei pénztár ellenőrzését végző bizottsági hely.

Egyházmegyei gyűlés hálás kegyelettel emlékezik meg a boldog emlékü Dr Kiss Sándor tb. e.-m.-i gondnok, világi tanácsbírónak a különféle bizottságokban végzett értékes munkájáról. A halálával üresedésbe került közalapi bizottsági helyet: Zombory Géza tb. e.-m.-i gondnok, világi tanácsbíróval, a lelkészi nyugdíj bizottságban üresedésben lévő helyet: Cziganyi Géza világi tanácsbíróval, az egyházmegyei pénztár ellenőrzését végző

bizottsági helyet pedig vitéz Nyitray Károly e.-m.-i világi aljegyzővel tölti be.

16. A Tiszáninneri Egyházkerület mult évi december 12-én Miskolcon tartott gyűlésének 74. sz. határozatával jóváhagyta az „Egyházmegyei számvevőszék szervezetére“ vonatkozó szabályrendeletet; 73. sz. határozatával jóváhagyta az „Egyházmegyei pénztár kezeléséről és ellenőrzéséről“ szóló szabályrendeletet és elfogadásra ajánlotta azt a többi egyházmegyéknek is; 71. sz. határozatával jóváhagyta az „Egyházmegye szervezetére“ vonatkozó módosított szabályrendeletet; 33. sz. határozatával pedig jóváhagyta az „Egyházközségek szavazati számértékét megállapító“ szabályrendeletet azzal a módosítással, hogy Sárospatak és Tokaj egyházközségek szavazati számértékét a régi számban (Sárospatak 3, Tokaj 2) hagyta meg, mert a vallásoktatói lelkészi állás szervezésével megnövekedett lelkészi állás szám az E. T. I. tc. 23. §-a alapján csak akkor vehető figyelembe, ha a 10 éves ciklus letelte után az egyházközségek szavazati számértékének újra való megállapítására kerül sor.

Egyházmegyei gyűlés tudomásul veszi az Egyházmegyei számvevőszék szervezetére és ügyvitelére, az Egyházmegyei pénztár kezelésére és ellenőrzésére, az Egyházmegye szervezetére és az Egyházközségek szavazati számértéke megállapítására vonatkozó egyházmegyei szabályrendeleteknek az egyházkerületi gyűlés által történt jóváhagyását s útasítja egyházmegyei lelkészi főjegyzőjét, hogy amennyiben minden, az egyházmegyét érdeklő szabályrendelet felsőbb egyházhatósági jóváhagyást nyer, a jóváhagyott szabályrendeleteket az egyházmegyei jegyzőkönyvben, mint annak függelékét nyomtassa ki.

17. A Tiszáninneri Egyházkerület mult évi december 12-én Miskolcon tartott gyűlésének 75. sz. határozatával utasította egyházmegyei gyűlésünket, hogy az egyházközségi közgyűlés szervezetére vonatkozó szabályrendeletet akként módosítsa, hogy azoknál az egyházközségeknél, amelyek az egyházközségi közgyűlést képviselői alapon szervezték meg, az Egyházkerület által megalkotott, vonatkozó szabályrendelet 2. pontját vegye figyelembe.

Egyházmegyei gyűlés 1939. évi nov. 17-én, Sárospatakon tartott gyűlésének 23. sz. határozatával felterjesztett, az „Egyházközségi közgyűlés szervezetére“ vonatkozó szabályrendelet 2. pontjának utolsó bekezdését törli s e helyett a következőket iktatja szabályrendeletébe:

„Ebben az esetben az egyházközségi közgyűlés tagjai:

1. A presbitérium tagjai.
2. Az egyházközség által fenntartott iskolák tanárai, tanítói, önálló vallástanító-lelkészek, énekezők.

3. Kétszerannyi egyházközségi képviselő, mint amennyi tagja van a presbitériumnak.“

Az ekként módosított szabályrendeletet egyházmegyei közgyűlés a Tiszáninneri Egyházkerület közgyűlésére jóváhagyás végett újra felterjeszti.

18. A Tiszáninneri Egyházkerület múlt évi dec. 12-én Miskolcon tartott gyűlése tárgyalván a ricsei egyház presbitériumának — az 1939. évi nov. 17-én tartott egyházmegyei gyűlésnek az iskolái államosíthatása ügyében beadott kérelmét elutasító 30. g) sz. határozata ellen beadott felebbezését — 82. sz. határozatával megbizta az egyházkerületi elnökséget, hogy ebben a tárgyban járjanak el a kultuszminisztériumban s ha fárázódásuk által sem tudnák megmenteni az iskolát, akkor azzal a megszorítással járuljanak hozzá az átadáshoz, hogy a kántortanító felekezeti maradjon az V. és VI. osztállyal, a többi tanerő és osztály legyen állami, de a szerződésben okvetlenül kikötendő, hogy abban az esetben, ha a ricsei gyülekezet olyan anyagi körülmények közzé jut, hogy el tudja tartani az iskoláit, akkor a 3. tanerőt is visszaveheti s az iskola teljes egészében újból ref. keresztyény lehessen.

Közben a Vallás- és Közoktatási minisztérium — tekintettel a ricsei ref. iskola túlszűfoltóságára — felhívta az iskolafenntartót, hogy az általa küldendő kisegítő részére a kezdő tanítói fizetés 10/3-át kitevő javadalmat vállalja magára. Az iskolafenntartó egyházközség nehéz anyagi helyzetére való hivatkozással, előbb említett helyi javadalmat nem vállalta. Mire a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 105.410/1939. VI. ü. o. sz. átiratában arra kérte Egyházkerületünk Püspökét, figyelmeztesse nevezett

iskolafenntartó egyházközséget, hogy amennyiben az állami ki-segítő helyi javadalmát nem biztosítja, kénytelen lesz a már eddigi állások államsegélyének a felfüggesztését megfontolás tárgyává tenni és iskola állításra az 1868. évi XXXVIII. tc. 23. §-a alapján a politikai községet kötelezni.

Esperes úr erre a hozzá letett megkeresésre felterjesztéssel fordult a Vallás- és Közoktatási Miniszter úrhoz, kérve Őt — azon egyházhatósági határozatokra való hivatkozással, amelyek éppen a ricsei ref. iskola válságos helyzetével foglalkoznak, — hogy amíg az egyházi hatóságoknak ez ügyben lefolytatandó eljárása tart, kegyeskedjék módosítani ez iskolával szemben támasztott követelményét és felfüggeszteni fenti sz. rendeletének a végrehajtását.

Előadó jelenti még, hogy az illetékes lelkipásztortól nyert értesülése szerint, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium az iskoláknak a község által való átvételére nézve az eljárást megindította.

Egyházmegyei gyűlés a ricsei iskolák ügyében tett jelentést tudomásul veszi.

19. Egyházmegyei segélyosztó-bizottság beterjeszti a Sárospatakon, 1939. évi december hó 5. napján tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyvét, melyben a II. félévi Baldácsy-segély elosztását végzi el. 3150 pengőnek 12⁶⁸/₁₀₀-a, vagyis 405 pengő és 9 fillér állott a bizottság rendelkezésére. Ez összeget a szabályrendeletben kikötött célok szigorú figyelembevételével osztotta szét a rászorult egyházközségek, lelkipásztorok és özvegyek között.

Egyházmegyei közgyűlés a segélyosztó-bizottság jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi s a bizottság lelkiismeretes munkájáért köszönetet mond.

20. Esperes jelentést tesz a Baldácsy-alapból, az 1940. esztendőben egyházmegyénk járulékát képező 147 pengő 30 fillér összegű segély elosztásáról. Az összeg csekélysége miatt a segélyosztó bizottság összehívását mellőzte. Az összeget a szabályrendelet kívánalmainak megfelelően, a szükségletek figyelembevételével, a beterjesztett kimutatás szerint, lelkiismeretes felelősséggel osztotta szét.

Egyházmegyei közgyűlés esperese intézkedését jóváhagyólag veszi tudomásul s lelkiismeretes munkájáért köszönetét nyilvánítja.

21/a. A szomotor-vécsi egyház 1939. évi dec. 29-én tartott presbiteri gyűlése 10 sz., az 1940 június 2-án tartott egyházközségi közgyűlése III. sz. határozataival elvileg hozzájárult ahhoz, hogy az egyház tulajdonát képező cca 1588 □-öl területű paróchiális és iskolai belsőség a rajta levő épületekkel együtt, a templom közvetlen szomszédságában levő nagyobb, cca 2500 □-öl területű u. n. „Plihal“-féle belsőséggel és a rajta levő épületekkel elcseréltessek, illetve, hogy az egyház ingatlanai a felülépítményekkel együtt a földbirtokrendezési eljárás céljaira felajánlatsassék és e helyett az egyház részére a Földbirtokrendezési Ügyek Kormánybiztosa által a már említett belsőség felülépítményekkel együtt, cserébe adassék.

Ezen határozatokra a presbiteri és egyházközségi közgyűlést az a körülmény indította, hogy a jelenlegi paróchiális belsőség magas fekvése miatt, a célnak alkalmatlan, nehezen közelíthető meg, kicsiny területű, gazdálkodási célra nem használható, sziklás altalaja miatt, azon kút nem építhető. A felülépítmények nagyobb renoválást igényelnek. A paróchiális belsőség mellett lévő régi iskolai telken fekvő bérház már két év óta üresen áll, mint ilyen, napról-napra romlik, a fundus pedig ugyanazon hátrányokkal terhelt, mint a paróchiális belsőség. Viszont a csere tárgyát képező másik belsőség közvetlen a templom mellett fekszik. Rajta van egy renoválásra szoruló uradalmi tiszti-lakás, egy modern, új marhaistálló, jó karban levő magtár (2 emeletes, kőből épült, bádoggal fedett), 2 drb 8 éves dohánypajta, 1 kukoricakas, 1 pince, 1 lóistálló, 2 cselédistálló, 1 kút, 1 cselédlakás 5 cselédnek. Ezen kívül a Kormánybiztosság a két belsőség és felülépítmények közötti becsérték különbség címén az egyháznak még fizet 1910 P-t. Ha pedig a Magyar Állam és cseh-protektorátust képviselő Németbirodalom között olyan nemzetközi megállapodás nem jönne létre, mely lehetővé tenné, hogy a csereingatlan tárgyát képező 349 és 350-es térképi számú parcellákon levő 2 drb dohánypajta a Kormánybiztosság által megállapított becsérték ellenében a szomotor-vécsi ref. egyház tulajdonában maradhasson: ezeket a pajtákát, mint felülépítményeket, elmozdíthatja, vagy értékesítheti úgy, hogy ezeknek a Kormánybiztosság

által már megállapított becsértéke a szomotor-vécsi egyház javára a felülépítményeket képviselő 6890 P összbecsértékből levonásba hozassék, illetve a szomotor-vécsi ref. egyház pénztárába átutalást nyerjen.

Szakértők véleménye szerint az egyház a felesleges melléképületek értékesítéséből cca 7000 P birtokába jut, amely összeg bőségesen elég, hogy a paróchia céljaira szolgáló uradalmi tiszt lakást teljesen modern lakássá alakítsa s a magtár egyik felét pedig gyülekezeti otthonná építse át. Szóval a csere az egyházra nézve minden tekintetben nagyon előnyös s a gyülekezeti tagoktól semmi áldozatot nem kíván.

Jelzett presbiteri és egyházközségi közgyűlési határozatokat úgy az egyházmegye elnöksége, mint az egyházkerület elnöksége előzetes jóváhagyásával látta el.

Ilyen előzmények után a Szomotor-vécsi ref. egyház betereszti egyházmegyei gyűlés elé jóváhagyás végett azt az ingatlan-átruházási nyilatkozatot, mely szerint az érdekelt egyház hozzájárul ahhoz, hogy a 2555/939. M. E. és az 5840/939. M. E. számú rendeletekkel szabályozott földbirtokrendezési célokra a Szomotor 130. sz. telekkönyvi betétben 43, 44, 54, 46. helyrajzi szám alatt a nevén álló ingatlanjuttalék tulajdonjoga a földbirtokrendezési cserejuttatás jogcímén a Felvidéki Földbirtokrendezési Ügyek Kormánybiztosának rendelkezése alá esően minden további megkérdetése nélkül a M. Kir. Kincstár javára telekkönyvileg bekebelezessék.

Egyuttal betereszti a Felvidéki Földbirtokrendezési Ügyek Kormánybiztosának 20,215/1940. sz. átengedési okiratát, mely szerint átengedi a ref. egyházközségnek a szomotori 349. és 350. térképi számú 1 kat. hold és 898 □-öl telekingatlant, a rajtuk levő felülépítményekkel. Egyidejűleg cserébe átveszi a református Egyházközség tulajdonában levő szomotori 130-as tkvi betétben foglalt 43, 44, 45, 46. hrsz alatt felvett, összesen 1588 □-öl kiterjedésű telekingatlant a rajtuk levő felülépítményekkel együtt. Az ingatlanok értékkülömbözete fejében 1321 P 20 f.-t folyósít az egyházközségnek. Ugyancsak ezen okiratában jelzi Kormánybiztoság, hogy mihelyt a ref. egyháztól a vonatkozó, szabályszerűen kiállított bekebelezési engedély okiratot megkapja, intézkedni fog, hogy a 349. és 350. sz. ingatlanok tulajdonjoga a ref. egyházközség részére bekebelezessék.

Jelenti lelkész, hogy az átruházási nyilatkozat és átengedési okirat egyház birtokába csak e hó 14-én jutott, így azt sem presbiteri, sem egyházközségi gyűlés nem tárgyalhatta.

Egyházmegyei gyűlés az ingatlancserét az egyházközség részére a maga részéről is előnyösnek tartja s felhatalmazza elnökségét, hogy amennyiben az egyházközség esperesi hivatalhoz be-terjeszti :

a) A csereingatlanokra vonatkozó telek-könyvi kivonatokat ;

b) Az ingatlanokra vonatkozó adó- és érték-bizonylatokat ;

c) Igazolását annak, hogy az egyház tulajdo-nába átmenő ingatlanokat adóhátralék nem ter-heli ;

d) A cseréhez való hozzájárulást kimondó, név-szerinti szavazással hozott presbiteri és egyház-községi közgyűlési vonatkozó határozatokat ;

és a cserére nézve semmi aggály nem merül fel, az ingatlanátruházási nyilatkozatra az egy-házmegye jóváhagyását vezesse rá s az ingatlan-ügy okiratait hasonló célból az Egyházkerületre terjessze fel.

21/b. A tiszaladányi egyházközség az 1939. évi július hó 5-én tartott egyházmegyei közgyűléshez kérelemmel fordult, mely-ben a helybeli Hitelszövetkezetnél fennálló 1100 pengős váltó-kölcsönére, a Hitelszövetkezet sürgetésére, egyházhatósági jóvá-hagyást kért. Közgyűlés alakilag kifogásolta a kérelmet, mivel a presbitériumi és közgyűlési határozatokat nem névszerinti sza-vazással hozták. Felhatalmazta azonban közgyűlés az elnökséget, hogy e hiányok pótlása esetén, a jóváhagyást adja meg. A jóvá-hagyást az elnökség időközben, a hiányok pótlása után, megadta.

Egyházmegyei közgyűlés az Elnökség hatá-rozatát jóváhagyólag tudomásul veszi s a tiszala-dányi egyházközség 1100 pengős hitelszövetkezeti váltókölcsönére adott jóváhagyást megerősíti.

21/c. A karcsai ref. egyház betérjeszti presbitériumának 1940 június 16-án, valamint június 23.-án hozott határozatait és közgyűlésének az említett presbiteri határozatokat jóváhagyó határozatát, melyek szerint a karcsai ref. egyház az iskolaépítés következtében elbontott lelkészi magtár helyett építendő új lelkészi és egyházi magtár építéséhez 2500 pengő átfutó kölcsönnek a helybeli O. K. H.-tól való felvételére egyházmegyei elnökségi hozzájárulást kér. A kölcsönt, mely az egyházközség évi költségvetésében előirányzott bevételek végösszegének egynegyed részét nem haladja meg, az egyházi félévnel nem hosszabb időre akarja igénybe venni. Az említett presbiteri és közgyűlési határozatok megemlítik, hogy a presbitérium a benyújtott két előmérieti építési költségvetés közül, mint előnyösebbet, Benkő Zsigmond kiskövesdi kőművesmester ajánlatát fogadta el, mely szerint a munkadíj 380 Pengő. A szükséges anyagot teljes egészében az egyház szerzi be és szolgáltatja. — Egyházmegyei elnökség a kérelmet indokainál és az eljárás szabályszerűségénél fogva, 1940 június 30.-án jóváhagyta s az egyházközségi közgyűlés határozatát ily értelmű záradékkal látta el.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházmegyei elnökségnek a karcsai ref. egyház kölcsönfelvételét és magtárépítését engedélyező intézkedését jóváhagyólag tudomásul veszi és felhívja a karcsai ref. egyház figyelmét az E. T. I. tc. 77. §. f. pontjára, mely szerint, ha a kölcsön visszafizetése annak felvételétől számított féléven belül nem történne meg, újabb szabályszerű jóváhagyást kell kérnie.

22. Olvastattak e.-m. számvevőszék felterjesztésében az egyházmegye pénztárának vizsgálatairól 1939 december 18-án és 1940 június 26. és 27.-én felvett jegyzőkönyvek.

A pénztárvizsgálatokról beérkezett jelentéseket közgyűlés tudomásul veszi s ezeknek alapján elrendeli, hogy

1. A közigazgatási járulékok vezetésére könyvnyebben és biztosabban áttekinthető beosztású főkönyv készíttessék ;

2. Jövőben az egyházközségek a különféle célokra szolgáló pénzküldeményeket a helyes

nyugtakezelés érdekében, külön-külön csekklapon kötelesek a pénztárnak átutalni s a csekklapokon részletesen megjelölendő a küldemény rendeltetése ;

3. Egyházmegyei pénztárnok záros határidőn belül készítse el az 1939. évi pénztári zárszámadást s ennek alapján, az 1940 június 26. és 27.-én tartott pénztárvizsgálat utasításainak figyelembevételével, fektesse fel az 1940. évi pénztári naplót ; mindezekről tegyen jelentést esperesi hivatalnak, hogy Esperes Úr a pénztárvizsgálat megejtése iránt intézkedést tehessen ;

4. Egyházmegyei közgyűlés hozzájárul néhai Kiss Ernő és Szathmáry Gábor O. R. J. O. hátrálékainak az egyházmegyei pénztár terhére történő kilizetéséhez.

23. Olvasatott az alsózempléni református egyházmegye részleges számvevőszéki ülésének Sárospatakon, 1940 április hó 17.-én felvett következő

J e g y z ő k ö n y v e :

Jelen vannak : Janka Károly esperes és dr Kiss Sándor tb. gondnok elnöklete alatt : Janka Péter, Keresztury László, Adorján Győző, Tarics Imre, Dávid Zoltán, Szabó Sándor és Csathó József számvevőszéki tagok, az utóbbi úgy is, mint jegyzőkönyvvezető.

A 167. dicséret közéneke után elnöklő esperes rövid imádsággal nyitja meg a gyűlést.

Elnöklő esperes bejelenti, hogy az egyházmegye gondnoka betegsége miatt akadályoztatván, nem lehet jelen ez ülésen. Felhívja az ülést a tárgysorozat első pontjának tárgyalására : A visszatért egyházközségek járulékainak megállapítása.

1. *Tűzbiztosítás* : Megállapítást nyert, hogy a visszatért egyházközségek épületei a Providentia biztosító társaságnál vannak tűzkár ellen biztosítva.

Részleges számvevőszék felhívja esperese útján a visszatért egyházközségek lelkipásztorait, jelentsék tűzbiztosítási díjaik összegét. Felhívja részleges számvevőszék esperese útján az egyházlátogatókat, nézzenek utána, vajjon teljes értékig vannak-e biztosítva az egyházi épületek. Utasítja a részleges számvevőszék az esperest, figyelmeztesse az egyházközségeket, hogy a megkötött biztosítások érvényességét a lejárat határidőn, 1945. éven túlra, ne hosszabbítsák meg, mert erre felsőbb hatósági megerősítést nem kaphatnak.

2. *Kulturadó*: Esperes előadja, hogy 1927 óta az egyházkerület gimnáziumi részére kulturadót fizetnek az egyházmegyék. Most e gimnáziumok száma, Istennek hála, a rimaszombati gimnáziummal szaporodott. Ez 4000 Pengő pluszt jelent a két protestáns egyházak számára. Egyházkerületünkre ez összegből 2000 Pengő, egyházmegyénk részére 287 Pengő esik. Az a kérdés, hogy vettessék e ki 287 Pengő plusz? Felbolygattassék-e az eddigi kulcs, vagy a 287 Pengőt fizessék a visszatért egyházközségek?

Részleges számvevőszéki ülés azt a határozatot hozza, hogy e 287 Pengőt, míg a theologiai internátusra kivetett járulék ki nem fizettetik, tehát kb. 2 esztendeig, fizessék a visszatért egyházközségek, a 2 év leteltével pedig készíttessék az egész egyházmegye területére új kivetési kulcs. A 287 Pengő kivetését az egyes egyházközségek teherbíró képessége szerint, a következőképpen ejti meg: Bacska: 15 Pengő, Bodrogszentés: 15 Pengő, Véke: 5 Pengő, Királyhelme: 25 Pengő, Kisgéres: 20 Pengő, Kiskövesd: 25 Pengő, Kistárkány: 25 Pengő, Nagykövesd: 20 Pengő, Nagygéres: 30 Pengő, Örös: 30 Pengő, Perbenyik: 15 Pengő, Szomotor: 10 Pengő, Ágcsernyő: 6 Pengő, Bodrogszentés: 10 Pengő,

Lelesz : 5 Pengő, Bély : 4 Pengő, összesen 270 Pengő. A hiányzó 17 Pengőből 10 Pengőt Zemplénagárdra, 7 Pengőt Taktaszadára vet ki az ülés.

3. *Theológiai internátus :*

Részleges számvevőszék határozata folytán a visszatért egyházközségekre ugyanannyi összeg vettetik ki, ugyanoly kulcs szerint a theológiai internátus részére, mint kivettettet kulturadó gyanánt. Ezzel a visszatért egyházközségek a kb. 6500 Pengő adóságot, mi e pontnál az egyházmegyét terheli, 2 esztendő alatt kifizethetővé teszik.

4. *A közalapi, lelkeszi nyugdíjintézeti, belmissziói,*

utmutatói, jegyzőkönyvi, kerületi pénztári, parókhialis könyvtári, közhirdetési, szűkölködők tárai s hasonló, megszabott összegű kivetések elvégzésére részleges számvevőszék felkéri esperesét s ennek megejtésével őt megbizza.

5. *Egyházmegyei közigazgatási járulékok :* Esperes előadja, hogy az anyaországhoz tartozó egyházmegyénkben progressiv alapon történt meg annak idején e járulékok kivetése. Kívánatosnak látná itt is hasonló alapon megejteni azt. A többletkiadásokkal előállott szükséglet, mi kivételre szorulna, kb. 405 Pengő 50 fillért tenne ki. Kéri ennek kivetését.

Részleges számvevőszék a kulturadónál alkalmazott kulcs szerint végzi el a kivetést a következőképen : Bacska : 23 P, Bodrogszentes : 23 P, Véke : 7·50 P, Királyhelmece : 37 P, Kisgéres : 30 P, Kiskövesd : 37 P, Kistárkány : 52·50 P, Nagykövesd : 30 P, Nagygéres : 45 P, Örös : 45 P, Perbenyik : 23 P, Szomotor : 15 P, Ágcsernyő : 9 P, Bodrogmező : 15 P, Lelesz : 7·50 P, Bély : 6 P, összesen : 405·50 P.

6. A fizetendő járulékok kivetése után részleges számvevőszék elé terjeszti esperes az 1940. esztendő költségelőirányzatát.

Részleges számvevőszéki ülés a költségelőirányzat adatait az itt előirányzott bevételi és kiadási többletek figyelembevételével állapítja meg. Ugyanakkor javasolja a teljes ülésnek, hogy ily értelmű javaslatot tegyen a közgyűlésnek. Ezáltal látja az ülés az anyagi rendezést egyházmegyénkben kívánatosan elvégezni. Részleges ülés megemlékszik az egyházmegye pénztárosának annak idején történt lemondásáról. A megszapordott munkatöbblettel őt terhelni nem óhajtván, e lemondás elfogadását ajánlja egyházmegyei gyűlésnek, amennyiben vele szemben az egyházmegyének elszámolás kötelezettsége van, felkéri esperesét, a közgyűléstől kérjen ez ügy rendezésére az egyházmegye részére kedvező kölcsönt, az elszámolást ejtse meg. Egyben felhívja esperesét, hogy a szokásos tavaszi vizsgálatot az egyházmegyei pénztárnál ejtse meg s állapítsa meg, mily összegű pontosan az egyházmegyénk pénztárosával szemben fennálló tartozása.

7. Jegyzőkönyv hitelesítésére felkéretnek dr Kiss Sándor és Dávid Zoltán urak. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Csathó József s. k.
jegyzőkönyvvezető.

Janka Károly s. k.
esperes.

Dávid Zoltán s. k.
Dr Kiss Sándor s. k.
hitelesítők.

Egyházmegyei közgyűlés a részleges számvevőszéki ülés beterjesztett jegyzőkönyve kapcsán a következő határozatokat hozza :

a) Jóváhagyólag tudomásul veszi az egyházmegyei részleges számvevőszékének a visszatért egyházak járulékai megállapítása, valamint az egyházmegye 1940. évi költségelőirányzata tárgyában hozott fenti határozatait.

b) Gecse Lajos e.-m. pénztárnoknak pénztárnoki állásáról történt lemondásával kapcsolatban e.-m. közgyűlés kifejezésre juttatja, miszerint tudatában van, hogy az egyházmegyei pénztár kezelése egyre több és nehezebb munkával terheli meg az e.-m. közszeretben álló pénztárosát s ez a munka a gyülekezetek számbeli növekedésével aránytalanul megszorodott: miért is a pénztárnok úr lemondását tudomásul veszi, neki hosszú időn át teljesített példás, önzetlen és értékes munkásságáért hálás köszönetét kifejezve, életére Istennek gazdag áldását kéri s ugyanakkor kötelezettséget vállal, hogy a pénztár átadása után a pénztárral szemben esetleg fennálló követeléseit azonnal visszafizeti.

c) Végül felkéri számvevőszeket, hogy a vonatkozó e.-m. szabályrendelet értelmében jelen közgyűlésnek tegyen javaslatot a megválasztandó új pénztárnok személyét illetően, hogy közgyűlés az E. T. 105. §-ában biztosított jogánál fogva az e.-m. pénztárnokot megválaszthassa.

24. Olvastatott a királyhelmei református egyház presbitériumának november hó 19-ik napján tartott gyűlése 4. sz. határozata: Lelkész elnök jelenti, hogy az Alsózempléni Református Egyházmegye 1939 november 19-én tartotta közgyűlését, amelyen már a cseh megszállás alól felszabadult egyházaink is résztvettek, örülve annak az ünnepi hangulatnak, amely mindnyájunk szívéltöltötte Isten ama nagy kegyelmének láttára, hogy 20 esztendőnek kínkeserves szenvedése után újra alkotó tagjaivá lehettünk annak a történelmi egyházmegyének, melynek karjaiból csak az idegen erőszak szakított ki bennünket s amelynek áldott arca mindig ott lebegett előttünk, ahányszor csak felsirtunk rabságunkban, vagy küzdelemre indultunk a magyar nemzeti eszmények megvalósításáért. Ugyancsak jelenti, hogy ez ünnepi han-

gulatnak külső kifejezéseken az Egyházmegye alkotó tagjainak adományából egy nagyon szép himzett nemzeti zászlót adományozott egyházmegyénk a királyhelmei egyháznak, a „Lorántffy Egyházának“, kifejezésre juttatva ezzel az ajándékozással is a felszabadult egyházunkkal szembeni megbecsülését.

Presbitérium mély hálával veszi egyházmegyéjének ezt az értékes ajándékát. Ez ajándékban megköszöni főként azt az eismerést, amelyet egyházunk iránt azért érez, hogy éppen egyházunk és annak vezetősége nem szünt meg soha, egy pillanatig sem küzdeni és harcolni Istentől nyert legboldogabb ajándékunkért: magyar református istenhitünkért s magyar nemzeti feltámadásunkért. Presbitérium ugyancsak egyhangu szeretettel és hálával köszöni meg özv. Batta Istvánné és Harsányi Lászlóné úrnőknek a zászló varrási és himzési munkáját, akikről tudjuk, hogy minden himzési szállal beleszótték adományozott zászlónkba a saját drága magyar lelküknek üzenetét a mi asszonyaink és leányaink számára, azért, hogy az Isten és a nemzet hűséges szolgálatainak teljesítésében Ők is erősek és áldozatkészek legyenek. Presbitérium elhatározza, hogy a lekipásztor által már megáldott zászlót templomunkban, az orgona karzaton helyezi el, úgy, hogy az állandóan kibontva legyen, úgy boruljon az a templomunkban imádkozó magyar asszonyaink és leányaink fölé.

Egyházmegyei közgyűlés jóleső örömmel veszi tudomásul a fenti köszönő átiratot.

25. Tárgyaltatott a 2506/1940. szám alatt véleményadás végett megküldött Ormós Lajos előadói tervezete: „Az egységes egyházi népiskolai felügyelet szabályzata“ tárgyában.

A tervezet szerint a magyarországi református egyház népiskoláiban a szakszerű tanulmányi felügyeletet helyben az igazgatótanító és az isk.-széki elnök gyakorolja. További szakfelügyeleti szervek az egyházmegye részéről az egyházmegyei népiskolai szakfelügyelő, tanügyi-bizottság és esperes; az egyházkerület részéről az egyházkerületi szakfelügyelő, tanügyi-bizott-

ság és püspök. Legmagasabb fokon az egyetemes konventi szakfelügyelő, a konventi tanügyi-bizottság és az elnökség. A felügyelet súlypontja az egyházmegyei szakfelügyelő munkakörére esik. Ez a munka úgy formáiban, mint lényegében megegyezik az állam által szervezett népiskolai szakfelügyelettel azon kiemelésével, hogy itt az ellenőrzés és irányítás munkája magyar református szellemben, magyar református nevelésügyünk tökéletesebb eredményre vitele érdekében történik. Amint a református iskolai nevelés középpontja a vallás, úgy az ellenőrzés középpontja is az. Az egyházmegyei szakfelügyeletet több körre osztottan több szakfelügyelő látná el, hasonlóan az állami felügyelethez, vagy a most érvényben lévő körlátogatáshoz tényleg működő kiváló tanítók útján. Költségeit az egyházmegyei pénztár fedezné, mely azonban az érdekelt egyházak által megtérítendő lenne. A magasabb fokú szakfelügyelők már osztályt nem vezetnének, de iskolalátogatásokat nekik is végezniök kellene. Különösen fontos része a tervezetnek, hogy ezen az úton minden egyes látogató tapasztalatai, mindenik kiváló tanító munkásságának tanulságai országosan, az egész magyar református egyház javára hasznosíthatók lesznek. A tervezettel kapcsolatban vitatható, hogy egyházmegyei fokon az eddigi körlátogatás kereteibe nem volna-e beilleszthető a szakfelügyelet, továbbá nem volna-e helyesebb egyházmegyei fokon is egy kézbe adni a szakfelügyelet ellátását, éppen az állami szakfelügyelők tapasztalatai alapján, kik sok hátrányát látják annak, hogy saját tanítványikkal az év folyamán többször több napon át a gondosan felépített lelki kapcsolatokat kénytelenek megszakítani. Vitatható továbbá, hogy az egyházi szakfelügyelet nem gördít-e sokszor legyőzhetetlen nehézségeket a tanító elé azáltal, hogy világi részről is ellenőrzést és utasítást kap, mely ellentétes is lehet. Ezt elkerülendő, nem volna-e helyes egyházi részről a szakfelügyeletet a vallás, egyházi ének, vallásos nevelés körére korlátozni.

Az Alsózempléni református egyházmegye az egyházi szakfelügyeletet szükségesnek tartja és annak keresztülvitelére nézve Ormós Lajosnak „Az egységes egyházi népiskolai felügyelet szabályozása“ címen írt tervezetét tárgyalási alapnak elfogadja. A maga részéről a vallásoktatás szak-

felügyeletének foganatosítása végett már is bizottságot küld ki, hogy annak módozatait, anyagi oldalát tanulmányozza és a tavaszi egyházmegyei közgyűlésre javaslatot terjesszen elő olyan céllal, hogy a vallásoktatás szakfelügyelete egyházmegyéinkben már a folyó tanéven megvalósítható legyen. A bizottságba Janka Károly esperes elnöklété alatt a tanügyi bizottság egyházi és világi elnökeit, előadóját, továbbá Csathó József vámosújfalusi lelkipásztort és Nyitray Károly hernád-németi ref. igazgatótanítót küldi ki.

26/a. Tárgyaltatott az 1939. évi 26/c. pont alatt jegyzőkönyvezett egyházmegyei határozattal: Az új vallástani kézikönyvek használhatósága feletti vélemény-nyilvánítás tárgyában kiküldött bizottság jelentése.

A bizottság Darányi Lajos sárospataki lelkész elnöklété alatt szeptember 25-én tartotta értekezletét. A tárgy előadója Kántor Mihály volt és mint tagok: Kocsis János sárospataki, Martin Miklós tokaji vallásoktató lelkészek, Szathmáry Lajos sárospataki igazgatótanító voltak jelen.

Előadó és bizottsági tagok valamennyien egyetértettek abban, hogy a tankönyvnek a tanításban való szerepét a vallásitanítási tanterv és utasítás teljesen tisztázza, mikor azt mondja, hogy: „ . . . a tankönyv elemi fokon nem a tanulás, az ismeretszerzés forrása, hanem a már megértett, minden vonatkozásban feldolgozott ismeretnek a begyakorlására, későbbi időpontban való felújítását lehetővé tevő ismétlésekre szolgál.“ Eszerint sem a tanító nem helyettesítheti a tankönyvet, sem a tankönyv a tanítót. A vallás forrása Isten igéje : a Biblia. Minél közelebb van hozzá a tankönyv, annál jobban megfelel céljának. A középkor vallásos világa után a reformáció éppen a Bibliához való visszatérést jelenti. Az örök erkölcsi igazságok a Biblia nyelvén csengenek a legtisztábban; történeteinek, példázatainak elbeszélő formája itt a legegyszerűbb s egyszersmind a legtökéletesebb. Ódon nyelvezete a bibliás református magyarság gyermekeinél érthetőbb, mint a mai legfrissebb szóvirágokkal teletűzdelt írói nyelv. A jó tankönyv a Biblia nyelvétől csak ott tér el, ahol a vallásóra módszeres feldolgozása hosszabb történetet foglal egy tanítási egységbe. Példa erre Jób története, de az istenhit

és bizalom magasztos igéinek itt is a Biblia nyelvén kell elhangzania. A jó vallástani kézikönyv ebben a külsőben töltheti be legbiztosabban a tanterv által megkívánt emlékeztető szerepét s egyben vezérfonal a tanuló kezében a Bibliához. A tankönyv jóságát emeli, ha bőven van benne hivatkozás, a szöveghez illő bibliai idézet, zsoltár- és énekvers, továbbá, ha nyomása szemléletes, a nem együvé tartozó dolgok más szedésűek, például a tankönyvíró megjegyzései valamely eseményhez.

Ezen szempontok szerint tekintve át forgalomban levő tankönyveinken, bizottság megállapításai a következők:

I. Osztott iskolák tankönyvei:

a) Gergely Ilona: Bibliai történetek az elemi iskolák II. osztálya számára. Ezen osztályban tankönyv használatát a tanterv tiltja. A célnak különben sem felelne meg: a tanító munkáját végzi el, mintha vezérkönyv lenne. Nem törődik sem a Bibliával, sem a 7 éves gyermek szó- és ismeretvilágával. Használatát a bizottság ellenzi.

b) Beliczay Angela: Bibliai történetek az elemi iskolák III. osztálya számára. Erős átdolgozásra volna szükség, hogy a bizottság által leszögeezett elveknek megfeleljen. Önkényes elgondolás pl. a Kain és Ábel történetében az okfejtés. Nyelvezete összehányt-vetett több helyen, pl.: „A tenger kétfelé vált, úgy, hogy a nép száraz lábbal mehetett át rajta. De mikor a fáraó és serege a tenger közepén járt, összeesaptak a hullámok és elmerültek benne mindnyájan.“ Vagy: „Dávid látta, hogy Saul király meg akarja őt ölni, kifutott a palotából és elbujdosott. Így mentette meg bátorságával és Istenbe vetett hitével a kis pásztorfiu hazáját.“ Vagy: „Salamon király kettőt szeretett legjobban a világon: Istent és családját.“ Ezt a minden tekintetben kifogástalan mondatot aztán a tankönyvíró a következő mondattal üti agyon: „Ez még nem lett volna baj . . .“ Tájszólások, kétértelmű szavak teszik sok helyen használhatatlanná.

c) Beliczay Angela: Bibliai történetek Jézus Krisztus élete az elemi iskolák IV. osztálya számára. Sikerültebb munka, mint az előző, nyelvezet is gondosabb. Törekszik az egyszerűsége és igyekszik a bibliai szöveghez alkalmazkodni. Előnyére írandó az is, hogy van benne igen bőven szövszerű idézet is a Bibliából. Hibája, hogy ott is átír és

magyarázgat, közbeszól — megbontván a történet egységét, — ahol arra semmi szükség nincs, ahol csak másolnia kellett volna a Bibliából. A IV. osztály anyaga erre majdnem teljes egészében alkalmas.

d) Ifj. dr Szabó Aladár: A keresztyén egyház'története, különös tekintettel a magyar református egyházra. Az elemi népiskolák V. osztálya számára. Elírás benne István székesfehérvári koronázása, az egyházszerkezeti részben az egyháztagnak csak kötelességei találhatók, jogai nem. Egyéb képen használható, jó tankönyv.

e) Dr Vass Vince: Református keresztyén hit- és erkölcsstan az elemi népiskolák VI. osztálya számára. Megfelelő, jó könyv, különösen a hittani rész. Amott a „Boldogság útja“ c. fejezet nehézkes. Nyomása szemléletes, a fontos részek és idézetek dűlt betűsek, a kevésbé fontosak apró betűsek. Bőséges idézet és utalás van benne Bibliából, Énekeskönyvből. Mindamellet a tanítási egységek mégsem zsufoáltak.

f) Szilágyi Kiss Zsuzsánna: Bibliaismertetés az elemi népiskolák VII. o. számára. Lehetne terjedelmesebb is. Bibliai kortörténettel kellene kiegészíteni és térképekkel.

g) Dr Patay Pál: A református keresztyén konfirmációi káté egyszerű és jónevelő könyv.

II. Osztatlan- és tanyai iskolák.

a) Székely—Takács: Bibliai történetek. Az új tantervnek megfelelően átdolgozandó.

b) Takáts Károly: Valláskönyv III—VI.; Rövid, tömör jó könyv.

c) Takáts Károly: Egyháztörténelem és vallástan V—VI. Jó könyv.

III. Továbbképző iskolák:

Tóth Dezső: Ref. Keresztyén Valláskönyv. Ez a könyv mellőzhető, tekintettel arra, hogy itt a tanterv által kívánt kátéoktatás is folyik a Heidelbergi Káté olvasása mellett.

IV. Iparos- és kereskedő iskolák:

Dr Buday Gergely: A Mi Vallásunk. Iparos- és kereskedő Iskolák számára. Bibliaismertetés, rövid egyháztörténet,

hit- és erkölcesstan. Kátészerű feldolgozás. Hiánya, hogy alig tágitja az ismeretkört, egyháztagságra való nevelőértéke szűk. Egyházi törvénykönyvünk ismertetése is helyet kaphatna a könyv keretein belül.

Kivánatosnak tartja a bizottság, hogy az egyes osztályok énekanyaga benne legyen az illető osztály könyvében, elosztva alkalmazásszerűleg. Ha a szöveg úgy kívánja, több ének is felvehető.

Kivánatos, hogy a gyakori tankönyvváltozások szűnjenek meg, mert ezek úgy az iskola segélykönyvtárát, mint a szülőket indokolatlanul terhelik.

Egyházmegyei közgyűlés a bizottság jelentését elfogadja és azt az egyetemes konvent tanácskönyvi bizottságához felterjeszti.

26/b. Tárgyaltatott 1939. évi 26/d. pontja alatt javasolt „Vallásoktatás ellenőrzésére alkalmas látogatási jegyzőkönyv kinyomatása.”

Az egyházi és iskolai látogatóság munkája során hátrányosan tapasztalta, hogy az általános iskolalátogatási jegyzőkönyv nem alkalmas a vallásoktatás ellenőrző adatainak begyűjtésére, bár fontos, hogy a ref. vallásoktatás érdekében az ellenőrzés az általános nagy vonalokról a részletekre is kiterjedő legyen.

Egyházmegye a vallásoktatás ellenőrzésére szolgáló jegyzőkönyv kérdőpontjainak egybeállításával megbizzza a szakfelügyelet módozatainak tanulmányozására kiküldött bizottságot és a jegyzőkönyvet használatra előkészíteni elrendeli.

26/c. A cigándi református egyház 1939. évi őszi egyházmegyei közgyűlés 48. jegyzőkönyvi pontjára való hivatkozással jelenti, hogy Zemplén vm. Közigazgatási Bizottságának Albizottsága a haszonbérleti szerződést az összes iratokkal döntés végett a M. Kir. Földmivelésügyi Miniszter Úrhoz terjesztette fel s hogy ez a döntés mind a mai napig még nem történt meg.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s felhatalmazza az elnökséget, hogy amennyiben a Földmivelésügyi Minisztériumból a szerződés jóváhagyottan visszaérkezik, úgy azt elnökség hagyja jóvá.

27. Az egyetemes konvent 196/1940. sz. a. hozott határozatában megemlékezik az Amerikai Evangéliumi és Református Magyar Egyházkerület fennállásának 50. éves évfordulójáról. Ez alkalommal az egyházkerület elnökségei útján arra kéri az egyházmegyét, hogy legközelebbi közgyűlésükön emlékezzenek meg az évfordulóról s az amerikai magyar reformátusok iránt érzett szeretetüknek és áldáskivánásaiknak közgyűlési határozatban adjanak kifejezést.

Az alsózempléni református egyházmegye közgyűlése meleg szeretettel köszönti a testvér Amerikai Evangéliumi és Református Magyar Egyházkerületet abból az alkalomból, hogy 50. esztendeje annak, hogy az Egyesült Államok területén az első magyar református egyház megalakult. Megemlékezik a közgyűlés a testvér Egyházkerület hősies küzdelmeiről, Isten dicsőségére végzett áldozatos munkájáról, úgy az egyetemes református, mint a magyar ügynek tett kiváló szolgálatairól. A félszázados, küzdelmekkel megpróbált, de csodálatos eredményekkel ékes multa visszatekintő Egyházkerületre kéri továbbra is Isten gondviselésének csodatételeit s amikor kifejezésre juttatja, hogy a legmelegebb együttérzéssel és hűséggel gondol a sokszázezer ünneplő református testvérré, aggódó szeretettel üzeni Pál apostol szavai által: Továbbra is „viseljetek gondot magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket vigyázókká tett az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett.“ (Ap. csel. 20:28.) „A mi Urunk Jézus Krisztusnak kegyelme legyen mindnyájatokkal!“ (Fil. 4:23.)

E határozatot Takaró Géza New-Yorki esperes, mint az amerikai evangéliumi református egyházkerület alelnökének címére megküldi (344. E. 69. th. St. New-York N.-Y.)

28. Tárgyaltott az Országos Református Tanítóegyesületnek „Népiskolai vallásos nevelésünk gyökeres átalakítása“ tárgyában az Egyetemes Konvent által 215. jkvi szám alatt hozzászólás végett egyházmegyénknek megküldött javaslata.

A javaslat szószerinti szövege a következő:

1. A mai vallásórák változtassanak át vallásórákká, ahol nem az ismeretek átadása és számonkérése, hanem a lélekben rejlő vallásos érzelmek minél magasabb foku kifejllesztése legyen a nevelő célja és az ellenőrzés is ne annyira a tanulók szószerinti feleleteit, hanem vallásos lelkületét, református öntudatát, templomlátogatását és egyházhoz való ragaszkodását keresse. Változzon meg a vallásórák jelenlegi iskolai világias szelleme is és váltsa fel ezt egy emelkedett, áhitattal, vallásos hangulattal és Krisztusi szeretettel átitatott bensőséges szellem.

2. Ennek a célnak az elérése végett tiltassék meg a vallástani tankönyvek használata, továbbá az Apostoli Hitvallás, Úri ima és a Tizparancsolaton kívül bármely vallástani anyag szóról-szóra való beemléztetése, a vallásórákon való bármely mérvű fenyítés alkalmazása és töröltessék el a tanulók valástanból való u. n. „feleltetése,” vizsgáztatása és osztályozása.

3. Rendeltessék el minden foku és jellegű iskolában az egyházi ének anyagának az osztály által való teljesen kifogástalan éneklése, valamint a lelkipásztoroknak az iskolai vallásos nevelésben megállapított tervszerinti közreműködése különórán.

4. Rövidíttessék meg a vallástani tanterv jelenlegi Öszö-vetségi anyaga.

5. Adassék ki utasítás, mely az új vallásos nevelési eljárás minden részletéről világos utasításokat tartalmaz s adassék ki az Úri ima és az Apostoli Hitvallás egységes szövege, mely minden tanintézetre nézve egyaránt kötelező legyen.

Egyházmegyénk tekintettel arra, hogy az Egyetemes Konvent a folyó évben adta ki új vallástani tantervét és utasítását, mely gyakorlatilag még kipróbálást nem nyert, továbbá arra, hogy az ORTE határozatát sem az egyházmegyei tanítóegyesületek, sem azoknak kisebb tanügyi körű szervei meg nem vitathatták, melyet pedig

tárgyánál fogva egyenesen szükségszerűnek kell tekintenünk, — a tárgyhoz tartozóan azt javasolja, hogy egyetemes konventünk utasítsa az egyetemes református egyháznak vallásoktatással foglalkozó szerveit, hogy a most kiadott tantervvel tanítói gyűléseken, értekezleteken, lelkészi gyűléseken elméleti és gyakorlati céllal behatóan foglalkozzanak, külön figyelemmel az ORTE javaslataira.

29. Az Országos Református Lelkészegyesület Elnöksége 1940. I. hó 10.-én kelt 2—1940. sz. átiratában, a Lelkészegyesület Cegléden tartott közgyűlésének 27—1939. sz. határozatára hivatkozással, kéri egyházmegyénk közgyűlését, hogy — mivel az ezekre menő egyesületi tagságdíj-hátrálékok miatt az egyesület nagyjelentőségű hivatását csakis a tagságdíjak rendezése és biztosítása mellett tudja betölteni — Közgyűlés hatalmazza fel az egyházmegyei elnökséget ez ügyben megfelelő intézkedések tételére. Egyben ajánlja az egyesületi tagságdíjaknak az egyházmegyei járulékokkal együtt való beszédését és az e.-megyei pénztár részéről külön elszámolását.

Egyházmegyei közgyűlés, szemelött tartva azt a nagyjelentőségű munkát, amelyet az Országos Református Lelkészegyesület a ref. hit- és közélet, valamint a református lelkészi kari összetartozandóság és érdekvédelem terén a multban és jelenben végez: a minden téren oly fontos jórend érdekében hozzájárul ahhoz, hogy a lelkészegyesületi tagságdíjak beszédéséről jövőben egyházmegyénk területén egyházmegyénk pénztári hivatala gondoskodjék úgy, hogy az e.-megye pénztárnoka a lelkészegyesület pénztárától kapott járulékkimutatások alapján a lelkészegyesület kebelbeli tagjait esedékes tagságdíjaik befizetésére hívja fel, a befolyó tagdíjakat külön pénztári naplóban vezesse s az évi elszámolást a lelkészegyesület pénztárával közvetlenül eszközölje. Azonban nem adhat pénztári hivatalnak felhatalmazást a jelenben fennálló tagsági díjhátrálékok behajtására, éppen a hivatkozott jórendre tekintettel.

30. Az O. R. Sz. kérelemmel fordul az egyházmegyei közgyűléshez, melyben intézményeinek fenntartására lélekszám szerinti, minden lélek után 3 fillérnyi kivetést s ennek az egyházmegyei járulékokkal, az egyházmegyei pénztár által való behajtásának elrendelését kéri. Ismerteti azt az áldásos munkát, mit végez s utal arra, hogy az egyházközségek adományinak összegyűjtése az eddigi formákban nem vezetett eredményre. Az eredménytelenség a Szövetséget válságos helyzetbe sodorta. Az általa kérelmezett egyetlen lehetőségét látja annak, hogy ez áldásos munkát végző intézmény fennmaradása s kívánatos további munkája biztosítható lehessen. Kérelmének törvényes alapjaként idézi az Országos Zsinat 1447/1937. sz. határozatát, mely elrendeli, hogy évenként egyszer minden gyülekezet tag- és tagdíjgyűjtés rendezésére az O. R. Sz.-nek alkalmat biztosítson. Kérelmezi végül, hogy a fenti 3 filléres kivetés már az 1940. esztendőre megtörténjék.

Egyházmegyei közgyűlés ismeri és nagyra értékeli azt az áldásos munkát, mit az O. R. Sz. végez s tudja, hogy Isten iránti felelősségei tartozik e munka számára biztosabb alapot teremteni. Tudja azonban, hogy gyülekezetei anyagi terhek alatt nyögnek, a hivek áldozatkészsége sok irányban, így a gyülekezeti szeretetmunkához is igénybe van véve s az egyházközségek háztartásuk szükségleteit, valamint a közalapi, nyugdíjintézeti és egyházmegyei járulékaikat csak a legnagyobb anyagi erőfeszítéssel képesek rendezni. A kérelmezett javaslat határozatba hozatalával közgyűlés a gyülekezetek elviselhetetlen terheit s így rendezhetetlen hátralékait növelné. Nem jelenthetne ez előnyösebb megoldást az O. R. Sz. számára sem. Kívánatosabbnak tartja a közgyűlés s előnyösebbnek is ezidőszerint az eddigi rendszer fenntartását. Az O. R. Sz. ügyének illetően legmelegebb támogatását nyomatékosan ajánlja az egyházközségek figyelmébe.

31. Foglalkozott egyházmegyei közgyűlés a bodroghalomi vallássérelemmel, mely szerint vitéz Zádor János bodroghalomi lakos, községi bírósági bíró s levante csoportparancsnok-helyettes június

25-én 18 órára dobszó útján összegyűjtötte a bodroghalmi levente-íjfűságot az iskola udvarára s miután ott a térdeplésben gyakoroltatta őket: felekezeti különbség nélkül kivezényelte azokat a másnapi katolikus körmenetre. A bodroghalmi református lelkész, mikor a csoport-parancsnok intézkedéséről értesült: reggel 8 órakor őt felszólította, hogy a ref. vallású leventéket ne a kat. körmenetre, hanem a református templomba vezényelje, de a csoport-parancsnok a kérést megtagadta. A sérelemmel a bodroghalmi ref. egyház presbitériuma foglalkozott és panasszal fordult a sárospataki főszolgabírói hivatalhoz, mely hivatal 2173—1940. sz. alatt a panaszt kivizsgálta s a vizsgálat eredményét a járási katonai parancsnokság 447—4. K. t.—1940. szám alatt az alsózempléni ref. egyházmegye esperesi hivatalával szimpla megjegyzés formájában közölte. Eszerint vitéz Zádor János bodroghalmi levente csoportparancsnokot nem vezette vallási elfogultság, amikor az alája rendelt leventék legidősebbjeit vallásra tekintet nélkül a katolikus körmenetre kivezényelte, mert katonai szempontból helyesen úgy gondolkozott, hogy az ilyen ünnepségeken a katonaság sincs tekintettel a katonák felekezetei hovatartozandóságára. De a levente csoportparancsnok már csak azért sem teljesíthette a bodroghalmi ref. lelkésznek ama kérelmét, hogy a ref. vallású leventéket a körmenetről visszarendelje s a ref. templomba küldje, mert a lelkész kérelmét csak az ünnepség közvetlen megkezdése előtt kapta meg és azért sem, mert a ref. vallású leventék az ünnepségen való részvételre önként jelentkeztek. A járási katonai parancsnokság megjegyzi még, hogy Zádor Jánost eljárásáért különben felelősségre vonta, megdorgálta s utasította, hogy jövőben hasonló önhatalmu intézkedésektől a surlódások és félreértések elkerülése végett, tartózkodjék. Esperesi Hivatal a sárospataki járási katonai parancsnokság fenti leiratát 1940 július 4.-én 899. sz. alatt megküldötte a bodroghalmi ref. lelkészi hivatalnak s melynek birtokában a bodroghalmi presbitérium 1940 július 7.-én 2. számú határozatával a sárospataki Főszolgabírói Hivataltól kérte a vizsgálat lefolytatását s a bizonyítás elrendelését a következő hivatkozásokkal:

1. mert eddig csak a panaszlott hallgattatott ki s csak annak vallomása szolgált a panasz elbírálásánál alapul;
2. mert Zádor Jánost eljárásánál jóhiszeműség nem vezette, különben a ref. vallású leventéknek a körmenetbe való bevonási szándékát a ref. lelkésznek, ki a levente-egyesületnek elnöke is,

bejelentette volna, ahogy azt nemzeti ünnepségek alkalmával eddig meg is tette ;

3. mert a levante csoport-parancsnok panaszolt magatartása katonai szempontból sem helyes, mivel a m. kir. honvédség senkit sem kényszerít, vagy akadályoz szabad vallása gyakorlásában s felekezeti jellegű ünnepeken csak azon hitfelekezet tagjait szokta igénybe venni ;

4. mert Zádor János a vizsgálat alkalmával valótlanúságot állított azzal, hogy a ref. lelkész csak közvetlen az ünnepség megkezdése előtt kérte a ref. vallásu leventéknek a körmenetből való kivonását és a ref. templomba való vezénylését, amennyiben az a tény, hogy a lelkész reggel 8 órakor üzent, az ünnepség pedig csak 11 órakor kezdődött ;

5. mert azzal is valótlanul állított a levante csoportparancsnok és félrevezette hatóságát, amikor azzal vádolta meg a ref. ifjúságot, hogy a körmenetben az nem parancsnak engedelmességedve, hanem önként vett részt.

Egyházmegyei közgyűlés most még nem kíván érdemben foglalkozni és véglegesen állást foglalni a bodroghalmi vallássérelem ügyében, mert a bodroghalmi presbitériumnak a sárospataki járási katonai parancsnokság megjegyzésére a sárospataki Főszolgabírói Hivatalnál tett újabb lépése, mely szerint kérte a bizonyítás elrendelését és a vizsgálat lefolytatását, feltételezi, hogy a Főszolgabírói Hivatal ez ügyben kielégítő intézkedést fogantatosít és orvosolja a sérelmeket. Hangsúlyozza egyházmegyei közgyűlés, hogy éppen a nemzeti egység s ennek keretében a felekezeti békekesség megóvása érdekében érzékenyen és ébren védi református egyházunk és református magyar népünk szabadságát és jogait s mindent megtesz, hogy orvosolatlan sérelmei ne legyenek. E határozat a sárospataki járás Főszolgabírói Hivatalának is megküldendő.

32. Olvastatott a Dr Ravasz László és Péter János szerkesztésében megjelenő „Református Jövő“ országos társadalompolitikai és hitbuzgalmi hetilap 1940 augusztus 31.-én kelt 790—

1940. sz. egyházmegyénk Főtiszteletű Esperes Urához küldött átirata, melyben arra hivatkozással, hogy a „Református Jövő“ programja a magyar ref. egyház belmissiói munkájába országosan bekapcsolódnia s azt a kezdeti stádiumon átsegítve, a jövőben fedezni és biztosítani: felajánlja a munkatársi gárdájának szolgálatát egyházmegyénk részére is és kéri, hogy a gyülekezeti, körzeti és egyházmegyei különböző konferenciák rendezésébe és lebonyolításába, a konferenciák helyének és idejének kellő időben való közlése mellett felajánlott szolgálatait vegyük igénybe. S kéri általunk egyengetni s propagálni az egyházi sajtómunkának, közelebbről a „Református Jövő“-nek utjait.

Egyházmegyei közgyűlés a „Református Jövő“-nek az országos egyháztársadalmi munkában való uttörő és eredményes munkáját ismeri és nagyra értékeli. Felajánlott szolgálatait hálásan fogadja s felkéri egyházmegyénk missiói előadóját, hogy a gyülekezeti, körzeti és egyházmegyei különböző konferenciák rendezése alkalmával a „Református Jövő“ felajánlott értékes közreműködését a körülményekhez képest idejében kérje ki. Ugyancsak gondoskodjék arról is, hogy a különböző konferenciák programjában helyet kapjon a ref. sajtómunka, különösen a „Református Jövő“ ügyének hathatós propagálása. Közgyűlés a „Református Jövő“-t külön is melegen ajánlja a kebelbeli lelkesek, tanítók és gyülekezeti munkások érdeklődésébe és támogatásába.

33. Az egyetemes konvent 100/1939. és 228/1940. sz. határozataival elrendelte, hogy a nem református elemi és középfokú iskolákba járó református gyermekek hitoktatásáról az egyházmegyei közgyűlés útján jelentés s a hitoktatóktól személyi törzskönyvi lap küldessék be. Egyházmegyénkből 4 ilyen jelentés ill. személyi törzskönyvi lap érkezett be. Kocsis János Sárospatakról, Stéfán László Szerencsről, Osváth József Tállyáról és Martin Miklós Tokajból küldött jelentést. Mindenik vallásoktató az előírt tankönyveket használta, gyermekistentiszteletet és vasárnapi iskolát vezet, szabályszerűen készít a konfirmációra, a gyermekek lelki életének hűségese irányítója.

Egyházmegyei közgyűlés a hitoktatók jelentését tudomásul veszi s a Főtiszteletű Egyházkerülethez továbbterjeszti. További áldásos magvetéshez kéri Istenünk segédelmét.

34. A királyhelmecei egyház felterjeszti presbitériumának 1940 augusztus 18.-án hozott 1. számú jkvi határozatát, melyben kéri Királyhelmeceknak állandó káplántartó helyül való elismerését s e kérelemnek az illetékes egyházi főhatóságok elé véleményes felterjesztését. Csatolja a presbitérium 2. számú határozatát is, melyben a királyhelmecei presbitérium a bodrogmezői és szolnocsikai filiák ugyanilyen kérésével foglalkozik. Presbitérium hivatkozik arra, hogy a királyhelmecei anyaegyház lélekszáma 1000-nél több; a szolnocsikai és bodrogmezői filiák az anyaegyháztól 9, illetve 9 1/2 kilométerre vannak, lélekszámuk az 1930-as népszámlálás szerint 342; az anyaegyház a leányegyházakkal az év nagyobb felében járhatatlan utak kötik össze; filiákban a lelkész vasárnapi istentiszteletet évenként csupán az urvacsoarosztások alkalmával tarthat, mert máskor díjlevél szerint az anyaegyházban van elkötelezve, pedig ez a katolikus népességbe beágyazott filiális hívek hitvédelme érdekében elégtelen. Hivatkozik presbitérium arra is, hogy a különböző elemi-, ismétlő-, polgári-, iparostanociskolákba 396 gyermek iratkozott be s közülök csak 178 jár saját iskolánkba, míg 218 ref. vallású gyermek a különböző állami iskolákban tanul, kiknek vallásoktatását, iskolán kívüli nevelését és felügyeletét kizárólag a lelkipásztor végzi. Vallásoktatói állás szervezésére nincs lehetőség, mert ref. vallásoktatásra az állami iskolákban csupán heti 9 tanóra engedélyeztetett. Újabban kapott ugyan lelkész ígéretet, hogy a hittanórák számát 20-ra emelik fel. Hivatkozik presbitérium a lelkipásztor nagy lekötöttségére, amit a proletár tömegek lelkigondozása, Királyhelmeceknél, mint járási székhelyen, a lelkipásztori állás exponáltsága, a járás társadalmi, kulturális, szociális és egyéb megmozdulásaiban való feltétlen és aktív részvétel, a katolikus akció ellensúlyozása, az anya- és leányegyházakban végzendő belmissiói munka magyaráz és indokol s amelyek magukban is meghaladják egyetlen lelkészjellegű egyén munkabírását. Megemlíti presbitérium, hogy már cseh megszállás idején ugyanezen kérelmét tárgyalta az alsózempléni e.-megye, valamint a tiszán-inneni e.-kerület 1935. évi őszi közgyűlése s a kérelmét pártó-

lólág terjesztette a konvent elé s az államsegély elnyerését csak a csehszlovák állam időközben bekövetkezett zavaros helyzete akadályozta meg. Végül utal presbitérium arra, hogy az egyház maga is vállalná a káplántartás anyagi terheit, ha a nagy tömegében proletárokból, kisebb hányadában pedig az idegen uralom alatt elszegényedett kisiparosokból és 3—4 holdas gazdákból álló egyházközségnek valami vagyona lenne és nem szenvedne különben is a magas iskolai és közterhek alatt.

Egyházmegyei közgyűlés a királyhelmei ref. egyház presbitériumának kérelmét, melyszerint Királyhelmei állandó káplántartó helyül ismeressék el: pártolólág terjeszti a Főtiszt. és Mélt. Egyházkerületi Közgyűlés elé. Egyházmegyei közgyűlés tudatában van, hogy ma már nem mindig, vagy legalább is nem csupán azoknak a gyülekezeteknek existenciális érdeke a több munkás, melyek államsegélyes káplántartó helyekül valamikor kijelöltettek, mert vannak felfejlődő egyházak, amilyen a királyhelmei egyház is népes filiáival, ahol a lelkipásztor egymaga a sokféle ágazó pásztori munkát s a járási székhely különböző iskoláiban a hitoktatást eredményesen ellátni, a gyülekezet versenyképességét biztosítani s az egyház befolyását, súlyát és tekintélyét a közéletben érvényesíteni nem tudhatja. Miért is a Tiszán-inneni Egyházkerület Közgyűlését s általa a Főtiszteletű és méltóságos Egyetemes Konventet arra kéri, hogy a visszatért felvidéki egyházakra eső rendszeresített kápláni állások számát a királyhelmei egyház speciális szükségleteire tekintettel, kegyeskedjenek megállapítani és az alsözempléni egyházmegyébe visszatért gyülekezetek közül a bodrogszentesi és bacskai missiói egyházak, mint káplántartó egyházak mellé ilyen minőségben a királyhelmei egyházat is besorozni.

35. Olvastatott az ifj. Dr Szabó Aladár szerkesztésében megjelenő „Református Hiradó“ egyháztársadalmi és belmissiói havi lapnak, a pesti ref. egyházmegye hivatalos közlönyének átíratá,

melyben arra hivatkozással, hogy kimondottan hitvallásos református szellemben már közel 20 éve, jelenben több mint 30000 példányban, példányonként 4 filléres alapár mellett szolgálja gyüleleteink lelkiébresztését és hitben való megerősítését: kéri egyházmegyénk közgyűlésének támogatását s egyidejűleg figyelmébe ajánlja a Híradónak a kórházi betegek számára készült külön kiadásait, valamint az ifj. Dr Szabó Aladár gödöllői lelkipásztor és Tóth Kálmán komáromi árvaházi lelkész szerkesztésében megjelenő „Magyar Reformátusok Képes Naptárát“.

Közgyűlés a „Református Híradót,“ annak mellékletét és a „Magyar Reformátusok Képes Naptárát“ melegen ajánlja egyházmegyénk lelkészeinek, tanítóinak és gyülekezeti munkásainak figyelmébe és támogatásába különösen addig, míg a református erők összefogásából és megszervezéséből ki nem épül a református közéletet egységesen átfogó és irányító sajtóorgánum.

36/a. Az alsóbereckii és felsőbereckii társzegyház betérjeszti 3000 pengős egyszersmindenkori közalapi segély iránti kérelmét, s annak pártolólág való felterjesztését kéri. A nagy terheket viselő társzegyház súlyos anyagi nehézségekkel küzd. A segélyt adósságrendezésre kéri.

Egyházmegyei közgyűlés, mivel az alsó- és felsőbereckii társzegyház kérelme nem esik a VIII. tc. 4. §-ban felsorolt kizáró okok hatálya alá, a 85/1938. sz. konventi határozat 22. pontjában foglaltaknak megfelel s mivel közgyűlés az egyházközség súlyos anyagi helyzetének ismeretében van, a kérést a legmelegebb támogatással terjeszti tovább az egyházkerülethez. Közgyűlés arra kéri az egyházkerületi közgyűlést, valamint a konveti közalapi intéző Bizottságot, hogy annál a körülménynél, mely szerint egyházközség oly adósság törlesztésére kéri a segélyt, mely talán kizáró okot képezne, vegye figyelembe, hogy az egyházközség ingatlanainak — a devalváció által — teljes eladási árá annak idején elkallódott, a legváltóságosabb helyzet-

ben lévő egyházközség anyagi összeroppanás előtt áll, e kétségbeesett helyzetéből csak az általa kérelmezett teljes segély elnyerésével menekülhet.

36/b. A bodrogolaszi egyházközség betérjeszti 700 pengő egyszersmindenkori közalapi segély iránti kérvényét. A segélyt templom, iskola, tanítói- és paplak renoválásához kérelmezi. Ugyanakkor betérjeszti a fenti épületek renoválásához készített 4 darab, összesen 5452 pengő szükségletet feltüntető költség-előirányzatot. A kérelemnek pártolólag továbbterjesztését s a költség-előirányzatok jóváhagyását kéri. A kérelem szerint az egyházközség semmivel sem járul hozzá az 5452 pengőig tervezett renoválás költségeibe. Van az egyházközségnek a kérelem szerint 2792 pengő adósága s ennek tetemes része templom-, ill. iskola-építésből származik.

Egyházmegyei közgyűlés a bodrogolaszii egyházközség 700 pengős egyszersmindenkori közalapi segély iránti kérelmét, mivel az az E. T. VIII. te. 4. §-ban felsorolt kizáró okok hatálya alá esik, elutasítja. Így kellett határoznia, mivel a kérelem szerint az egyházközség semmivel sem járul hozzá ahhoz a tatarozáshoz, amire a segélyt igényelte.

Mellőzi az egyházmegyei közgyűlés a költség-előirányzatok elbírálás alá vételét is, amennyiben hiányzik ezeknek névszerinti szavazással hozott presbiteri és közgyűlési határozattal támogatása s az 5452 pengő szükséglet fedezetéről nem találja a betérjesztett iratok között a kellő gondoskodás igazolását.

Egyházközség templom-, ill. iskolaépítésből származó adóságainak, rendezésére kérelmezhet egyszersmindenkori közalapi segélyt. Iskolája renoválásához államsegélyt kérhet. Ily értelemben vett új kérések beadására utasítatik. Elnökséget felhatalmazza a közgyűlés, hogy ily irányu, szükséges követelményeknek megfelelő kérelmeit az egyházközségnek a legmelegebb támogatással terjessze tovább az egyházkerülethez.

37. A Bodrogkereszturi egyház betérjeszti jóváhagyás végett Dr Nagy Sándor Béla volt bodrogkereszturi, jelenleg sátoralja-újhelyi lelkipásztor által 1 példányban kiállított alapító levelet, mely szerint nevezett édesatyja emlékére a bodrogkereszturi egyháznál „Nagy Pál-alap“ néven alapítványt tesz. Az alapítvány összege 1560 P s annak 10 évi időközi kamata. Ezt az összeget alapítványttevő 10 év alatt óhajta az alapítvány javára befizetni oly módon, hogy minden évben 156 P-t fizet be egyösszegben, vagy tetszésszerinti részletekben. A befizetett összeg külön takarékbetétkönyvön kezelendő és 10 év eltelte előtt semmiféle címen meg nem csonkítható. Az egyház a teljes befizetett alapítványi összeget 10 év eltelte után, annak kamataival együtt ingatlan vásárlásra köteles fordítani és a vásárlandó ingatlan jövedelmének 50%-a a bodrogkereszturi ref. egyház mindenkori lelkipásztorát, 50%-a pedig a bodrogkereszturi ref. egyházközséget illeti. Amennyiben az alapító 10 év eltelte előtt halálozna el, úgy az alapítvány minden előbb jelzett megkötöttsége megszűnik s az addig befizetett összeg a bodrogkereszturi ref. egyházközség szabad rendelkezésére áll, viszont az alapító jogutódai ebben az esetben további fizetésre nem kötelezhetők.

Az alapítványttevő alapító levele befejezésében reménységgel kéri a Mindenható Istent, engedje megőrizni az alapítvány által is édesatyja emlékét abban az egyházközségben, amelynek lelkészi javadalmi földjein a megboldogult oly sok hűséges munkával mutatott ki iránta önfeláldozó atyai szeretetet.

Egyházmegyei gyűlés a maga részéről is hálás köszönetet mond Dr Nagy Sándor Béla saújhelyi lelkipásztornak édesatyja emlékét megőrkítő, a gyermeki szeretet és hálás kegyelet nemes érzéseit megbizonyító alapítványáért.

Egyben felhatalmazza elnökségét az alapító levél jóváhagyására, ha az érdekelt egyház a vonatkozó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az alapító-levelet 4 példányban kiállítva s mindenik példányt az alapító és kezelésbe vevő jogi személy egyházi törvények szerinti képviselőivel (tehát lelkész és gondnok) aláírottan terjeszti fel, továbbá, ha az alapítvány elfogadását kimondó presbiteri határozatot az E. T. I. tc. 70. §-a má-

sodik bekezdése figyelembe vételével névszerinti szavazással hozza meg.

Felhívja tehát egyházmegyei gyűlés érdekelt egyházközséget ezen hiányoknak a pótlására.

38. Olvastatott a hodrogkereszturi református egyházközség mezőgazdasági ingatlanainak bérbeadási jegyzőkönyve, illetve árverési jegyzőkönyve, haszonbérleti szerződése és a lelkipásztor beadványa, mik szerint a III., VI., XII. sz. parcellák bérbevevője a szerződést aláírni megtagadta, hivatkozva öreg korára, nem földmives voltára és azon nem várt körülményre, hogy leányának férjhezadása oly tetemes anyagi kiadásokkal terhelte meg, hogy a bérbevételi feltételeknek eleget tenni nem tud. A presbitérium a szóbeli bérbevételt kívánja foganatosítani s az ügyészi vélemény alapján az aláírás hiányát birói ítélettel kívánja pótolni.

Egyházmegyei gyűlés az I., II., IV., V., VII., VIII., IX., X., XI. parcellák bérbeadását s az aláírt bérleti szerződéseket jóváhagyja; míg a III., VI., XII. sz. parcellákra nézve útasítja a presbitériumot ezen parcelláknak újabb bérbeadás útján való értékesítésére.

Útasítja egyidejűleg egyházközséget, hogy a haszonbérleti szerződéseket illeték-kiszabás végett az illetékes m. kir. adóhivatalnak mutassa be.

39. Olvastatott Tariska Gábor pácini lelkipásztornak a presbitérium f. évi július 7. napján tartott gyűlése 2. számú, azon határozata ellen beadott felebbezése, mely határozat — a lelkészi díjlevélre való hivatkozással — a lelkészi föld javadalomnak 6 magyar holddal való csökkentését, 300 P készpénz járandóságnak a díjlevélből való törlését és 20 magyar hold föld utáni ártér járuléknak a lelkipásztor által leendő fizetését mondja ki, kérve e változtatásoknak a lelkészi díjlevelen való keresztülvezetését.

Egyházmegyei gyűlés a törvényes időben érkezett felebbezést átteszi az egyházmegyei bíróság elnökségéhez további intézkedés végett, mivel az E. T. VI. tc. 45. § a 5., 6. és 13. pontjai az ilyen ügyeket az egyházmegyei közigazgatási bíróság hatáskörébe utalják.

40. A tállyai egyházközség lelkipásztora kérelmet terjeszt be az egyháza nevében az egyházmegyei közgyűléshez, melyben engedélyt kér arra, hogy a debreceni Nagycsere tanyán lévő egyházi ingatlan istálló épületének sürgős javítását, mi számításaik szerint 2000 pengőt igényel, részben a 450 pengő összeget kitévő Makray-féle, részben a 800 pengő összeget kitévő Rácz Lajos és Gábor-féle alapítványokból fedezhessék. Utal arra, hogy a Makray-féle alapítvány 1914-ben különösebb cél megjelölése nélkül tétetett. A Rácz Lajos és Gábor-féle alapítvány ingatlanvásárlási célt szolgál. 1938-ban az egyházközség saját tőkéjéből szőlőt vásárolt. E szőlő viselné tovább a Rácz Lajos és Gábor-alapítvány nevet, míg a jelenlegi alapítvány az épület renoválásánál felhasználtatnék. Kérelmét névszerinti szavazással hozott presbitériumi határozattal támogatja. Igazolással csatolja a Rácz Lajos és Gábor-féle alapítvány alapítólevelét is.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja a tállyai egyházközséget, hogy a felhasználásra kérelmezett 450 pengős Makray-féle és 800 pengős Rácz Lajos és Gábor-féle alapítványt az előirt formák betartása mellett kölcsön kérje a sürgős renoválási munkák költségeinek fedezéséhez. A kölcsön engedélyezésére, amennyiben az a megkívánt követelményeknek megfelelően kéretik, az egyházmegye Elnökségét felhatalmazza.

41. Olvastatott Kőrössy György újsanálói lekipásztornak 276 □-öl egyházi ingatlan magához váltása tárgyában beadott kérelme. — Kőrössy György lekipásztor előadja az 1939. évi juliusi egyházmegyei gyűlés 31. sz. és az Egyházkerületi Tanács határozataira való hivatkozással, hogy a fent nevezett ingatlant nem tudja árverésen oly összegért értékesíteni, amennyi a fenti ingatlan helyébe vásárolt ingatlan vételára, így az egyházra nézve igazán kedvező cserevétel lebonyolítása érdekében a 276 □-öl területet ő, mint saját tulajdonát képezendő vagyont megveszi 337 pengő 68 fillérért (háromszázharminchét pengő 68 fill.), ezen vételárat 10 év alatt lefizeti, addig is biztosítéku felajánlja úgy a maga, mint örökösei nevében az egyháztól járó párbér és készízetését, ami 45 q rozs és 25 q árpa, valamint 170 P évi járulék

és telekkönyvi tulajdonbekebelezésre alkalmas okirat kiadását a vételár teljes kiegyenlítésének megtörténte után kéri.

Egyházmegyei közgyűlés utasítja az újcsanálói egyházközség vezetőségét, hogy az ingatlan eladása és az ideiglenes adásvételi szerződés megírása tárgyában hozasson az egyházközség presbitériumával és közgyűlésével névszerinti szavazással hozott határozatot, az ideiglenes adásvételi szerződést a kivonatokkal felszerelten terjessze fel elnökséghez az egyházmegye jóváhagyásának rávezetése s a Főtiszteletű Egyházkerületi gyűlés elé terjesztés végett. Utasítja egyházmegyei közgyűlés az újcsanálói egyházközség gondnokát, hogy az esedékes évi részleteket minden év szeptember elsején vételezze be. Továbbá az ideiglenes adásvételi szerződésbe vétessék be, hogy az egyházközség csak a vételárnak teljes kiegyenlítése után adja ki a bekebelezésre alkalmas okiratot.

42. Az Alsózempléni Egyházmegye Tanügyi Bizottsága a következőkben terjeszti elő előadójának jelentését :

Istennek hála! Az Ő véghetetlen jóvoltából teljessé lett Alsózempléni Református Egyházmegye tanügyi állapotáról először terjeszthetem be összefoglaló jelentésemet. Ama fejlődési különbség, melyet a 20 évi kényszerű kettészakítás hozott magával, arra indít, hogy a hazatért tanügyét adataival együtt külön mutassam be. Szóljon tehát először róluk a jelentés, mint az igen kedves gyermekről, ki messziről érkezett vissza a szülei házba. Örömteljes szívvel szólhatjuk: Nem volt tékozló ez a gyermek, sőt bővelkedett a hitben és szeretetben annyira, hogy Pál apostól szerint : „... magunk dicsekszünk veletek az Isten gyülekezeteiben, a ti kitartástok és hitetek felől, minden ti üldöztetéstek és szorongattatástok között, amelyeket szenvedtek . . .” (Thess.: 2:4.) Az elszakítás szomorú 20 éve alatt 4 új iskolát szerveztek, további tantermeket építettek. Iskoláik 8 osztályuak. A tanítás ügyét lelkiismereti szent kötelességnek tartották, iskoláik színvonalá feltekeny örökösük tárgya volt. A református iskolák kifejezetten magyar iskolák voltak és tanítóiknak állandó

harcot kellett vívniök magyarságukért és önmagukért. Örömmel jelenthetem, hogy minden iskolában hazafias, buzgó vallásos szellemet találtam. Ha nem ez a lélek élt volna hazatért iskoláinkban fogságuk ideje alatt is, 1 év alatt nem lehetett volna úgy átállítani, hogy református egyháztörténetünk magyar részét, továbbá a magyar földrajzot és történelmet apró részeiben is kifogástalanul ismerjék. Tanítási módszerük a fejlődés útján van. A tanító és tanítvány közötti szeretetteljes viszony a legtöbb iskolában tökéletes. A Bibliát és Énekeskönyvet ismerik és használják az iskolákban. Voltak helyek, hol a tanulók önállóan és kifogástalanul énekeltek. Írás, helyesírás, fogalmazás általában megfelelő, rajz, kézimunka a felsőosztályokban feltűnően fejlett. Zsuffolt iskola nincs. Az egyházlátogatás által rendezett templomi istentiszteleteken a gyermekek mindenütt jelen voltak s azt nagyon szép és fegyelmezett magatartással, énekléssel, imádkozással s az Igének figyelmes hallgatásával tették ékeesebbé. Az iskolák színvonala megfelelő, tanítóink ügybuzgalma dícséretes.

A fény mellett — sajnos — árnyak is vannak. Ilyen árnyék, hogy a fejlődés vonalát sok helyen megtörte a szegénység és a református lakosság erős megfogyatkozása. 3 iskolát már cseh-szlovák rabság alatt beszüntetett az idegen államhatalom azon a címen, hogy „elnéptelenedtek.“ Valóban a református lakosság — különösen a vegyeslakosú községekben — megritkult 20 év alatt. Például Bodrogszék — Szolnocska leányegyház 1910-ben együtt 355 lelket számlált, ma 300-at. Bodrogvécs—Kisujlak—Szentmária—Pálfölde leányegyház lélekszáma 1910-ben 376 volt, ma 204. Hová lettek, hová sodorta őket a magyarság fészkeit felforgató vihar, vagy az a háló, mely református lelkekre halász, vagy az a megromlott gondolkodás, mely a házaseletet szeretkezésnek tekinti? Kinek a bűne vesztette el ezen a vidéken a református magyarokat — ki tudná ezt megmondani? Az a valóság, hogy az egész hazatért református lelkitérületen 564-el fogytunk. Említésre méltó lélekszámemelkedése egyedül Ágcsernyőnek van, mely leányegyházunk az 1910-es 271 lélekszámot 452-re emelte fel. — A szórványokban élő reformátusok szegények, napszámosok vagy cselédek. Arcuk sápadt, szemük lázasan csillogó, sovány, beesett mellük

zizeg, mikor emelkedik. Az iskolák felszerelése is hiányos. Főképpen térképekben van hiány. Sok helyen arról a térképről tanultak, melyet 1919-ben össze kellett hajtani a magyar tanítónak, de nem dobták el, megőrizték, néha-néha nagy titokban elővették, nézegették, hogy el ne felejtsek — és most elővették. A tanmenetet a tanítók mindenütt elkészítették, jóváhagyást azonban egyik sem nyert. Nem is voltak e tekintetben tájékozottak, hogy kivel hagyassák jóvá. Vallási szempontból a legtöbb tanmenet kifogás alá esik, amennyiben — bizonyára a mintául vett állami vagy községi iskolák tanmeneteinek szolgáló lemásolása miatt — hűveinkkel ellenkező dolgok kerültek beléjük. Iskolalátogatóság minden ilyen észlelet után részletes utasítást adott.

Fontosabb statisztikai adatok a következők: 16 egyház-községben lakik 8577 református lélek, iskolát tart fenn 11, melyekben 16 tanító működik. Örösben egy tanteremben tanít váltakozva két tanerő. Ez a tanterem azonban nem megfelelő. Itt 2 tanterem építése szükséges. Királyhelmeceen az iskola külső környezete, főképen az árnyékszék volt leírhatatlan állapotban. A ref. tanulók száma 1536. Ebből saját iskolánkba jár 761 = 49%. Állami vagy községi iskolába járt 687, közbépfoku iskolába 86. A VII. és VIII. osztályok 66 %-kal nép telenebbek az I. osztálynál. Oka ennek az, hogy a nagyobb tanulók a királyhelmecei polgári iskolába lépnek át. Ennek örülni lehet, hogy református népünk mind nagyobb számban juttatja gyermekeit magasabb színvonalu műveltséghez, mely az életben való boldogulását elősegíti. Konfirmált 183 tanuló a 14. életévben. Egyházi jövedelmekből 32.709 P-t, államsegélyből 29.090 P-t és községi segélyből 2748 P-t fordítottak iskolafenntartásra. Volt azért a hazatért területen 8 kitünő, 5 jeles, 3 jó eredményű iskola. Sajnálattal kell azonban megállapítani, hogy Királyhelmeceen az internált tanító helyét elmulasztották helyettesül betölteni, a helyettesítést Nagy Sándor segédlelkészre bízták, kinek egyébképen is elegendő tennivalója volt. Nem is fizettek a helyettesítésért és talán ezek után nincs is csodálkoznivaló azon, hogy ez az iskola elégtelen.

A vallásoktatást 13 helyen látta el főként lelkipásztor, segédlelkész, de több helyen tanító. Vékén pedig egy posta-

ügynök hittfelünk, aki mint előkönyörgő is működik. Ezekből 1 kitünő, 6 jeles, 5 jó, 1 elégséges.

A hazatért egyházak saját erejükből egy-egy református gyermek népiskolai nevelésére átlagosan 43 pengőt fordítanak, mely állami és községi segéllyel együtt 85 pengőre emelkedik.

Az „anyaországi“ egyházak népoktatásügyének fontosabb adatait röviden a következőkben ismertetem: Összehasonlítás okából megállapítottam, hogy 1910-ben az itteni egyházak lélekszáma 47.509 volt. Ma 56.398, tehát kerekén 16 % -ot nött a reformátusok lélekszáma 30 év alatt. Nincs vele mit dicsekednünk. Nem sokáig lesz már ezen a részen sem kérdés az egyházakra nézve, hogyan bővítsék az iskolát egy-egy új tanteremmel. Van itt már olyan hely is, ahol meg lehet kezdeni az iskola visszafejlesztését, például Gesztelyen, ahol két tanerő már csak 64 református gyermeket tanít. Itt a lélekszám 30 év alatt 1 % -kal nött. Még súlyosabb a helyzet Nagyrosványon, ahol 0.7 % -kal, Karosban 4.5, Viss—Zalkodon 10.5 % -kal fogyott a református lakosság. Megszűnt az iskolák túlszűfolttsága. Ahol van, azt az iskoláinkba járó más vallásúak teszik. Hiába nött a lakosság száma pl. Csobajon 43 % -kal, mellette fekszik Báj, hol csak 4 % -os a szaporaság. A pálma — ha a családi életet a sokasodás alapján ítéljük meg — Tiszakarádot illeti meg, hol 105 % -ot nött a lakosság református ereje. Ennyit haladt előre becsületben, erőben, igazságban és vágott magának utat az örökkévalóság felé. Az egyházközségek száma 61, iskolát tart fenn 51 egyház, melyben 101 tanító tanít 95 tanteremben. Eszerint 6 helyen folyik váltakozó rendszerű tanítás: Bodroghalász, Legyesbénye, Ond, Prügy, Révleányvár, Tarcal iskoláiban. Hét helyen nincs megfelelő tanterem: Ond, Prügy, Tarcal, Tolcsva, Tiszaluc, Makkoshotyka, Ujcsanáros egyházközségekben. A 101 tanító iskolájának minőségi eredménye: 28 kitünő, 33 jeles, 28 jó, 4 elégséges. Osztályozás nélkül maradt 8, hol a tanító katonai szolgálatot teljesített és nem volt, aki őket helyettesítse. A nem református iskolába járó tanulók vallásoktatásának eredményei: 24 helyről beérkezett jelentés szerint 4 kitünő, 14 jeles, 5 jó, 1 elégséges. 17 tanító teljesített katonai szolgálatot. További 3 helyen betegsége miatt nem tanított a tanító. Helyettesítéseket részben kartár-

sak, részben lelkészek látták el. Így Gönczi Bertalant Makai József, Kántor Lajost Fülöp Zsófia, Budai Imrét Gyóry Kálmán lelkész, Éger Károlyt Bartha József rk. tanító (Taktakenézen, ingyen.) Nemes Lajost Iván Miklós, Angyal Lászlót Botos András, Kiss Miklóst Faragó György lelkész, Máthé Gyulát Nagy Iván áll. tanító, Tömösvári Ferencet Tömösváriné Csorba Julia helyettesítette. Több helyettes nevét nem ismerjük. Itt jelentem, hogy a hazatért egyházak között Kisgéresben is volt egy önzetlen vallásoktató-helyettes: Csigás Lenke községi tanítónő.

Az anyaországi területen egyházunk 169.607 pengót fordított a maga erejéből iskolái fenntartására, melyhez járt még 174.524 P segély az államtól és 18.207 P a községektől. Ez összesen 382.338 P. Így ezen a részen 1 tanuló 33 pengőjébe került az egyháznak, mely az államtól és községektől kapott segéllyel 71 pengőre emelkedik. Ezen összegben benne van még saját iskoláinkba járó 469 továbbképzőiskolai tanulónak a költsége is. Tehát 14 pengővel alacsonyabb az anyaországi arányszám. Ez onnan van, hogy az anyaországi iskolák amazoknál népesebbek.

Az anyaországi területen van 7156 ref. tanköteles. Ebből saját iskoláinkba jár 5359. Más felekezeti iskolába 60, állami vagy községi iskolába 1545. Más vallásu tanuló jár hozzánk 601, tehát 10-szerese annak, amennyi tőlünk jár más felekezeti iskolába. Ez az adat azt bizonyítja, hogy egyházmegyénk területén az első iskolaállító felekezet a múltban a református volt.

A sárospataki református tanítóképzőintézet gyakorlóiskolája felett a közvetlen felügyeletet egyházkerületünk gyakorolja s az egyházmegye részéről történt látogatás tisztán adatgyűjtő jellegű volt. Eszerint a gyakorlóiskolában 39 tanulót tanít 2 tanerő 5 osztályban. Azok a tanítók, akik itt szerezték gyakorlati ismereteiket, első sorban a mi egyházmegyénkben helyezkednek el, hol népesség és osztálycsoportosítás szempontjából ilyen iskolák fogadják őket. A hazatért területen mindenütt 8, és az anyaországban mindenütt 6 osztály. A 8 osztályuak közül kettő olyan, hogy mind a 8 osztályt 1 tanerő tanítja, az anyaországban 18 tanító tanít osztálytalanul 6 osztályt. Különbösen az egész egyházmegye területén csak 12 tanítónak van egy osztálya,

37-nek 2, 42-nek 3, 3 tanítónak 4, és végül 4 tanítónak 5 osztálya. Az 5 osztályt tanítók mind a hazatértek között vannak. Ott ugyanis a két tanerős iskolára nézve az volt a szokásos elosztás csehszlovák tanterv idején, hogy az alsó osztály alkotta az alsó tagozatot, a felső 5 pedig a felső tagozatot és eszerint csoportosították is tanerőkhöz való beosztás alkalmával. Ez a folyó tanévvel miniszteri rendelkezés következtében 4—4 osztálynak együvé való csoportosítására fog átváltozni. 62 tanító osztályának létszáma alatta marad a 60-nak, 50 tanítónak 60—80 között és 6 tanítónak 80—100 között van tanítványainak létszáma. Az újdonsült tanító, mikor elfoglalja helyét ezen iskolákban, azon töpreng legtöbbit, mit csináljon ő itt azokkal az elvekkel és módszerekkel, melyeknek bemutatását viszonylatok között látta és szokta meg.

A statisztika szerint a nem református iskolába járó református gyermekek vallásoktatásáról 45 helyen történik gondoskodás, viszont a jegyzőkönyvek csak 24 helyről adnak részletes jelentést. Ennek a két számnak fednie kellene egymást. A különbség onnan eredhet, hogy olyan helyeken, ahol nem ref. iskolába járó gyermekek vallásoktatását a helyben levő ref. elemi iskola vallásóráira való bejárással oldották meg, vagy esetleges összeműködő iskolatípusoknál a ref. tanító a más iskolába járó ref. tanuló vallásoktatását is ellátja, — nem jegyzőkönyvezte a látogatóság. Így a vallásoktatásról teljes tiszta képet rajzolni nem lehet. A vallásoktatásra különböző alapokból fordított összeg: 4118 P. Ez az értékelés valószínűleg hibás, mert az egyház maga csak 378 pengővel szerepel ebben az összegben. A helyből nyert járandóságok, természetbeniek, valószínűleg kimaradtak.

Még a továbbképző iskolák számadatait kell jelentenem a következőkben: A hazatért területen továbbképző iskola nincs. Az anyaországi részen van 12 általános és 1 gazdasági irányú továbbképző népiskola. A 2892 ref. t.-képzőtan-kötelés közzül saját iskolánkban jár 469, községibe 2423 tanuló. Vallásoktatásukról összesen 41 helyen gondoskodás történt.

Ifjúsági és tanítói könyvtár együttes száma 90. Ebből a hazatért területre esik 15. Bizony ezek a hazatért iskolai könyvtárak kicsiny kötet számúak, szegényesek, de annál

becsesebbek, mert még a csehuralom előtti időből valók és ezeknek a könyveknek is éppen úgy kellett szentvedni és állani a próbát, akárcsak annak a népnek, melynek nyelvén megírták őket.

Külön kell még jelentenem, hogy iskoláinkba szórva-nyosan járó baptista és zsidóvallású tanulók a legtöbb helyen rendszeres vallásoktatásban nem részesülnek. Felmerült ezzel szemben a kérdés: mi legyen felsőbb osztályban való lépésükkel? A törvény szerint, akinek valamilyen tantárgyból tanjegye hiányzik, felsőbb osztályba nem léphet, vallás-
tanból pedig csak a maga felekezeténél erre jogosított egyéntől kaphat a tanuló osztályzatot. Iskoláink utasítást várnak, mi legyen ebben a részben az álláspontjuk?

Egyházmegyei közgyűlés a jelentéssel kapcsolatban a következő határozatokat hozza:

1. Köszönetét és elismerését fejezi ki úgy a vallásoktató lelkészeknek, mint a teljes elemi oktatást végző tanítói karnak hűségés, jó munkájukért. Különösen is örül afelett, hogy a hazatért iskolákban rendet, fegyelmet, református magyar öntudatot talált úgy a tanítóknál, mint a tanulóknál. Isten áldása kísérje az egybeforrott egyházmegyének nevelő munkásságát.

2. Katonai szolgálatra bevonult, valamint a beteg tanítók helyettesítését önként és díjtalanul ellátó lelkészeknek és tanítóknak, továbbá a vallásoktatást osztályaikban ellátó állami és községi tanítóknak, meg is nevezte: Győry Kálmán erdőhorváti, Faragó György golopi ref. lelkészeknek, Makai József zemplénagárdi, Fülöp Zsófia révleányvári, Iván Miklós tiszaladányi, Botos András tiszaluczi ref. tanítóknak, illetve tanítónőnek, a vallásoktatás ellátásáért Csigás Lenke kispécsi községi tanítónőnek, valamint Bartha József taktakenézi római katolikus tanítónak, aki iskolájába vette tanító nélkül maradt református gyermekeinket és napi tanításukat teljesen díjtalanul és jó eredménnyel látta el, háláját és köszönetét fejezi ki. Isten áldja meg érte valamennyiüket és szaporítsa meg hit-

testvéreinknél az áldozatos munkára való készséget, a keresztyén felekezetek között pedig a taktakenézihez hasonló áldott, példás építő munkát.

3. Utasítja a több tanerős iskolák tanítóit, hogy a jó testületi szellemet, egymásba illeszkedő munkát, egymás támogatását, az önképzést szolgáló testületi értekezleteket a szolgálati pragmatikának idevágó utasításai szerint — ahol ez még hiányoznék — kivétel nélkül valósítsák meg. „Az áldozatos magyar református életre, a törvény betöltésére a maguk életével szolgáltassanak példát.

4. Utasítja az iskolák igazgatóit és iskolaszéki elnökeit, hogy az iskolákba beiratkozott más vallású tanulók egyházi előjáróságával a tanulók vallás-oktatása ügyében az érintkezést vegyék fel, figyelmeztetvén őket a vallásoktatás elmaradásából eredő következményekre.

5. Utasítja Révleányvárt, hogy Fülöp Zsófia tanítónővel szemben fennálló tartozását rendezze. Presbitériumot ezen utasítás foganatosításáért felelőssé teszi.

6. Utasítja Királybelmect, hogy kántortanítói állását ideiglenes tanerővel töltsse be, valamint az iskola külső állapotának elhanyagolását szüntesse meg.

43/a. Olvastatott és tárgyalatott az egyházmegyei missiói előadónak következő jelentése :

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés !

Az 1939/40. egyházi munkaévről missiói szempontból is az a megjegyzésünk lehet általánosságban, amit ezeknek az éveknek a teléről, időjárásáról, eseményeiről feljegyeznek majd történétírók és meteorologusok. Hideg volt, olyan tél, amit elképzelni is nehéz, méginkább átélni. A rendkívüli események esztendejét éltük. A sok lombtalan fa, meddön maradt elszáradt szőlővessző, nap melege híján táperőben szegény füvek és növények, mind hangosan beszélnek ezekről az eseményekről. A missiói munkáról szóló jelentések

munkaakadályaira vonatkozó megjegyzése a nagy hideg, járhatatlan út stb. Nem is kell erről beszélni, mindannyian átéltük, hányszor szorított szobánkba vihar, kevesebb lett a vallásos estélyek, házi istentiszteletek, családlátogatások és sok-sok meleg testvéri találkozóknak a száma. Hidegtől és a világ izgalmas eseményeitől begombolkozva, feszülten vártuk: mi lesz? Ott volt a tekintetünk lefagyott koronáju fáinkon, hazánk csonka törzsén, szomjas lelkü gyülekezeteinken, lesz-e fakadás, új hajtás, mozdulat, élet? De nehéz volt várni! Most, amikor ezekről emlékezünk, hálásan nézhetünk az örökkévaló Isten felé, mert hazánk csonka törzsén egy új hajtást hozott Isten gondviselő kegyelme. A lefagyott lombkoronák helyén új hajtásokat látunk. A missiói jelentésekből több helyen kicsendül a komoly lelki szomjúság. Azt mondja a cigándi jelentés, hogy a gyülekezet szereti a bibliakört. A nagyrozvágyi jelentés „az ifjúság jobb belátással, komoly lelkimunka felé néz” és sok-sok kedvező nyilatkozat a Ref. Női Tábor munkájáról. Sárospataki jelentés a férfiak bibliaköréről azt mondja: „a létszám kicsi, a munka mélyül.” A golopi gyülekezet presbitériuma jelenti, hogy a missiói munka nyomán több a családi áhitat. Nem ennyi, de több a jelentésekben az a biztató megjegyzés, hogy anyaszentegyházunk közönytől, sok gyarlóságtól dermedt fácskáin (gyülekezetein) élet indul. Nem sorolhatom fel a dicséretreméltó vagy szomorú eseményeket. Keressük és lássuk meg valamennyien, hol vannak és hogy vannak a reánk bizottak, az a gyülekezet, amelyik pásztorának választott engem és Téged.

Egyházmegyénk 63 anyaegyházában 65906 lélek él. Ezek közül 8223 6—12 éves gyermek van. Iskolai munkán kívül 26 gyülekezetben gyermek-istentiszteleten, 49 gyülekezetben bibliai iskolában 3611 gyermek részesült lelkigondozásban. A gyermekgondozás fogalmát sok gyülekezetben a hittanórán, a felnőttek istentiszteletén való részvételükkel magyarázzák. Kivánatos volna, hogy az egyházmegyei lelkész-értekezlet és tanítói gyűlés, egy-egy előadás és mintatanítás keretében adja meg a lehetőségét a fogalom tisztázásának. Ahol a kalászszedés munkáját bevezették, meglátták az áldását a gyermekek foglalkoztatásának.

Ifjúsági munka. Nincs: Bájon, Kiskövesden, Pácinban. 4317 12—21 éves ifjú 37 egyesületben, vagy serdülőkörben

részesült lelkigondozásban. Ezek közül 28 gyülekezetben volt az ifjak között bibliaköri munka. Ifjaink mindenütt felhasználják az alkalmat a művelődésre, résztvesznek a gazdasági tanfolyamokon, mint ref. ifjak, felkeresik az egyetemes mozgalmakat, konferenciákat. Sárospatak, Taktaharkányi, Erdőbényei ifjak résztvettek a losonci nemzeti ifjúsági konferencián. Téli foglalkozásuk legnagyobb részt műkedvelő előadásokra való készülés. Erdőhorváti jelentés szerint az ifjak minden télen népszinműveket tanulnak, de érezzük, hogy több hit és nagyobb lelkesedés kellene. Az ifjúsági munka legtöbb nehézséggel találkozik. Leventefoglalkozás legtöbb helyen keresztezi az ifj. egyesület munkáját.

Leánymunka. 2424 12 - 21 éves leány 43 leányegyesületbe, bibliakörbe kap gondozást. Minden jelentés a legnagyobb elismeréssel számol a leányegyesületek munkájáról.

A felnőttek gondozása főleg istentiszteleti alkalmakra, vallásos estélyekre, családlátogatásra, szorítkozik. Ezek minden gyülekezetben megvannak. A felnőttek közül különösen a Női Tábor munkája jelent hasznos segítséget lelkipásztorok számára, ahol ezt a munkát a lelkipásztorok komoly bibliaköri munkával igyekeznek elmélyíteni . . .

Iratterjesztés. Egyházközségeink újság és Naptárak kivételével 710 pengőt költöttek iratokra. Nem tudjuk ezenkívül, milyen az az összeg, amin bibliát, énekeskönyvet, imakönyvet vásároltak. Az iratterjesztés munkáját minden gyülekezet lelkipásztora igyekszik megoldani valahogy. Ha másként nem, a maga használt újságait, iratait adja tovább. A cigándi gyülekezet 83.71 P-t irányzott elő iratterjesztésre. *A felettes hatóságok által* rendezett konferenciákban mindig jobban bekapcsolódnak a gyülekezetek. Egyházmegyénk missiói Bizottsága minden évben megrendezi nők, férfiak részére a konferenciákat, a jelentésekben elismeréssel nyilatkoznak áldásairól a gyülekezetek lelkipásztorai.

Szeretetmunka. Valamilyen formában minden gyülekezetben van. Hozzávetőleges megállapítással is 6168 P értékben adtak a gyülekezetek alkalmi segílyt. Kivették részüket az árvizkárosultak s finnek segílyezéséből. Hernádkakon Erdős Pál 230 P értékben márvány urasztalát vett a gyülekezetnek. Vámosújfaluban a Női Tábor tagjai 120 P segílyvel egy nyomorék gyermeket neveltetnek Tiszafüreden.

Külmisszió. Külmisszió iránt minden gyülekezetben megvan az érdeklődés és minden gyülekezet szószékéről említés tételéről a munkáról. Összekötötést tartanak fent a Külmissziói Szövetséggel, a gesztelyi gyülekezet Női Tábora Molnár Mária részére csomagot készít, Bodrogkeresztur, Erdőbénye, Megyaszó, Sárospataki gyülekezetek Goebel Tina missionárius szolgálatát is igénybe vették.

Egyházi élet és misszió. Azokból a gyülekezetekből, ahol a missziói munka gyermekek, ifjak és felnőttek között megindult s bekapcsolódtak az egyetemes mozgalmakba is, örömmel jelentik a munka áldásai során templomlátogatók, úrvacsorázók, adakozók száma növekedett, ref. öntudat erősödött, ezek az áttérés és reverzálisadás számából is nyilvánvalók. A Hernádnémeti gyülekezet, bizonyára a missziói munka hatása alatt, 3000 P-t adott össze kulturházra. A semjéni gyülekezet 7000 P költséggel renováltatta templomát. A munka akadályaként legtöbbször az otthon hiányát említik. Sokan hivatkoznak szegénységre, kenyérkereset gondjára, politikai és gazdasági válságra, háborus helyzetre, közöny, sok anyagi probléma, idegenkedés. Az bizonyos, hogy ez mind nagy akadály. Ne felejtjük azonban, hogy akadályok nélkül sohasem leszünk s akadályokkal számolva kell elvégezni a munkát, amit az Isten reánk bízott. Az akadályok között mindig azok a legszomorubbak, amikor a hozzánk közvetlen közel álló, talán családtagjaink vagy munkatársaink hivatalos, nem értik meg az egyház missziói munkáját. Ezt pedig csak addig kell végeznünk, amíg egyszer szükségtelessé tette önmagát. A gyülekezetek presbitériumai csak tárgyaló asztalnál foglalkoznak inkább missziói munka kérdésével. Magatartásukra jellemzően állapítja meg a megyeszéki jelentés, azt mondva: „presbitérium *tűri* a lelkipásztor missziói munkáját.“

Számadatok. Gyülekezeteinkben 101 lelkészjellegű egyén van, 111 tanerő iskoláinkban; áttért 46, kitért 22. Reverzális javunkra: 87, kárunkra: 44, millenista: 118, baptista: 93, őskeresztény: 4, nazarénus: 2, felekezeten kívüli: 2, ref., rk., gk. gyülekezetből; fogynak.

Leányegyházakban végzett missziói munka: 14 gyülekezetnek 24 leányegyházában 4333 lélek él. Ezek közül 12—16 éves 666 gyermek. Gondozásukra három helyen (Bély,

Szolnocska, Kiszórvágy) tartottak gyermekistentiszteletet, 6 helyen bibliai iskolát (Bély, Lelesz, Bodrogzsadány, Sima, Ágcsernyő, Sóstófalva). Az ifjak mindenütt 14 éves korban konfirmáltatnak. 208 12—21 éves ifjú részére három helyen van Ifjúsági Egyesület. (Bély, Karos, Sára.) 302 11—21 éves leány részére 6 helyen van Leánykör. (Bély, Karos, Bodrogzsadány, Sima, Szolnocska, Sára.)

Felnőttek gondozására 2 helyen (Bély, Lelesz) van férfi-, két helyen (Bodrogmező, Szolnocska) van női bibliakör. 17 helyen volt vallásos estély, 10 helyen házi istentisztelet. Kapéri Ferenc Leleszen, Pongrácz Sámuel Karosban, mint előkönyörgők valósággal pásztorai a gyülekezetnek. A hivek 60%-a rendszeresen résztvett az istentiszteleteken és élt úrvacsorával. A leányegyházakban 51 baptista, 28 millenista és 10 felekezeten kívüli lélek van, számuk nem szaporodik, visszatérőben vannak. Reverzális történt javunkra 4, kárunkra 1. Hozzánk tért egy lélek, kitérés nem volt.

Szórványgondozói munka: 10 gyülekezetnek 14 szórványa van. A szórványokban lakó hivek lélekszáma 562. Lelkigondozásukról leginkább családlátogatások és ilyen alkalmakkor házi istentiszteletek tartásával gondoskodnak. A szórványokban 88 esetben tartottak istentiszteletet és 9 esetben úrvacsoraosztást. A legnagyobb gondozásban részesülnek Sárospatak szórványaiban Végardón és Károlyfalván élő hiveink, akik részére a gyülekezet lekipásztora, hitoktatója és theológus ifjak 70 esetben tartottak istentiszteletet, 43 esetben családlátogatást. A sárospataki gyülekezet vezetői egy Végardón építendő templom gondolatával foglalkoznak. A szórványokban 62 tanköteles gyermek rendszeresen járt valamelyik közelebb fekvő iskolába, 14 ifjú részesült konfirmációi oktatásban, 1 áttérő volt, 2 esetben reverzális javunkra. 186 P adót fizettek.

Tanyagondozó munka: 38 gyülekezetnek 114 tanyája van. Ezekben 3448 református lélek él. Ennek a tanyavilágnak két temploma van, Sárospatak Dorkó-tanyán és Tiszakarád Józsefmajori tanyán. 19 gyülekezetnek tanyasi tagjai a közelség miatt együtt élnek a gyülekezettel. Többi helyeken cselédházakban, dohánypajtában, csendőr-őrszobán, iskolateremben s ha alkalmas idő van, a szabad ég alatt tartják az istentiszteleteket. Lelkigondozás, hitoktatás mun-

káját mindenütt lelkészek végzik, ahol nincs tanyai ref. iskola. A konfirmációi oktatásról mindenütt gondoskodva van. Az iratterjesztésnek mindenütt megtalálták a módját. Látogatások alkalmával lelkipásztorokkal kiszállanak tanítók, presbiterek is. A kiszállások istentiszteleti, családlátogatási s úrvacsoraosztási alkalmak is. Az elmúlt évben 138 istentisztelet, 30 esetben úrvacsoraosztás, ezenkívül 47 vallásos jellegű összejövetel volt a tanyákon. A Konvent által előírt helyzettérképet 1939-ben valamennyi tanyáról elkészítették. Bodroγκözi és harangodi tanyákon egy egy missiói segédlelkész végezte a munkát. 116 pengőt költött tanyai hitoktatásra a cigándi gyülekezet. Ezenkívül fuvar, lakás, fűtés ajándékozásával járult hozzá a tanyamissióhoz. A prűgyi gyülekezet presbitériuma a tanyákról befolyó egyházi adót megosztotta lelkipásztor és tanító között. A legtöbb lelkész (Berzék, Cigánd, Hernádnémeti) a maga fogatán keresi meg a tanyán lakó híveket. Iratterjesztést minden gyülekezet végzett, erre a célra a prűgyi gyülekezet presbitériuma egy hektó rozsrát adományozta. Elmúlt télen megnehezítette a tanyagondozást a hideg, később az esős, sáros idő. A jelentések mind egyeznek abban, hogy a tanyasi hívek lelki szomjúsággal várják az Ige hirdetőit.

Egyetemes munkák.

Női konferenciák.

1. Apr.	1. Lácán	7 gyül.	125 asszony,	10 leány,	1 lelkész,	1 lelkészné			
2. "	2. K.-Helmec	7 "	115 "	116 "	6 "	1 "	1 "	1 T.	1
3. "	3. Viss	3 "	46 "	44 "	3 "	2 "	1 "	1 "	1
4. "	4. Tolcsva	6 "	162 "	20 "	3 "	2 "	2 "	2 "	1
5. "	5. Csobaj	5 "	126 "	42 "	2 "	2 "	3 "	3 "	3
6. "	6. Hernádkak	3 "	63 "	28 "	2 "	3 "	1 "	1 "	1
7. "	7. B.-haloin	5 "	175 "	63 "	2 "	3 "	2 "	1 "	1
8. "	8. Alsódobsza	3 "	74 "	64 "	3 "	1 "	1 "	1 "	4
9. "	10. Szerencs	5 "	101 "	38 "	3 "	1 "	1 "	1 "	1

Összesen : 44 gyül. 987 asszony, 425 leány, 25 lelkész, 16 lelkészné, 12 T. 12

Női konferenciák iratterjesztésének pénzforgalma 104 P 68 fillér volt.

A konferencia munkásai Ungváry Erzsébet a Női Tábor titkára és Főző László missiói előadó.

A konferencia résztvevői a következőkben határozták meg az 1941. évi találkozás rendjét: *Nagyrosvágy, Királyhelmec, Nagygyéres, Bacskai, Kenézlő, Erdőhorváti, Báj, Sajóhidvég, Karos, Ujcsanúlos, Ond.*

Férfi konferenciák.

1. Ápr. 22. Láca	5 gyül.	27 férfi	5 lelkész	2 tan.
2. „ 23. Királyhelmec	12 „	72 „	8 „	4 „
3. „ 24. Vámosujfalu	6 „	10 „	7 „	1 „
4. „ 26. Megyaszó	3 „	43 „	4 „	3 „
5. „ 27. Tiszaluc	3 „	42 „	3 „	4 „

Összesen : 29 gyül. 194 férfi 27 lelkész 14 tan.

A konferenciák munkásai voltak : Svingor Jenő kerületi missiói előadó és Főző László megyei missiói előadó.

Konferenciák résztvevői úgy határoztak, hogy Isten segítségével 1941-ben *Semjén, Királyhelmec, Nagygéres, B.-keresztur, Alsódobsza, Taktaharkány, Csobaj* gyülekezetekben adnak egymásnak találkozót és keresik a testvéri közösséget.

Énekkari ünnepélyek.

1. Május 5-én *Prügyön: Búj, Csobaj*, prügyi énekkarok részvételével.

A tervbevett *Cigíndi, Erdőbényei, Sajóhidvégi, Alsódobszai* ünnepélyek a május 12-én történt katonai behívások miatt elmaradtak.

Az énekkari ünnepély előadója Makó Dezső, igehirdető Főző László lekipásztor.

Református nap.

1. Junius 16.-án Szerencsen ref. nap volt. Behívások miatt a tolcsvai elmaradt.

Talán fáradtabban, mint máskor, de változatlan örömmel és jóakarattal igyekeztem eleget tenni a reám bízott kötelességeknek. Azért a szeretetért, megértésért, segítségért, amit előljáróimtól, lekipásztor-testvéreimtől, minden munkatársamtól kaptam, Istennek hálát adva, nekik köszönetet mondva, kérem életükre az új munkaév kezdetén Isten gazdagságát.

Egyházmegyei gyűlés örömmel vesz tudomást az egyházmegyénkben folyó missiói munkákról és missiói előadónak és munkatársainak hűséges szolgálataikért hálás köszönetet mond.

43/b. Missziói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a bodroghalmi gyülekezet presbitériumának kérését, melyben a gyülekezet lelkipásztora mellé segédlelkész beállítását kéri. Kérését azzal indokolja, hogy lelkipásztor az anyaegyház mellett a népes Karosi leányegyháznak és 5 tanyának a missziói munkáját egyedül el látni képtelen

Egyházmegyei közgyűlés a kérést méltányosnak tartja. A lehetőségek szerint azonban olyan intézkedésre hívja fel esperest, hogy a pácini s. lelkésznek kedvező elhelyezésével tegyen munkakörébe karcsai és bodroghalmi gyülekezetekre bízott tanyákból. A karcsai gyülekezetnek hasonló kérésére ugyanezt a határozatot hozza.

43/c. Missziói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a bodrogolaszi gyülekezet presbitériumának kérését, melyben kéri, hogy a Vilmatanyán lakó hívek lelkigondozása bizzassék a sárospataki teológia faluszemináriumának tagjaira, akik ezt eddig is végezték. Kérésüket azzal indokolják, hogy Vilmatanyát a Bodrog hosszú időre elzárja Olaszitól és gondozatlanul maradnak az ott élő hívek.

Egyházmegyei közgyűlés megkeresi sárospataki főisk. theol. tanári karát és kéri, hogy a theol. iljúság az olasz gyülekezet lelkipásztorának felügyelete alatt a lehetőség szerint vegye gondozásba továbbra is a Vilma-tanyán lakó híveket.

43/d. Missziói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a hernádnémeti lelkipásztor kérését, melyben tanyagondozás alkalmával 6 fuvar költségnek a megtérítését kéri. Egyházmegyei közgyűlés értesíti a kérelmező lelkipásztort, hogy kérését nem teljesítheti, mert erre az egyházmegyének fedezete nincs.

43/e. Missziói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a lácai gyülekezet presbitériumának kérését, mely szerint a Lácai gyülekezethez tartozó Monyha-tanyán élő hívek lelkigondozásának megoldását kéri.

Közgyűlés felhívja egyházmegye esperesét, hogy a József-majori missziói lelkésztől kérjen je-

lentést munkájáról és az ő hatáskörébe osszon be, általa a lehetőségek szerint még gondozható tanyákat.

43/f. Missiói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a sárospataki gyülekezet presbitériumának kérését, melyben tanyái részére külön missiói segédlelkész beállítását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés felhívja esperesét, hogy ebben a kérdésben lépjen érintkezésbe a teológiai karral és kérje a teológus ifjúság segítségét a sárospataki tanyák lelkigondozó munkájához.

43/g. Missiói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a bacsikai ref. gyülekezet presbitériumának kérését, melyben lelkipásztora részére a Battyáni szórványgondozás költségeinek megtérítését kéri azzal az indokolással, hogy cseh megszállás alatt ezért a munkáért a Konventől 1000 ek.-t kapott.

Egyházmegyei közgyűlés a bacsikai gyülekezet presbitériumának a kérését jogosnak tartja és pártolólág terjeszti a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés elé és kéri a megnevezett költségnek missiói alapból való fedezését.

43/h. Missiói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a bodrogszentesi gyülekezet presbitériumának azt a kérését, hogy a jelenleg Bodrogszenteshez tartozó Pusztakörtvélyes szórvány Szomotorhoz, Pusztakeresztur pedig Kisgéreshez csatoltassék.

Egyházmegyei közgyűlés a bodrogszentesi gyülekezet presbitériumának kérésével kapcsolatban megkeresi a szomotori és kisgéresi gyülekezetek presbitériumait és tőlük nyilatkozatot kér az átvétel lehetőségeiről.

43/i. Missiói Bizottság előterjeszti a lácai gyülekezet presbitériumának kérését, melyben a jelenleg Lácához tartozó Dámóc szórványnak Perbenyikhez való vissza csatolását kéri. Kérését azzal indokolja, hogy Dámóc 1918-ig Perbenyikhez tartozott. Missiói

Bizottság kéri közgyűlést, hogy Dámóc és Perbenyik között a régi jogviszonyt állítsa helyre.

Egyházmegyei közgyűlés a lácai gyülekezet kérésének helyt ad. Dámóc szórvány és Perbenyik anyaegyház között a régi jogviszonyt helyre állítja és erről a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlést értesíti.

43/j. Missiói Bizottság közgyűlés elé terjeszti a sárospataki gyülekezet presbitériumának azt a kérését, melyben az egyházmegye erkölcsi és anyagi támogatását kéri egy Végardón építendő templom munkájához.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel veszi tudomásul a sárospataki gyülekezet előjáróinak nemes szándékát. Munkájukhoz az erkölcsi támogatás mellett anyagi támogatást egy vasárnapi perselypénz átengedésével nyújthat. Ennek az áldozatnak a meghozatalára az egyházmegye gyülekezeteit esperese útján felhívja.

43/k. Missiói Bizottság a jelentésekből örömmel látja, hogy a karosi és leleszi leányegyházak vezetői Kapéri Ferenc és Pongrác Sámuel előkönyörgő tanítók pásztori gondossággal viselik gondját a rájuk bízott lelkeknek. Javasolja a Bizottság, hogy buzgó munkásságukért egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvében mondjon köszönetet.

Egyházmegyei közgyűlés Isten iránti hálával köszöni meg Kapéri Ferenc leleszi és Pongrác Sámuel karosi előkönyörgő tanítók buzgó munkáját. Életükre és munkájukra Isten áldását kéri.

43/l. Missiói Bizottság a jelentésekből örömmel látja, hogy a teológus ifjúság a lehetőségek szerint szívesen veszi ki részét a sárospataki és szomszédos gyülekezetek tanya- és szórványgodozó munkájából. Javasolja, hogy közgyűlés jegyzőkönyvében köszönje meg a teológiai karnak és theol. ifjúságnak a gyülekezeti munkában való segítségét.

Egyházmegyei közgyűlés örül annak, hogy a teológus ifjúság keresi a szolgálatot és gyakorolja

a pásztori munkát. Azért az áldásért, amit munkájuk egyházmegyénk gyülekezetei számára jelent, hálásan mond köszönetet elsősorban a főiskola teológia karának azért a bölcsességért, amivel a theol. ifjúságnak lehetőséget ad a gyakorlati munkában való részvételre és a theol. ifjúságnak, akik örömmel adták magukat a szolgálatra.

43/m. Missiói Bizottság tárgyalja az erdőbényei árvaház ügyét. Javasolja közgyűlésnek, hogy foglalkozzék ennek az intézménynek dolgaival s a lehetőség szerint nyújtson neki erkölcsi és anyagi támogatást.

Közgyűlés, Isten iránti hálával gondol az erdőbényei árvaház adományozójára, Danyi József lelkipásztorra. Esperes útján felhívja az egyházmegye lelkipásztorait, hogy gyülekezeteinkben a rászoruló árváknak ajánlják figyelmükbe egyházmegyénknek ezt a nemes intézményét. A jókedvű adakozók figyelmét pedig évről-évre hívják fel ebben az árvaházban elhelyezett gyermekeink anyagi segítésére.

43/n. Missiói Bizottság a jelentésekből tudomásul veszi, hogy a f. évben női és férfi konferenciákon résztvett hívek úgy határoztak, hogy Isten segítségével az 1940/41 munkaévben Nagyrosványon, Királyhelmeceken, Nagygéresben, Bacskán, Kenézlőn, Erdőhorvátiban, Bájdon, Sajóhidvégen, Karosban és Ondon női-, Semjénben, Királyhelmeceken, Nagygéresben, Bodrogkeresztúron, Alsódobszán, Taktaharkányban és Csobajdon férfikonferenciára jönnek össze. Missiói Bizottság javasolja, hogy egyházmegyei közgyűlés a híveknek ezt a döntését hagyja jóvá, valamint azt is, hogy az énekkari ünnepélyek azokon a helyeken, ahol elmaradtak, újból programba vétessenek.

Közgyűlés Missiói Bizottság javaslatát elfogadja.

44/a. Benke Kálmán egyházmegyei számvevő felolvassa a számvevőszék 1940 szeptember 25-én tartott gyűlésének jegyzőkönyve alapján összeállított következő jelentését:

Az egyházmegye számvevői jelentést tettek az egyes egyházközségek vagyontörzskönyveiről. Az egyes hiányok pótlására a számvevők külön utasítást adnak a gyülekezeteknek. A számvevők az egyházközségek vagyontörzskönyveit a számvevők utasításainak figyelembe vételével, megerősítésre ajánlja az egyházmegyei közgyűlésnek.

Jelentést tesznek a számvevők az egyházközségek 1939. évi számadásairól. Jelentéseik alapján a számvevőszék az egyházközségek számadásait jóváhagyásra ajánlja az egyházmegyei közgyűlésnek.

Megvizsgálta a számvevőszék az egyházmegye 1939. évi számadását és azt 27.026 P 36 fill. bevétellel, 26.732 P 29 fill. kiadással és 294 P 07 fill. maradvánnyal jóváhagyja és Gecse Lajos egyházmegyei pénztárnoknak hűséges sáfárkodásának elismerése mellett a felmentvényt megadja.

Elkészítette a számvevőszék az egyházmegye 1940. évi költségvetését 18 295 P 88 fill. szükséglettel és ugyanennyi fedezettel.

Tárgyalta a számvevőszék Esperes Úr indítványára egy vallásoktatási felügyelő lelkészi állás megszervezésének ügyét s az állás megszervezésére az 1941. évi költségvetésben 500 P-t beállít és az állás megszervezését kéri az egyházmegyei közgyűléstől.

Elkészítette a számvevőszék az egyházmegye 1941. évi költségvetését 14.556 P 35 fill. szükséglettel, 14.557 P 35 fill. fedezettel és 1 P maradvánnyal és ezt azzal a megjegyzéssel ajánlja elfogadásra az egyházmegyei közgyűlésnek, hogy e költségvetés már azon az alapon készült el, hogy 40%-al szállítottatott le az egyházmegyei járulék és e költségvetésben már benne van a vallásoktatási ellenőrzés napi- és fuvardíja is.

Felülvizsgálta a számvevőszék Főző László egyházmegyei belmissiói előadó elszámolását a missiói pénztár 1939. évi állásáról és azt mindenben lelkiismeretes, önzetlen munka eredményének találta.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentése alapján az egyházközségek vagyontörzskönyveit megerősíti, az egyházközségek és az egyházmegyei pénztár 1939. évi számadásait, továbbá

az 1940. és 41. évi költségvetéseit jóváhagyja, a vallásoktatási felügyelet megszervezését pedig szükségesnek találja és ebben az ügyben a szükséges teendők elvégzésére az elnökséget kéri fel.

44/b. Gecse Lajos egyházmegyei pénztárnok lemondása folytán a számvevőszék feladatává vált a pénztárnoki állásra alkalmas személy ajánlása.

Számvevőszék több jelölt közül első helyen Veress Imre taktaharkányi lelkipásztort, második helyen Keresztúry László szomotori lelkipásztort ajánlja, azzal, hogy ha a megválasztottnak nem volna életbiztosítása, köteles életbiztosítást kötni.

Harmadik helyen szívesen hozná javaslatba a számvevőszék Kovács László taktakenézi lelkipásztort, azonban a forgalomtól való távolsága miatt az ő jelölésétől eltekint.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházmegyei pénztárnoki állásra egyhangu bizalommal Veress Imre taktaharkányi lelkipásztort választja meg és felhívja, hogy hivatali esküjét az elnökség kezébe mielőbb tegye le.

Egyben utasítja a pénztárvizsgáló bizottságot, hogy a pénztár átadásával járó munkálatokat minél előbb ejtse meg.

45/a. A lelkészértekezleten résztvevő lelkészek számbavétele alkalmával megállapítást nyert, hogy azon 22 lelkész igazolás nélkül nem jelent meg. Lelkészértekezlet a múlt évi e.-m. gyűlés határozata alapján kéri az e.-m. közgyűlést, hogy a hiányzókat tekintse úgy, mint akik az e.-m. gyűléstől maradtak távol és velük szemben aként járjon el.

Egyházmegyei közgyűlés felszólítja a lelkészértekezletről távol maradókat, névszerint: Adorján Győző, Bernáth István, Butykay István, Éles István, Gecse Lajos, Göndöcz István, Horváth István, Izsák József, Keresztúry László, Kenyeresy Károly, Kovács Lajos, Kovács László, Karászy Dezső, Molnár

Ferenc, Osváth József, Szendy Pál, Szakolczay Bertalan, Szilva István, Takács Béla, Tariska Gábor, Tóth Albert és Verebélyi Barna lekipásztorokat, hogy hiányzásukat 30 napon belül Kun Zoltán elnöknél elfogadható okkal igazolják, mit ha nem tennének, az egyházmegyei gyűlésről igazolatlanul elmaradtak részére megállapított bírság fizetésére köteleztetnek. Az igazolási eljárásról egyházmegyei gyűlésnek jelentés teendő.

45/b. Egyházmegyénk lelkészértekezlete Isten iránti hálával emlékezett meg az első teljes magyar nyelvű biblia, a „vizsolyi biblia“ megjelenésének 350. éves évfordulójáról. Alázattal emlékezett meg az örök Isten nagy kegyelméről, amely megengedte, hogy az Ige egyháza az anyanyelvünkre lefordított Isten Igéje által vegyen terjedést hazánkban. Kegyelettel emlékezett meg az „istenes vén ember“, Károlyi Gáspár személyéről, akit Isten eszközévé választott ki, hogy általa „nagy fáradsága“, „testi töredelme“, „buzgóságos szeretete“ révén magyarul szólalhasson meg hazánkban Isten Igéje. Lelkipásztor tagjai elé idézi azt az odaadó nagy szerénységet, amellyel Károlyi Gáspár késő öregségben hozzáfog a biblia lefordításához. Egyuttal a most élő lekipásztoroknak is figyelmébe ajánlja, hogy milyen áldást jelent az igehirdető és lekipásztori munka számára a bibliának eredeti nyelveken való tanulmányozása, mert az Ige egyháza csak Isten Igéje által tartathatik meg.

Egyházmegyei közgyűlés kegyeletes érzésekkel gondol az első teljes bibliafordítás 350. éves évfordulójára. Hálával áldozik a kegyelmes Istennek, aki az Ő Igéjét édes anyanyelvünkön megszólaltatta magyar földön. Emlékezetébe idézi Károlyi Gáspár áldott emlékét, akinél nagyobb és értékesebb ajándékot a magyar református népnek senki sem adott s akinek bibliafordítása egyuttal nemzeti irodalmunk és népi nyelvünk kifejlődésének is egyik fontos állomása lett.

Buzdítólag ajánlja lekipásztor tagjainak figyelmébe a Szentírásnak eredeti nyelveken való tanulmányozását.

Egyszersmind elrendeli, hogy templomainkban az ígehirdetéssel kapcsolatosan, valamint az iskolai tanításban történjék megemlékezés a bibliafordítás 3 és félszázados évfordulójáról.

45/c. Az alsózempléni egyházmegye lelkészértekezlete 1940 szeptember 11-én tartott gyűléséről azt a tiszteletteljes határozatot terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé, hogy nemzeti egységünk megóvása végett elengedhetetlenül szükségesnek tartja, hogy az u. n. „reverzális törvény“ eltöröltessék és ezért indítványozza, hogy az egyházmegyei közgyűlés kérje a fokozatos felsőbb egyházi hatóságok útján a magy. kir. kormányt a reverzális törvény hatályon kívül helyezésére.

Egyházmegyei közgyűlés átérezve annak fontosságát, hogy milyen kívánatos nemzeti egységünk megóvása, ezért az egyházkerületi közgyűlés és a konvent útján kéri a magy. kir. kormányt, hogy a reverzalist lehetővé tevő 1894:32. tc.-et a törvényhozás útján helyezze hatályon kívül és állítsa vissza az 1868:53. tc. hatályát, ami által egyházi és nemzeti életünknek egy régóta fájó sebe gyógyulna meg.

45/d. Egyházmegyénk lelkészértekezlete ismerve azt a nehéz helyzetet, amelyben nyugdíjasaink élnek, az egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti azon határozatát, hogy az egyházmegyei közgyűlés kérje a nyugdíjintézet vezetőségét, hogy a nyugdíjasok illetményeit levonások nélkül utalványozza ki.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészértekezlet határozatát magáévá teszi és a maga részéről is kéri a nyugdíjintézetet, hogy a nyugdíjasok amugy is szerény járandóságát ne kisebbitse meg a levonások által, hanem teljes egészében fizesse ki a nyugdíjasok illetményeit.

45/e. Egyházmegyénk lelkészértekezlete foglalkozott a gyülekezeti fegyelmezésre vonatkozó konventi javaslattal. Mivel azonban szükségesnek látja, hogy a gyülekezeti fegyelmezés ügyében minden lelkipásztor egységesen járjon el, kéri a felettes egyházi

hatóságokat, hogy egy részletes, mindenre kiterjedő végrehajtási utasítást készítsenek, amelynek alapján a gyülekezeti fegyelmében egységesen járhatna el minden lekipásztor.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészértekezlet kérését pártolólág terjeszti az egyházkerületi közgyűlés elé.

45/f. Lelkészértekezlet a vallástani tankönyvek használhatóságával foglalkozva, kívánalmait és kéréseit a tanügyi bizottsággal egyesítve terjeszti az egyházmegyei közgyűlés elé.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészértekezletnek e tárgyban hozott határozatát a tanügyi bizottság határozatával együtt terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlés elé.

46. A tárgysorozat kimerítettén, esperes megköszöni előadóknak szíves fáradozását, az alkotó tagoknak érdeklődését, buzgó imádság után

a gyűlést berekeszti.

A gyűlés jegyzőkönyvi pontjai egyidejűleg hitelesítették.

Sárospatak, 1940 szeptember 26.

Janka Péter
egyházmegyei lelkészi főjegyző.

Janka Károly
esperes.

II. Birósági ügyek :

I. Hamar Gyula királyhalmeci kántortanító fegyelmi ügyében az eljárást felfüggesztő elnökségi végzés jóváhagyatott.

II. Szabó Ferenc vissi presbitert a bíróság presbiteri állásától megfosztotta, választhatóságát 5 évre felfüggesztette.

III. Magyar Sándor és neje egyházi adókiivetés elleni panaszát bíróság elutasította s panaszost 10 P eljárási költségben elmarasztalta.

Az egyes pontokat jegyezték :

Janka Péter : 1—6, 8/a, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 21/a, 37, 39, 46.

Csathó József : 7, 8/b, 12, 13, 15, 19, 20, 21/b, 27, 30, 33, 36, 40, III. B.

Keresztúry László : 21/c, 22, 23, 29, 31, 32, 34, 35.

Vitéz Nyitray Károly : I., II. B.

Ciganyi György : 24, 26/c, 38, 41.

Főző László : 43.

Benke Kálmán : 44, 45/a, —f.

Kántor Mihály : 25, 26/a, b, 28, 42.

Tárgymutató :

Jelen voltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek :

1. 63-ik dics. 1 versének eléneklése, Esperes Igeolvasása és imája.
2. Egyházmegyei gondnok gyűlést megnyitó beszéde.
3. Alakulás.
4. Mult gyűlésről elmaradtak igazolása.
5. Szavazatbontó bizottság jelentése.
6. Máthé László szerencsi, Nemes Lajos tiszaladányi s.-tanítók beerősítése és eskütétele.
7. Balogh Dániel, Bertalan Imre, Haranghy László s.-lelkészek bekebelezés iránti kérelme.
8. a) Éles Istvánnak lelkészi tanácsbírói, Kósa Szabó Pálnak lelkészi aljegyzői tisztéről való lemondása s a lemondások és elhalálozások következtében megüresedett tisztségek betöltésének elrendelése.
b) Molnár László számvevő lemondása és Veres Lajos megválasztása, eskütétele.
9. Az ungi egyházmegye köszönete esperese elhunytá alkalmával kifejezett részvétért.
10. Esperesi jelentés.
11. Bírósági ülés idejének kitűzése.
12. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
13. Lelkészelölő bizottság választása.
14. Egyházmegyei tanács megválasztása.
15. Dr Kiss Sándor halálával megüresedett közalapi, nyugdíjbizottsági és egyházmegyei pénztár ellenőrzésére kiküldött bizottsági tagsági hely betöltése.
16. Egyházmegyei számvevőszéki, Egyházmegyei pénztár kezelési és ellenőrzési, Egyházmegye szervezetére, Egyházközségek szavazati számértékének

- megállapítására vonatkozó szabályrendeletek egyházkerületi jóváhagyása.
17. Az egyházközségi közgyűlés szervezetére vonatkozó szabályrendelet módosítása.
 18. Ricsei iskola átadására nézve jelentés.
 19. A segélyosztó bizottság jegyzőkönyve.
 20. Esperes jelentése az 1940 I. félévi Baldácsi-segély kiosztásáról.
 21. Egyházmegyei elnökség jelentése :
 - a) A szomatori ingatlancseréről.
 - b) A tiszaladányi kölcsön jóváhagyásáról.
 - c) A karcsai egyház ideiglenes kölcsönének engedélyezéséről.
 22. Az egyházmegyei pénztár vizsgálatáról felvett jegyzőkönyvek.
 23. Részleges számvevőszéki gyűlés jegyzőkönyve.
 24. A királyhelmei presbitérium köszönete.
 25. Népiskolai egyházi felügyelet szabálytervezete.
 26. Skontró-ügyek :
 - a) Az új vallástani kézikönyvek használhatósága ügyében véleménynyilvánítás.
 - b) Vallásoktatás ellenőrzésére alkalmas látogatási jegyzőköny készítése.
 - c) Cigándi bérleti szerződés.
 27. Az amerikai ref. egyház fennállásának 50. éves évfordulója alkalmából üdvözlés.
 28. Az Országos Tanítóegyesület javaslata „Népiskolai vallásos nevelésünk gyökeres átalakítása“ tárgyában.
 29. Lelkészegyesületi tagsági díjnak az egyházmegyei pénztár utján leendő beszédése.
 30. Az Orsz. Ref. Szeretetszövetségnek a tagdíjak beszedése iránti kérelme.
 31. A bodroghalomi vallási sérelmi ügy.
 32. A Ref. Jövő szerkesztőségének s lap terjesztése érdekében megküldött kérelme.
 33. Vallásoktatók jelentése 1939/40. iskolai tanévről.
 34. Királyhelmei kérelme állandó káplánság szervezése iránt.
 35. A „Ref. Híradó“ társaság elnökének a lap terjesztése érdekében megküldött kérelme.

36. Közalapi segély iránti kérelmek :
 - a) Alsó – Felsőberecki kérelme.
 - b) Bodogolaszi kérelme.
37. Dr Nagy Sándor Béla saujhelyi lelkipásztor alapító levele.
38. Bodrogkereszturi haszonbérleti szerződés.
39. Tariska Gábor pácini lelkipásztor felebbezése.
40. Tállyai egyház kérelme alapjainak épület javítási célokra való felhasználásának engedélyezése iránt.
41. Kőrössy György ujcsanalosi lelkész ingatlan magáhozváltás ügyében beadott kérelme.
42. Tanügyi bizottsági jelentés.
43. Missiói bizottság jelentése.
44. Számvavószék előterjesztése :
 - a) Az egyházközségek vagyontörzskönyvének megerősítése, az egyházmegyei pénztár és egyházközségek 1939. évi számadásainak jóváhagyása és az egyházmegye 1940, 1941. évi költségvetésének elkészítése és megerősítése tárgyában.
 - b) Veres Imre egyházmegyei pénztárnok választása.
45. Lelkészerterkezlet előterjesztései :
 - a) A lelkészerterkezletről elmaradtak igazolásra felhívása.
 - b) Megemlékezés a vizsolyi bibliáról.
 - c) A reverzális-törvény hatályon kívül helyezése.
 - d) A lelkészinyugdíjak levonás nélküli utalványozása.
 - e) Gyülekezeti fegyelmezési szabályrendelet végrehajtási utasításának kiadása.
 - f) Vallástani tankönyvek használhatósága.
46. A gyűlés berekesztése.
A jegyzőkönyv hitelesítése.

II. Birósági ügyek :

- I. Hamar Gyula királyhalmeci kántortanító elleni fegyelmi ügy.
- II. Szabó Ferenc vissi presbiter elleni fegyelmi ügy.
- III. Magyar Sándor és neje egyházi adó kivetés elleni felebbezése.

Betűsoros tárgymutató :

- Adorjáni Győző 5, 45/a.
 Alsóberecki 36/a.
 Amerikai ref. magyar Egyházkerület 27.
 özv. Argyelán Dezsőné 10/m.
 Asztalos Gyula 12, 14.
 Dr Asztalos Kálmán 13.
 Bacska 43/g.
 Bakcsy Gyula 3, 4.
 Balogh Dániel 7.
 Bartha József 42/2.
 Bertalan Imre 7.
 Dr gróf Bethlen Pál 2, 12, 14, 21/a, b, c, 37, 39, 40, 41, 44/a.
 Bernáth István 45/a.
 Bodroghalom 31, 43/b.
 Bodrogkeresztur 37, 38.
 Bodrogolaszi 36/b, 43/c.
 Bodrogszentes 43/h.
 Botos András 42/2.
 Buttykay István 45/a.
 Cigánd 26/c.
 Cziganyi Géza 5, 15.
 Cziganyi György 5.
 Csathó József 25, 26/b.
 Csigás Lenke 42,2.
 Dr Csikesz Sándor 10/t.
 Danyi József 43/m.
 Darányi Lajos 10/g, 14.
 Dávid Zoltán 5.
 Egyetemes Konvent : 26/a, 28, 34, 36/a.
 Egerházy Lajos 10/v.
 Egyházközségek általában 8, 10/c, j, 22/2, 43/j, m, 44/a.
 Egyházkerület : 5, 10, 17, 21/a, 25, 26/a, 28, 33, 34, 36/a, 42, 43/a, g, i, 45/c, d, e.
 Elnökség : 12, 14, 21/a, b, c, 26/c, 37, 39, 40, 41, 44/a.
 Erdélyi Egyházkerület 2/a.
 Esperes : 3, 5, 8, 10/b, c, e, n, o, p, 12, 13, 14, 20, 21/a, b, c, 25, 26/b, c, 36/a, 37, 39, 40, 41, 43/b, e, f, j, m, 44 a.
 Éles István 3, 8, 45/a.
 Faragó György 4, 42/2.
 Fekésházi János 5.
 Felvidéki Földrendezési Ügyek Kormánybiztosa 21/a.
 Főző László 43/a, 44/a.
 Fülep Zsófia 10 r, 42/2, 5.
 Gecse Lajos 23, 45 a.
 Göndöcz István 5, 10 v, 43 d, 45 a.
 Gőöz Ferenc 5.
 Győry Kálmán 42/2.
 Hamar Gyula I. B.
 Haranghy László 7.
 Hegedüs László 12, 14.
 Hodossy Béla 12.
 Horváth István 45/a.
 Iván Miklós 42/2.
 Izsák József 5, 45/a.
 Janka Péter 14.
 Karcsa 21/c.
 Kapéri Ferenc 43/k.
 Karászy Dezső 45/a.
 Kató János 3, 5.
 Kántor Mihály 5, 25, 26/b.
 özv. Kántor Lajosné 10 p.
 Károlyi János 5.
 Kenyeressy Károly 3, 5, 45/a.
 Keresztúry László 5, 44 b, 45 a.
 Dr Kérészy Sándor 12, 13, 14.
 Kisgéres 43/h.
 Dr Kiss László 5.

- özv. Kiss Sándorné 2|b.
 Királyhelme 24, 34, 42|6.
 Kocsis János 33.
 Kolláth József 10|m.
 Kocsár István 5.
 Kósa Szabó Pál 5, 8, 13.
 Kovács Lajos 45|a.
 Kovács László 44|b, 45|a.
 Kőrössy György 41.
 Kun Zoltán 5, 10|a, f, 45|a.
 Láca 43|e, i.
 Lelkészi főjegyző 10|n, 16.
 Lelkipásztorok általában : 10|f,
 h, j, k, 29, 32, 35, 43|4, 45|b.
 Lelkészi nyugdíjintézet 45|d.
 Magyar Sándor III. B.
 Makkai József 42|2.
 Martin Miklós 3, 33.
 Máthé László 6.
 Dr Meczner Tibor 14.
 Molnár Ferenc 45|a.
 Molnár László 8|b.
 Dr Nagy Sándor Béla 37.
 Nemes Lajos 6.
 Novák Sándor 25, 26|b.
 v. Nyitray Károly 14, 15, 25, 26|b.
 ORLE 29.
 Osváth József 3, 4, 5, 33, 45|a.
 Pácin 39.
 Pataki Sándor 14, 25, 26|b.
 Pénztárnok 4, 5, 22|3, 4, 23|b, 29.
 Perbenyik 43|i.
 özv. Pecsénye Andrásné 10|s.
 Pógyor Lajos. 5.
 Pongrácz Sámuel 5, 43|k.
 Radácsy György 10|e.
 Ref. Híradó Szerkesztősége 35.
 Ref. Jövő Szerkesztősége 32.
 Révleányvár 10|p, 42|5.
 Ricse 18.
 Rozgonyi Sándor 5, 12, 14.
 Sárospatak 43|f, j.
 Sárospataki Főszolgabíró 31.
 Segélyosztó bizottság 19.
 Stéfán László 33.
 Szabó Ferenc II. B.
 Szabó Sándor 3.
 Szokolczay Bertalan 3, 45|a.
 Számvevőszék 23|c, 44|a.
 Szendy Pál 45|a.
 Szeretetszövetség 30.
 Szilva István 3, 5, 45|a.
 Szomotor 21|a, 43|h.
 Takaró Géza 27.
 Takács Béla 45|a.
 Tanító Egyesület 10|f.
 Tanítók általában 10|h, 32, 35,
 42|l, 3, 45|b.
 Tantó János 12.
 Tállya 40.
 Tariska Gábor 4, 5, 39, 45|a.
 Theol. Igazgató 43|c.
 Theol. ifjúság 43|l.
 Theol. Kar 43|l.
 Tiszaladány 21|b.
 Tóth Albert 45|a.
 Ujcsanáros 41.
 Ungi egyházmegye 9.
 Vallásoktatók 10|b, 42|l.
 Veres Imre 44|b.
 Veres Lajos 8|b.
 Verebéli Barna 45|a.
 Verebéli Dezső 10|z. 12.
 Virágh Béla 5, 13.
 Visszakerült egyházközségek
 10|o, 23|a.
 Zombory Géza 5, 12, 14, 15.
 Dr Zsiros József 10|m.

AZ ALSÓZEMPLÉNI REF. EGYHÁZMEGYE EGYHÁZMEGYEI
TANÁCSÁNAK 1940 SZEPTEMBER 26-ÁN,
SÁROSPATAKON TARTOTT GYŰLÉSÉNEK

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen vannak: *Janka Károly* esperes és dr *gróf Bethlen Pál* gondnok elnöklete alatt: *Bernáth Aladár*, *Hodossy Béla*, *Marton János dr.*, *Novák Sándor dr.*, *Szundy Béla*, *Virágh Béla* és *Csathó József* tanácsstagok, ez utóbbi úgy is, mint jegyzőknnyvvezető.

1. Elnöklő e.-m. gondnok megállapítván a határozatképességet, a tanácsülést megnyitja. Bejelenti, hogy a tanácsülésnek egy tárgya van. Kocsis János sárospataki és Martin Miklós tokaji vallásoktatók lelkészi javadalmáról szóló bevallás tárgyalása. Felkéri Csathó József tanácsstagot az ügy előadására.

2. Csathó József tanácsstag előadja, hogy Kocsis János sárospataki és Martin Miklós tokaji vallásoktató lelkipásztorok díjlevelet nyervén egyházközségeiktől, nyugdíjárulékaik megállapításához bevallási ívet nyújtanak be, ahol az általuk bevallott javadalom valóságos értékét a törvény rendelkezései szerint az egyházmegyék és egyházkerületek tanácsuléseinek e meghallgatásával állapítja meg az Egyetemes Konvet. Előadja, hogy a két bevallási ív az előirt követelményeknek s a való állapotnak megfelelően töltetett ki.

Egyházmegyei tanácsülés a Kocsis János sárospataki és Martin Miklós tokaji vallásoktató lelkipásztorok javadalombevallási ívében, mivel a való állapotnak s az előirt követelményeknek megfelelően töltettek ki, változtatást nem eszközöl s a bevallási ív II. rovatába az általuk feltüntetett összegeket vezeti be. Megbizza esperesét, a bevallási iverk ily értelemben való záradékolásával.

3. Több tárgy nem lévén, elnök megköszönvén a tanács tagjainak megjelenését, a tanácsülést bezárja.

K. m. f.

dr gróf Bethlen Pál
gondnok, világi elnök.

Janka Károly
esperes, lelkészi elnök.

Csathó József
jegyző.

